

I.

(Zakonodavni akti)

DIREKTIVE

DIREKTIVA 2014/23/EU EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 26. veljače 2014.

o dodjeli ugovorâ o koncesiji

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 53. stavak 1. te članak 62. i članak 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtâ zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ⁽²⁾,u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽³⁾,

budući da:

- (1) Nepostojanje jasnih pravila na razini Unije koja bi uređivala dodjelu ugovora o koncesiji dovodi do pravne nesigurnosti i do prepreka slobodnoj nabavi usluga te uzrokuje narušavanje funkcioniranja unutarnjeg tržišta.

Rezultat toga je da su gospodarski subjekti, posebice mala i srednja poduzeća (MSP-ovi), lišeni svojih prava unutar unutarnjeg tržišta i propuštaju važne poslovne prilike, a javne vlasti možda ne iskorištavaju najbolje javne financije kako bi građani Unije imali koristi od kvalitetnih usluga po najboljim cijenama. Odgovarajući, uravnotežen i fleksibilan pravni okvir za dodjelu koncesija osigurao bi učinkovit i nediskriminirajući pristup tržištu svim gospodarskim subjektima Unije, kao i pravnu sigurnost koja daje prednost javnim ulaganjima u infrastrukturu i strateške usluge za građane. Takav pravni okvir omogućio bi i veću pravnu sigurnost gospodarskim subjektima i mogao bi biti temelj i sredstvo za daljnje otvaranje međunarodnih tržišta javne nabave i poticanje svjetske trgovine. Posebna važnost treba se dati poboljšanju mogućnosti pristupa malih i srednjih poduzetnika tržištima koncesija Unije.

- (2) Pravila pravnog okvira primjenjivog na dodjelu koncesija trebala bi biti jasna i jednostavna. Ona bi trebala na pravi način odražavati posebnost koncesija u odnosu na javne ugovore i ne bi trebala dovesti do prekomjernih birokratskih postupaka.

- (3) Javna nabava od ključne je važnosti u strategiji Europa 2020, utvrđenoj u Komunikaciji Komisije od 3. ožujka 2010. „Europa 2020, strategija za pametan, održiv i uključiv rast” („strategija Europa 2020”) jer se radi o jednom od instrumenata utemeljenih na tržištu koji se koriste za postizanje pametnog, održivog i uključivog rasta, a kojima se osigurava najučinkovitije korištenje javnih sredstava. U ovom kontekstu ugovori o koncesiji predstavljaju važne instrumente u dugoročnom strukturnom razvoju infrastrukture i strateških usluga, doprinoseći napretku tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu, omogućavajući korist od stručnog znanja iz privatnog sektora i pomažući postizanje učinkovitosti i ostvarivanje inovacija.

⁽¹⁾ SL C 191, 29.6.2012., str. 84.

⁽²⁾ SL C 391, 18.12.2012., str. 49.

⁽³⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 15. siječnja 2014. (još nije objavljeno u Službenom listu) i Odluka Vijeća od 11. veljače 2014.

- (4) Dodjela koncesija za javne radove trenutno podliježe temeljnim pravilima Direktive 2004/18/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, dok dodjela koncesija za usluge s prekograničnim interesom podliježe načelima Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), posebice načelu slobodnog kretanja robe, slobode poslovnog nastana i slobode pružanja usluga, kao i načelima koja iz toga proizlaze, poput načela jednakog postupanja, nediskriminacije, međusobnog priznavanja, proporcionalnosti i transparentnosti. Postoji rizik od pravne nesigurnosti povezane s divergentnim tumačenjima načela Ugovora od strane nacionalnih zakonodavaca te rizik od velikih neujednačenosti među zakonodavstvima raznih država članica.
- Ovaj je rizik potvrdila široka sudska praksa Suda Europske unije, ali koja je ipak samo djelomično obuhvatila određene aspekte dodjele ugovora o koncesijama. Stoga je na razini Unije potrebna jedinstvena primjena načela UFEU-a u svim državama članicama i uklanjanje razlika u razumijevanju tih načela kako bi se uklonilo kontinuirano narušavanje unutarnjeg tržišta. To bi također doprinijelo učinkovitosti javne potrošnje, olakšalo pristup i pravedno sudjelovanje malih i srednjih poduzeća u dodjeli ugovora o koncesiji, kako na lokalnoj razini tako i na razini Unije, te poduprlo postizanje održivih ciljeva javnog poretka.
- (5) Ova Direktiva priznaje i potvrđuje pravo država članica i javnih vlasti na odlučivanje o administrativnim sredstvima koja smatraju najprikladnijima za izvođenje radova i pružanje usluga. Ova Direktiva posebno ne bi trebala ni na koji način utjecati na slobodu država članica i javnih vlasti da obavljaju radove ili pružaju usluge građanima izravno ili da ih povjere vanjskim ugovarateljima, odnosno trećim stranama. Države članice ili javne vlasti trebale bi i dalje slobodno definirati i utvrditi obilježja usluga koje će se pružati, uključujući sve uvjete vezane uz kvalitetu ili cijenu usluga, u skladu s pravom Unije, kako bi se postigli njihovi ciljevi javnog poretka.
- (6) Također bi trebalo ponoviti da države članice imaju slobodu odlučivati, u skladu s načelima UFEU-a o jednakom postupanju, nediskriminaciji, transparentnosti i slobodnom kretanju osoba o organizaciji pružanja usluga, bez obzira radi li se o uslugama od općeg gospodarskog interesa, negospodarskim uslugama od općeg interesa ili njihovoj kombinaciji. Trebalo bi također tako ponoviti da ova Direktiva ne dovodi u pitanje slobodu nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti da definiraju, sukladno pravu Unije, usluge od općeg gospodarskog interesa, njihov opseg i obilježja usluga koje će se pružati, uključujući bilo kakve uvjete vezano uz kvalitetu usluge, kako bi se postigli njihovi ciljevi javnog poretka.
- Ne bi trebalo dovoditi u pitanje ni ovlasti nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti da omoguće, puste u rad i financiraju usluge od općeg gospodarskog interesa u skladu s člankom 14. UFEU-a i Protokolom br. 26 priloženom UFEU-u i Ugovoru o Europskoj uniji (UEU). Osim toga, ova se Direktiva ne bavi financiranjem usluga od općeg gospodarskog interesa ili sustavima potpore koje dodjeljuju države članice, posebno na socijalnom području, u skladu s pravilima Unije o tržišnom natjecanju. Prikladno je pojasniti da negospodarske usluge od općeg interesa ne bi trebale biti obuhvaćene područjem primjene ove Direktive.
- (7) Također je prikladno ponoviti da ova Direktiva ne bi trebala utjecati na zakonodavstvo država članica vezano uz socijalnu sigurnost niti bi trebala utjecati na pitanje liberalizacije usluga od općeg gospodarskog interesa, ograničenih na javne ili privatne subjekte, ili pitanje privatizacije javnih subjekata koji pružaju usluge.
- (8) Za koncesije čija je vrijednost jednaka ili veća od određene vrijednosti, prikladno je osigurati minimalnu razinu koordinacije nacionalnih postupaka za dodjelu takvih ugovora na temelju načela UFEU-a kako bi se zajamčilo otvaranje koncesija za natječaje i odgovarajuća pravna sigurnost. Ove koordinirajuće odredbe trebale bi se ograničiti na ono što je nužno za postizanje prethodno spomenutih ciljeva i osigurati određeni stupanj fleksibilnosti. Državama članicama trebalo bi omogućiti da dovrše i još bolje oblikuju ove odredbe ako smatraju da je to prikladno, posebice kako bi se bolje osigurala usklađenost s gore utvrđenim načelima.
- (9) Trebalo bi pojasniti i da skupine gospodarskih subjekata, uključujući i ako su se grupirale u obliku privremenog udruženja, mogu sudjelovati u postupku dodjele bez potrebe da preuzmu poseban pravni oblik. U mjeri u kojoj je to potrebno, na primjer ako se traži solidarna i pojedinačna odgovornost, poseban oblik može se zahtijevati ako se takvim skupinama dodijeli koncesija. Trebalo bi pojasniti i da bi javni naručitelji ili naručitelji trebali moći izričito navesti na koji bi način skupine gospodarskih subjekata ispunile zahtjeve vezano uz gospodarski i financijski položaj ili kriterije koji se odnose na tehničku ili profesionalnu sposobnost koja se zahtjeva od gospodarskih subjekata koji sudjeluju samostalno. Provedba ugovora o koncesijama od strane skupina gospodarskih subjekata može zahtijevati postavljanje uvjeta koji se ne propisuju pojedinačnim sudionicima. Takvi uvjeti, koji bi trebali biti razmjerni i opravdani objektivnim razlozima, mogu, na primjer, uključivati zahtjev za imenovanjem zajedničkog predstavnika ili glavnog partnera za potrebe postupka dodjele koncesije ili tražiti od njih podatke o njihovom sastavu.

- (10) Određene odredbe koordinacije također bi trebalo uvesti za dodjelu koncesija za radove i usluge u sektorima energetike, prometa i poštanskih usluga uzimajući u obzir da nacionalne vlasti mogu utjecati na rad subjekata koji djeluju u tim sektorima, kao i zatvorenu prirodu tržišta na kojima djeluju, zbog postojanja posebnih ili isključivih prava koja dodjeljuju države članice u vezi s opskrbom i omogućavanjem mreža za pružanje dotičnih usluga i upravljanjem njima.
- (11) Koncesije su ugovori kojima se ostvaruje novčani interes posredstvom kojih jedan javni naručitelj ili naručitelj ili više njih izvođenje radova ili omogućavanje usluga i upravljanje njima povjerava jednom ili više gospodarskih subjekata. Cilj takvih ugovora nabava je radova ili usluga koncesijom, čija se naknada sastoji od prava na iskorištavanje radova ili usluga ili tog prava zajedno s plaćanjem. Takvi ugovori mogu uključivati, ali ne uključuju nužno, prijenos vlasništva na javne naručitelje ili naručitelje, ali javni naručitelji ili naručitelji uvijek ostvaruju korist od dotičnih radova ili usluga.
- (12) Za potrebe ove Direktive trebalo bi pojasniti da samo financiranje djelatnosti, posebno dodjelom bespovratnih sredstava, koje je često povezano s obvezom vraćanja dodijeljenih sredstava ako ta sredstva nisu korištena u svrhe kojima su namijenjena, nije obuhvaćeno područjem djelovanja ove Direktive.
- (13) Nadalje, aranžmani u kojima su svi subjekti koji ispunjavaju određene uvjete ovlašteni za izvršavanje određenog zadatka, bez mogućnosti odabira, poput odabira potrošača i sustava vaučera za usluge, ne bi se trebali nazivati koncesijama, uključujući one koji se temelje na pravnim aranžmanima između javnih vlasti i gospodarskih subjekata. Takvi se sustavi obično temelje na odluci koju je donijelo tijelo javne vlasti definirajući transparentne i nediskriminirajuće uvjete o neprekidnom pristupu za gospodarske subjekte pružanju specifičnih usluga, kao što su socijalne usluge, te omogućujući potrošačima izbor između takvih subjekata.
- (14) Osim toga, određeni akti država članica kao što su ovlaštenja ili licence kojima država članica ili njezino tijelo javne vlasti postavlja uvjete za izvršavanje gospodarske djelatnosti, uključujući uvjet za provedbu određene djelatnosti koja je obično dopuštena na zahtjev gospodarskog subjekta, a ne na inicijativu javnog naručitelja ili naručitelja te kada je gospodarski subjekt slobodan povući pružanje radova ili usluga, ne bi se trebali nazivati koncesijama. U slučajevima tih akata država članica primjenjuju se posebne odredbe Direktive 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾. Za razliku od tih državnih akata, ugovori o koncesijama predviđaju uzajamno obvezujuće dužnosti pri čemu izvršenje radova ili usluga podliježe posebnim zahtjevima koje je definirao javni naručitelj ili naručitelj, a koji su pravno provedivi.
- (15) Osim toga, u smislu ove Direktive, ne bi se trebali nazivati koncesijama određeni sporazumi koji za cilj imaju pravo gospodarskog subjekta da iskorištava određena javna dobra ili resurse, u okviru privatnog ili javnog prava, kao što su zemljište ili državna imovina posebno u pomorskom, kopnenom, lučkom sektoru ili sektoru zračnih luka pri čemu država ili javni naručitelj ili naručitelj postavlja samo opće uvjete za njihovo korištenje bez nabave posebnih radova ili usluga. Obično je to slučaj za ugovore o zakupu javnog dobra ili zemljišta koji općenito sadrže uvjete o ulasku u posjed od strane najmoprimca, namjeni koju će imovina imati, obvezama najmodavca i najmoprimca vezane uz održavanje imovine, trajanje zakupa i prepuštanje posjeda najmodavcu, najamnini i nepredviđenim troškovima koje najmoprimac treba platiti.
- (16) Osim toga, u smislu ove Direktive, ne bi se trebali smatrati koncesijama sporazumi o dodjeli prava prednosti prolaza za korištenje javne nepokretne imovine za opskrbu ili upravljanje fiksnim linijama ili mrežama s namjerom pružanja usluga javnosti u onoj mjeri u kojoj ovi sporazumi ne nameću obvezu opskrbe niti uključuju bilo kakvo stjecanje usluga od strane javnog naručitelja ili naručitelja za sebe ili za krajnje korisnike.
- (17) Ugovori koji ne uključuju plaćanja prema ugovaratelju i kada je ugovaratelj primio naknadu na temelju utvrđenih tarifa, izračunatih na način da pokrivaju sve troškove i ulaganja koja snosi ugovaratelj kako bi pružio uslugu, ne bi trebali biti obuhvaćeni ovom Direktivom.
- (18) Poteškoće koje se odnose na tumačenje koncepata koncesije i javnog ugovora uzrokuju neprekidne pravne nesigurnosti među zainteresiranim stranama te su potaknule brojne presude Suda Europske unije. Stoga bi trebalo pojasniti definiciju koncesije, posebice upućujući na koncept operativnog rizika. Osnovno obilježje koncesije, prava na iskorištavanje radova ili usluga, uvijek podrazumijeva prijenos operativnog rizika gospodarske prirode na koncesionara koji uključuje mogućnost da se ulaganja

⁽¹⁾ Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27.12.2006., str. 36.).

možda neće nadoknaditi, kao ni troškovi nastali u dodijeljenom izvođenju radova ili pružanju usluga u normalnim radnim uvjetima, čak i ako dio rizika snosi javni naručitelj ili naručitelj. Primjena posebnih pravila koja uređuju dodjelu koncesija ne bi bila opravdana u slučaju da javni naručitelj ili naručitelj oslobodi gospodarski subjekt od svakog potencijalnog gubitka jamčeci minimalni prihod, jednak ili viši od uloženi sredstava i troškova koje gospodarski subjekt ima u odnosu na izvršenje ugovora. Istodobno, trebalo bi pojasniti da bi se određeni aranžmani koji su u isključivo plaćeni od strane javnog naručitelja ili naručitelja trebali nazivati koncesijama u slučajevima kada nadoknada uloženi sredstava ili troškova koje je imao subjekt pri izvršenju radova ili pružanju usluga ovisi o stvarnoj potražnji za uslugom ili imovinom ili ponudi usluge ili imovine.

- (19) Kada propis specifičan za određeni sektor uklanja rizik jamčeci koncesionaru pokriva vezano uz ulaganja i troškove koji nastaju pri izvršenju ugovora, takav se ugovor ne bi trebao nazivati koncesijom u smislu ove Direktive. Činjenica da je rizik od početka ograničen ne bi trebala isključivati kvalifikaciju ugovora kao koncesije. To može biti slučaj, na primjer, u sektorima s utvrđenim tarifama ili kada je operativni rizik ograničen sredstvima ugovornih aranžmana kojima se osigurava djelomična nadoknada uključujući nadoknadu u slučaju prijevremenog raskida koncesije iz razloga koji se odnose na javnog naručitelja ili zbog više sile.
- (20) Operativni rizik trebao bi proizlaziti iz čimbenika koji su izvan kontrole stranaka. Rizici poput onih koji su povezani s lošim upravljanjem, neispunjavanjem ugovornih obveza od strane gospodarskih subjekata ili s razlozima više sile nisu presudni u klasifikaciji za koncesiju, jer su ti rizici sastavni dio svakog ugovora, bilo da se radi o ugovoru o javnoj nabavi ili o koncesiji. Operativni rizik trebalo bi se shvatiti kao rizik od izlaganja nepredvidivim promjenama tržišta, koji se mogu sastojati od rizika potražnje ili rizika ponude, ili i rizika potražnje i rizika ponude. Rizik potražnje tumači se kao rizik koji je povezan sa stvarnom potražnjom za radovima i uslugama koji su predmet ugovora. Rizik ponude tumači se kao rizik povezan s pružanjem radova ili usluga koji su predmet ugovora, posebice rizik da pružanje usluga ne odgovara potražnji. U svrhu ocjenjivanja operativnog rizika, neto sadašnja vrijednost svih ulaganja, troškova i prihoda koncesionara trebala bi se uzeti u obzir na dosljedan i ujednačen način.
- (21) Sud Europske unije više je puta razmatrao pojam „javno-pravna tijela”. Postoji niz pojašnjenja ključnih za potpuno razumijevanje tog koncepta. Stoga bi trebalo pojasniti da se tijelo koje posluje pod uobičajenim tržišnim uvjetima, čija je namjera ostvarenje prihoda te koje snosi gubitke koji proizlaze iz njegove djelatnosti ne bi trebalo smatrati „javno-pravnim tijelom” jer se za potrebe u općem interesu, koje su za njega određene ili koje treba ispuniti, može smatrati da su industrijske ili trgovačke naravi. Slično tome, uvjet vezan uz podrijetlo financiranja dotičnog tijela također je preispitan od strane Suda u sklopu koje je pojašnjeno da financiranje „većim dijelom” podrazumijeva više od polovice te da takvo financiranje može obuhvaćati plaćanja od strane korisnika koja se primjenjuju, izračunavaju i prikupljaju u skladu s propisima javnog prava.
- (22) Primjereno je definirati „isključiva prava” i „posebna prava” s obzirom da su ti pojmovi ključni za područje djelovanja ove Direktive i pojma naručitelja. Trebalo bi pojasniti da subjekti koji nisu niti naručitelji iz članka 7. stavka 1. točke (a) niti javna poduzeća, podliježu njenim odredbama samo ako izvršavaju jednu od djelatnosti obuhvaćenih na temelju tih prava. Međutim, neće se smatrati javnim naručiteljima ako su im ta prava dodijeljena postupkom temeljenim na objektivnim kriterijima, posebno u skladu sa zakonodavstvom Unije, i za koje je osigurano odgovarajuće oglašavanje. To zakonodavstvo trebalo bi obuhvaćati Direktivu 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, Direktivu 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾, Direktivu 97/67/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾, Direktivu 94/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾ te Uredbu (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾. Trebalo bi pojasniti i

⁽¹⁾ Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.).

⁽²⁾ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

⁽³⁾ Direktiva 97/67/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 1997. o zajedničkim pravilima za razvoj unutarnjeg tržišta poštanskih usluga u Zajednici i poboljšanje kvalitete usluga (SL L 15, 21.1.1998., str. 14.).

⁽⁴⁾ Direktiva 94/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 1994. o uvjetima za davanje i korištenje odobrenja za traženje, istraživanje i proizvodnju ugljikovodika (SL L 164, 30.6.1994., str. 3.).

⁽⁵⁾ Uredba (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o uslugama javnog željezničkog i cestovnog prijevoza putnika i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 1191/69 i (EEZ) br. 1107/70 (SL L 315, 3.12.2007., str. 1.).

da taj popis zakonodavstva nije konačan te da prava u bilo kojem obliku, koja su dodijeljena putem drugih postupaka na temelju objektivnih kriterija te za koje je osigurana odgovarajuća objava u javnosti, nisu relevantna za potrebe određivanja naručitelja na koje se odnosi ova Direktiva.

- (23) Ova Direktiva trebala bi se primjenjivati samo na ugovore o koncesiji čija je vrijednost jednaka ili viša od određenog praga koji bi trebao odražavati jasan prekogranični interes koncesija za gospodarske subjekte koji su smješteni u državama članicama koje država članica javnog naručitelja ni naručitelja. Stoga je potrebno utvrditi način izračuna procijenjene vrijednosti koncesije koji bi trebao biti jednak za koncesije radova i usluga s obzirom da oba ugovora često uključuju elemente radova i usluga. Izračun bi se trebao odnositi na ukupni promet koncesionara s obzirom na radove i usluge koji su predmet koncesije, kako ga procijeni javni naručitelj ili naručitelj, bez PDV-a, tijekom trajanja ugovora.
- (24) Kako bi se osiguralo stvarno otvaranje tržišta i pravedna ravnoteža u primjeni pravila o dodjeli koncesija u energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga, potrebno je identificirati obuhvaćene subjekte na osnovi koja nije njihov pravni status. Stoga treba osigurati da se ne dovodi u opasnost jednak tretman naručitelja koji djeluju u javnom i onih koji djeluju u privatnom sektoru. Također je potrebno, uz pridržavanje odredaba članka 345. UFEU-a, osigurati da se ne dovode u pitanje pravila kojima se uređuje sustav vlasništva u državama članicama. Iz tog razloga trebalo bi primjenjivati specifična i ujednačena pravila na koncesije dodijeljene od strane subjekata koji izvršavaju jednu od gore spomenutih djelatnosti s ciljem provođenja takvih djelatnosti neovisno o tome jesu li to državna, lokalna ili regionalna tijela, tijela kojima se upravlja temeljem javnog prava, javna poduzeća ili drugi subjekti koji koriste posebna ili isključiva prava. Za subjekte koji su nadležni, u okviru nacionalnog prava, za pružanje usluga povezanih s jednom od djelatnosti navedenih u Prilogu II., trebalo bi se pretpostaviti da provode takve djelatnosti.
- (25) Trebalo bi pojasniti da relevantne djelatnosti na području zračnih luka uključuju i usluge koje se pružaju putnicima koje doprinose neometanom funkcioniranju objekata u zračnim lukama i koje se podrazumijevaju u dobro uređenim, suvremenim zračnim lukama, kao što su maloprodaja, priprema hrane i parkiralište.
- (26) Određeni subjekti aktivni su na području proizvodnje, prijenosa ili distribucije i grijanja i hlađenja. Mogu postojati nedoumice vezano uz to koja se pravila primjenjuju na djelatnosti vezane uz grijanje, odnosno hlađenje. Stoga

je potrebno pojasniti da je djelatnost prijenosa i/ili distribucije grijanja obuhvaćena Prilogom II. pa tako subjekti koji su aktivni u sektoru grijanja podliježu pravilima ove Direktive koja su primjenjiva na naručitelje u onoj mjeri u kojoj su oni definirani kao takvi. S druge strane, subjekti koji posluju na području hlađenja podliježu pravilima ove Direktive koja su primjenjiva na javne naručitelje u onoj mjeri u kojoj su oni definirani kao takvi. Naposljetku, potrebno je pojasniti da bi koncesije dodijeljene za izvođenje i ugovora o grijanju i ugovora o hlađenju trebalo ispitivati u skladu s odredbama o ugovorima za izvođenje nekoliko djelatnosti kako bi se ustanovilo koja će pravila o nabavi, ako ikoja, odlučivati o njihovoj dodijeli.

- (27) Prije predviđanja bilo kakve promjene u području primjene ove Direktive u sektoru hlađenja, potrebno je ispitati stanje u tom sektoru kako bi se prikupilo dovoljno informacija, posebno u odnosu na tržišno natjecanje, razinu prekogranične nabave i stajališta zainteresiranih strana. S obzirom da bi primjena ove Direktive na taj sektor mogla imati značajan utjecaj u smislu otvaranja tržišta, to ispitivanje trebalo bi se provoditi prilikom procjene učinka ove Direktive.
- (28) Trebalo bi pojasniti da u svrhe stavaka 1. i 2. Priloga II. „ponuda” uključuje stvaranje, proizvodnju, veleprodaju i maloprodaju. Međutim, proizvodnja plina u obliku vađenja obuhvaćena je područjem primjene stavka 6. tog priloga.
- (29) U slučaju mješovitih ugovora primjenjiva pravila trebala bi biti utvrđena s obzirom na glavni predmet ugovora ako se razni dijelovi koji čine ugovor objektivno ne mogu razdijeliti. Stoga bi trebalo pojasniti način na koji bi javi naručitelji i naručitelji trebali utvrditi mogu li se razni dijelovi razdijeliti ili ne. Takvo pojašnjenje trebalo bi se temeljiti na relevantnoj sudskoj praksi Suda Europske unije. Utvrđivanje bi trebalo izvršiti na osnovi pojedinačnih slučajeva u kojima izražene ili pretpostavljene namjere javnog naručitelja ili naručitelja da smatra različite aspekte koji čine mješoviti ugovor nerazdjeljivima ne bi trebale biti dovoljne, već bi trebale biti podrptre objektivnim dokazima koji opravdavaju te namjere te na temelju kojih se utvrđuje potreba sklapanja jedinstvenog ugovora. Takva opravdana potreba za sklapanjem jedinstvenog ugovora mogla bi, na primjer, biti prisutna u slučaju izgradnje jedne zgrade, čiji jedan dio treba izravno koristiti javni naručitelj, a čijim drugim dijelom treba upravljati na osnovi koncesije, na primjer, za potrebe izgradnje javnog parkirališta. Trebalo bi pojasniti da potreba za zaključivanjem jedinstvenog ugovora može biti uzrokovana razlozima tehničke prirode i gospodarske prirode.

- (30) U slučaju mješovitih ugovora koje je moguće razdijeliti, javni naručitelji i naručitelji uvijek imaju slobodu dodjele zasebnih ugovora za zasebne dijelove u okviru mješovitog ugovora. U tom bi slučaju trebalo odrediti odredbe koje se primjenjuju na svaki zasebni dio isključivo s obzirom na obilježja tog određenog ugovora. S druge strane, ako javni naručitelji i naručitelji odluče dodijeliti ugovor koji uključuje i elemente koncesije i druge elemente, bez obzira na njihovu vrijednost i bez obzira na pravni režim kojemu bi ovi elementi inače bili podložni, trebalo bi navesti pravila koja se primjenjuju na takve slučajeve. Trebalo bi utvrditi posebne odredbe za mješovite ugovore koji obuhvaćaju obrambene ili sigurnosne aspekte ili određene dijelove koji nisu u okviru područja primjene UFEU-a.
- (31) Koncesije bi mogli dodijeliti naručitelji u svrhu ispunjavanja uvjeta nekoliko djelatnosti, eventualno podložno različitim pravnim režimima. Trebalo bi pojasniti da bi onaj pravni režim koji se primjenjuje na jedinstvenu koncesiju koja obuhvaća nekoliko djelatnosti trebao biti podložan pravilima koja se primjenjuju na djelatnost kojoj je ugovor prvenstveno namijenjen. Određivanje djelatnosti kojoj je koncesija prvenstveno namijenjena može se temeljiti na analizi zahtjeva kojima određena koncesija mora udovoljiti, a koju izvršava naručitelj u svrhu procjene vrijednosti koncesije i izrade dokumentacije dodjeli koncesije. U određenim slučajevima, može biti objektivno nemoguće odrediti kojoj je djelatnosti koncesija prvenstveno namijenjena. Trebaju se navesti pravila koja se primjenjuju na takve slučajeve.
- (32) U određenim slučajevima, određeni javni naručitelj ili naručitelj koji je državno, regionalno ili lokalno tijelo ili organ kojime se upravlja na temelju javnog prava ili njegovo udruženje moglo bi biti jedini pružatelj određene usluge te za njezino pružanje ima isključivo pravo u skladu s nacionalnim zakonima, propisima ili objavljenim upravnim odredbama koji su usklađeni s UFEU-a. Trebalo bi pojasniti da u takvim situacijama javni naručitelj ili naručitelj navedeni u ovoj uvodnoj izjavi ili njihovo udruženje mogu dodjeljivati koncesije takvim tijelima bez primjene ove Direktive.
- (33) Također je primjereno isključiti iz područja primjene ove Direktive koncesije određenih usluga koje su dodijeljene gospodarskim subjektima kada su one dodijeljene na temelju isključivog prava koje taj subjekt koristi sukladno nacionalnim zakonima, propisima ili objavljenim upravnim odredbama te koje je dano u skladu s UFEU-om i s aktima Unije o zajedničkim pravilima o pristupu tržištu primjenjivima na djelatnosti navedene u Prilogu II., s obzirom da je zbog takvih isključivih prava nemoguće pratiti natječajni postupak za dodjelu ugovora. Odstupajući od i ne dovodeći u pitanje pravne posljedice općeg isključivanja iz područja primjene ove Direktive, koncesije iz članka 10. stavka 1. drugog podstavka trebale bi podlijegati obvezi objavljivanja obavijesti o dodjeli koncesije s ciljem osiguranja osnovne transparentnosti osim ako uvjeti takve transparentnosti nisu predviđeni u sektorskom zakonodavstvu. Kako bi se pojačala transparentnost, ako država članice gospodarskom subjektu daje isključivo pravo za izvršavanje jedne ili više djelatnosti navedenih u Prilogu II., o tome bi trebala izvijestiti Komisiju.
- (34) U svrhu ove Direktive, pojmovi osnovnih sigurnosnih interesa, vojne opreme, osjetljive opreme, osjetljivih radova i osjetljivih usluga trebali bi se tumačiti u smislu Direktive 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾.
- (35) Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na slobodu država članica prilikom odabira, u skladu s pravom Unije, metoda za organizaciju i kontrolu aktivnosti kockanja i klađenja, uključujući putem ovlaštenja. Primjereno je iz područja primjene ove Direktive isključiti koncesije koje se odnose na aktivnosti lutrija dodijeljene gospodarskom subjektu od strane države članice na temelju isključivog prava dodijeljenog postupkom bez objave u javnosti u skladu s primjenjivim nacionalnim pravom, propisima ili objavljenim upravnim odredbama u skladu s UFEU-om. To isključenje opravdano je dodjelom isključivog prava gospodarskom subjektu čime natječajni postupak postaje neprimjenjiv, kao i potrebom za zadržavanje mogućnosti da države članice reguliraju sektor kockanja na nacionalnoj razini vezano uz njihove obveze u smislu zaštite javnog reda i društvenog poretka.
- (36) Ova Direktiva ne bi se trebala primjenjivati na određene hitne usluge ako ih pružaju neprofitne organizacije ili udruge, a budući da bi posebnu prirodu tih organizacija bilo teško sačuvati ako bi pružatelji usluga morali biti odabrani u skladu s postupcima navedenima u ovoj Direktivi. Međutim, iznimku ne bi trebalo širiti više nego je nužno potrebno. Stoga je potrebno izričito navesti da usluga vozila hitne pomoći za prijevoz pacijenata ne bi trebala biti isključena. U tom je kontekstu nadalje nužno pojasniti da CPV skupina 601 „Usluge cestovnog prijevoza” ne obuhvaća usluge vozila hitne pomoći koje se nalaze u CPV razredu 8514. Stoga je potrebno pojasniti da bi usluge obuhvaćene CPV oznakom 85143000-3 koje se sastoje isključivo od usluga vozila hitne pomoći za prijevoz pacijenata trebale podlijegati posebnom režimu utvrđenom za socijalne i druge posebne usluge („blagi propisi”). Sukladno tome, ugovori o miješanim koncesijama za općenito pružanje usluga vozila hitne pomoći trebali bi također podlijegati blagim propisima ako je vrijednost usluga vozila hitne pomoći za prijevoz pacijenata veća od vrijednosti usluga vozila hitne pomoći.

⁽¹⁾ Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ (SL L 216, 20.8.2009., str. 76.).

- (37) Prikladno je ponoviti da se ova Direktiva primjenjuje samo na javne naručitelje i naručitelje država članica. Sukladno tome, političke stranke, s obzirom da nisu javni naručitelji ni naručitelji, nisu podložne njezinim odredbama. Međutim, u nekim državama članicama političke stranke mogle bi potpasti pod pojam javnopravnih tijela. Međutim, određene usluge (kao što su produkcija propagandnih i produkcija propagandnih videofilmova) neodvojive su od političkih stavova pružatelja usluga kada se pružaju u okviru izborne kampanje pa se pružatelji usluga obično odabiru na način koji nije moguće urediti pravilima o koncesiji. Naposljetku, potrebno je ponoviti da statut i financiranje europskih političkih stranaka i europskih političkih zaklada podliježu pravilima različitim od onih utvrđenih u ovoj Direktivi.
- (38) Mnogi su naručitelji organizirani kao gospodarska skupina koja može obuhvaćati niz zasebnih poduzeća; svako od tih poduzeća često ima specijaliziranu ulogu u cjelokupnom kontekstu gospodarske skupine. Stoga je potrebno isključiti određene koncesije o uslugama i radovima koje se sklapaju s povezanim poduzećem čija je glavna djelatnost pružanje takvih usluga ili izvođenje takvih radova skupini u čijem je sastavu, a ne njihovo nuđenje na tržištu. Također je prikladno isključiti određene koncesije o uslugama i radovima koje je naručitelj dodijelio zajedničkom pothvatu kojega je osnovalo više naručitelja u svrhu obavljanja djelatnosti obuhvaćenih ovom Direktivom i u čijem je sastavu taj subjekt. Međutim, primjereno je također osigurati da ovo isključenje ne dovede do narušavanja tržišnog natjecanja koje bi išlo u prilog poduzećima ili zajedničkim pothvatima povezanim s tim naručiteljima; potrebno je osigurati odgovarajući paket pravila, posebno u vezi s gornjim granicama u okviru kojih poduzeća mogu ostvariti dio svoga prometa na tržištu i iznad kojega bi izgubili mogućnost da im se dodijele koncesije bez poziva za nadmetanje, kao i u vezi sa sastavom zajedničkih pothvata i stabilnošću veza između tih zajedničkih pothvata i naručitelja od kojih se ti pothvati sastoje.
- (39) Poduzeća bi se trebala smatrati povezanim ako postoji izravan ili neizravan prevladavajući utjecaj između naručitelja i dotičnog poduzeća ili ako oboje podliježu prevladavajućem utjecaju drugog poduzeća: u ovom kontekstu, privatno sudjelovanje, samo po sebi, ne bi trebalo biti relevantno. Provjera je li poduzeće povezano ili nije povezano s određenim naručiteljem trebala bi se obavljati što je jednostavnije moguće. Sukladno tome, i pod uvjetom da bi moguće postojanje takvog izravnog ili neizravnog prevladavajućeg utjecaja već moralo biti provjereno kako bi se odredilo je li godišnje financijske izvještaje dotičnih poduzeća i subjekata potrebno konsolidirati, poduzeća bi trebala smatrati povezanim ako su njihovi godišnji financijski izvještaji konsolidirani. Međutim, pravila Unije o konsolidiranim financijskim izvještajima u određenom broju slučajeva nisu primjenjiva, na primjer, zbog veličine dotičnih poduzeća ili zato jer određeni uvjeti u odnosu na njihov pravni oblik nisu ispunjeni. U takvim slučajevima, u kojima Direktiva Vijeća 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁾ nije primjenjiva bit će potrebno ispitati je prisutan izravan ili neizravan prevladavajući utjecaj na temelju vlasništva, financijskog udjela ili pravila koja se odnose na ta poduzeća.
- (40) Koncesije u sektoru vodnoga gospodarstva često podliježu posebnim i složenim aranžmanima koji zahtijevaju posebnu pažnju s obzirom na važnost vode kao javnog dobra temeljne vrijednosti za sve građane Unije. Posebne značajke tih aranžmana opravdavaju izuzimanja u području vodnog gospodarstva iz područja primjene ove Direktive. Izuzimanje se odnosi na koncesije za radove i usluge za omogućavanje fiksnih mreža ili upravljanje njima s namjerom pružanja usluge javnosti u vezi s proizvodnjom, prijenosom ili distribucijom pitke vode ili isporuke pitke vode takvim mrežama. Koncesije za odlaganje ili preradu otpadnih voda i za projekte hidrauličkog inženjerstva, navodnjavanje ili isušivanje zemljišta (pod uvjetom da količina vode koja će se koristiti za isporuku pitke vode predstavlja više od 20 % ukupne količine vode koja se dobiva takvim projektima odnosno instalacijama za navodnjavanje ili isušivanje) također bi trebale biti izuzete, u onoj mjeri u kojoj su povezane s izuzetom djelatnosti.
- (41) Ova se Direktiva ne bi trebala primjenjivati na koncesije koje dodjeljuju naručitelji i čija je namjera omogućiti izvršavanje djelatnosti iz Priloga II. ako je, u državi članici u kojoj se ta djelatnost obavlja, ona izravno izložena natjecanju na tržištima kojima pristup nije ograničen, kako je uspostavljeno prema postupku predviđenom za ovu svrhu u Direktivi 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁽²⁾. Stoga je prikladno zadržati postupak, primjenjiv na sve sektore, kao njegove dijelove, obuhvaćen ovom Direktivom koji će omogućiti uzimanje u

⁽¹⁾ Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.).

⁽²⁾ Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (vidjeti str. 243. ovog Službenog lista).

obzir učinaka trenutnog ili budućeg otvaranja tržišnom natjecanju. Takav bi postupak trebao osigurati pravnu sigurnost za dotične subjekte, kao i odgovarajući postupak donošenja odluka koji bi u kratkim rokovima osigurao ujednačenu primjenu prava Unije u ovom području. Za potrebe pravne sigurnosti trebalo bi pojasniti da će se nastaviti primjenjivati sve odluke donesene prije stupanja na snagu ove Direktive donesene na temelju članka 30. Direktive 2004/17/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾.

- (42) Budući da je upućena državama članicama, ova Direktiva ne primjenjuje se na dodjelu koncesija od stane međunarodnih organizacija u svoje ime i za svoj račun. Međutim, postoji potreba za pojašnjenjem u kojoj mjeri bi se ova Direktiva trebala primjenjivati na dodjele koncesije uređenu posebnim međunarodnim pravilima.
- (43) Pri dodjeli koncesija za određene audiovizualne i radijske usluge koje pružaju pružatelji medijskih usluga trebalo bi biti moguće uzeti u obzir aspekte od kulturnog ili društvenog značaja koji čine primjenu pravila o dodjeli koncesija neprikladnom. Zbog toga bi trebalo uvesti iznimku za koncesije o pružanju usluga koje dodjeljuju sami pružatelji medijskih usluga za kupnju, razvoj, produkciju i koprodukciju programa iz redovite proizvodnje i drugih pripremnih usluga poput onih koji se odnose na scenarije i umjetničke izvedbe nužne za produkciju programa. Trebalo bi također pojasniti da bi se ta iznimka trebala jednako primjenjivati na medijske usluge emitiranja i na usluge na zahtjev (nelinearne usluge). Međutim, ta se iznimka ne bi trebala primjenjivati na opskrbu tehničkom opremom nužnom za produkciju, koprodukciju i emitiranje takvih programa.
- (44) Ova Direktiva ne dovodi u pitanje nadležnost država članica da osiguraju financiranje javne radiodifuzije ako je to financiranje radiodifuzijskim organizacijama odobreno radi ostvarenja odgovornosti i ovlasti iz područja javne usluge, kako je definirana, utvrđena i ustrojena u svakoj državi članici u skladu s Protokolom br. 29 o sustavu javne radiodifuzije u državama članicama priloženim UFEU-u i UEU-u.
- (45) Postoji znatna pravna nesigurnost po pitanju mjere u kojoj bi ugovori sklopljeni među subjektima u javnom sektoru trebali biti obuhvaćeni pravilima o koncesiji.

Relevantna sudska praksa Suda Europske unije različito se tumači u pojedinim državama članicama te čak među javnim naručiteljima ili naručiteljima. Stoga je potrebno pojasniti u kojim slučajevima ugovori sklopljeni u javnom sektoru nisu podložni primjeni pravila navedenih u ovoj Direktivi. Takvo pojašnjenje trebalo bi biti u skladu s načelima određenima u relevantnoj sudskoj praksi Suda Europske unije. Sama činjenica da su obje stranke sporazuma tijela javne vlasti ne isključuje primjenu pravila navedenih u ovoj Direktivi. Međutim, primjena pravila navedenih u ovoj Direktivi ne bi trebala utjecati na slobodu koju tijela javne vlasti imaju u pružanju javnih usluga za koje su zadužena korištenjem vlastitih resursa, što uključuje mogućnost suradnje s drugim tijelima javne vlasti. Trebalo bi osigurati da izuzeta javno-javna suradnja ne narušava tržišno natjecanje s obzirom na privatne gospodarske subjekte, u onoj mjeri u kojoj daje prednost privatnim pružateljima usluga u odnosu na njihove konkurente.

- (46) Koncesije dodijeljene pravnim osobama pod kontrolom ne bi trebale podlijevati primjeni postupaka iz ove Direktive ako javni naručitelj ili naručitelj iz članka 4. stavka 1. točke (a) nad dotičnom pravnom osobom provodi kontrolu sličnu onome kojeg provodi nad vlastitim odjelima, pod uvjetom da pravna osoba pod kontrolom ulaže više od 80 % svojih djelatnosti u izvršavanje zadataka koje joj je povjerio javni naručitelj ili naručitelj koji nad njom provodi kontrolu ili koje su joj povjerile druge pravne osobe nad kojima taj javni naručitelj ili naručitelj provodi kontrolu, bez obzira na korisnike izvršitelja ugovora. Izuzimanje se ne bi trebalo proširiti na situacije u kojima privatni gospodarski subjekt izravno sudjeluje u kapitalu pravne osobe pod kontrolom s obzirom da bi, u takvim okolnostima, dodjela koncesije bez natječajnog postupka pružila privatnom gospodarskom subjektu s kapitalom u pravnoj osobi pod kontrolom nepoštenu prednost pred njegovim konkurentima. Međutim, u odnosu na posebna obilježja javnih tijela s obaveznim sudjelovanjem, kao što su organizacije odgovorne za izvođenje određenih javnih usluga ili upravljanje njima, to se ne bi trebalo primjenjivati u slučajevima u kojima je sudjelovanje posebnih privatnih gospodarskih subjekata u kapitalu pravne osobe pod kontrolom postalo obvezno prema nacionalnim zakonodavnim odredbama sukladnim Ugovorima, pod uvjetom da takvo sudjelovanje nema značajke kontrole i blokiranja te ne omogućuje odlučujuć utjecaj na odluke pravne osobe pod kontrolom.

Nadalje bi trebalo pojasniti da je odlučujući element samo izravno privatno sudjelovanje u kontroliranoj pravnoj osobi. Dakle, kada postoji udio privatnog kapitala u javnom naručitelju ili naručitelju ili javnim naručiteljima ili naručiteljima koji je kontroliraju, to ne isključuje dodjelu javnih ugovora pravnoj osobi pod kontrolom, bez primjene postupaka koje predviđa ova Direktiva

⁽¹⁾ Direktiva 2004/17/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. o usklađivanju postupaka nabave subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga (SL L 134, 30.4.2004., str. 1.).

budući da takvi udjeli ne utječu negativno na tržišno natjecanje među privatnim gospodarskim subjektima. Također bi trebalo pojasniti da bi javni naručitelji ili naručitelji poput javnopravnih tijela koji bi mogli imati udio privatnog kapitala trebali biti u situaciji korištenja izuzeća za horizontalnu suradnju. Zbog toga, ako su ispunjeni svi drugi zahtjevi u odnosu na horizontalnu suradnju, trebalo bi proširiti izuzeće horizontalne suradnje na takve javne naručitelje ili naručitelje kada se ugovor sklapa isključivo između javnih naručitelja ili naručitelja.

- (47) Javni naručitelji ili naručitelji iz članka 4. stavka 1. točke (a) trebali bi moći odlučiti pružati svoje javne usluge zajednički putem suradnje bez obveze korištenja bilo kakvog pravnog oblika. Takva suradnja mogla bi obuhvaćati sve vrste djelatnosti vezane uz izvršavanje usluga i odgovornosti koje su dodijeljene sudjelujućim tijelima ili koje su ona preuzela, poput obvezujućih ili dobrovoljnih zadataka lokalnih ili regionalnih tijela ili usluga čije je izvršavanje dodijeljeno određenim tijelima u skladu s javnim pravom. Usluge koje pružaju razna sudjelujuća tijela ili subjekti ne trebaju nužno biti istovjetne; one se također mogu nadopunjavati. Ugovori za zajedničko pružanje javnih usluga ne bi trebali biti podložni ovoj Direktivi pod uvjetom da su sklopljeni isključivo između javnih naručitelja ili naručitelja, da se provođenjem te suradnje upravlja isključivo na temelju potreba vezanih uz javni interes te da niti jedan privatni pružatelj usluga nije u boljem položaju od svojih konkurenata.

Kako bi se ispunili ti uvjeti, suradnja bi se trebala temeljiti na suradničkom konceptu. Takva suradnja ne zahtijeva da sva sudjelujuća tijela preuzmu izvršavanje glavnih ugovornih obveza sve dok postoje obveze koje doprinose suradničkom izvršavanju određene javne usluge. Dodatno, provođenje suradnje, uključujući financijske prijenose između sudjelujućih javnih naručitelja, trebalo bi urediti isključivo na temelju potreba vezanih uz javni interes.

- (48) U određenim slučajevima pravna osoba djeluje, na temelju relevantnih odredaba nacionalnog prava, u svojstvu instrumenta ili tehničke službe za utvrđene javne naručitelje ili naručitelje te je obvezna izvršavati naredbe koje je primila od tih javnih naručitelja ili naručitelja i nema utjecaja na kompenzaciju za izvršene usluge. S obzirom na prirodu takvog odnosa koja se ne temelji na ugovoru, takav isključivo administrativni odnos ne bi trebao biti obuhvaćen područjem primjene postupaka dodjele koncesija.
- (49) Trebalo bi pojasniti da bi se pojam „gospodarski subjekti” trebao tumačiti u širem smislu kako bi obuhvaćao sve osobe i/ili tijela koja nude izvođenje radova, nabavu proizvoda ili pružanje usluga na tržištu, bez obzira na

pravni oblik u kojem su izabrali djelovati. Stoga bi poduzeća, podružnice, podređena društva, partnerstva, zadruge, trgovačka društva s ograničenom odgovornošću, sveučilišta, javna ili privatna, te ostali oblici subjekata trebali biti obuhvaćeni pojmom gospodarskog subjekta, bez obzira na to jesu li ili ne „pravne osobe” u svim okolnostima.

- (50) Kako bi se osiguralo adekvatno oglašavanje koncesija za radove i usluge jednako pragu koji dodjeljuju naručitelji i javni naručitelji ili više od njega, dodjeli takvih koncesija trebala bi prethoditi obavezna objava obavijesti o koncesiji u *Službenom listu Europske unije*.
- (51) S obzirom na štetne učinke na tržišno natjecanje, dodjela koncesija bez prethodne objave obavijesti trebali bi se koristiti samo u vrlo iznimnim okolnostima. Te iznimke trebale bi biti ograničene na slučajeve u kojima je od početka jasno kako objava ne bi dalje potakla tržišno natjecanje zato što objektivno postoji samo jedan gospodarski subjekt koji može izvršiti koncesiju. Nemogućnost dodjele koncesije bilo kojem drugom gospodarskom subjektu ne bi trebao stvoriti sam javni naručitelj ili naručitelj s ciljem budućeg postupka dodjele. Nadalje, dostupnost odgovarajućih zamjena trebala bi se detaljno procijeniti.
- (52) Trajanje koncesije trebalo bi biti ograničeno kako bi se izbjeglo sprječavanje pristupa tržištu i ograničavanje tržišnog natjecanja. Osim toga, koncesije izuzetno dugog trajanja vjerojatno će rezultirati zatvaranjem pristupa tržištu čime se ugrožava slobodno kretanje usluga i sloboda poslovnog nastana. Međutim, takvo se trajanje može opravdati ako je neophodno da se koncesionaru omogući nadoknada ulaganja planiranih za izvršenje koncesije, kao i povrat uloženog kapitala. Sukladno tome, za koncesije koje traju dulje od pet godina trajanje bi trebalo ograničiti na razdoblje u kojem se očekuje da bi, u normalnim uvjetima rada, koncesionar mogao nadoknaditi ulaganja u izvođenje radova i usluga te ostvariti povrat uloženog kapitala, uzimajući u obzir posebne ciljeve ugovora koje je koncesionar postigao kako bi ispunio uvjete vezano uz, na primjer, kvalitetu ili cijenu za korisnike. Procjena bi trebala biti valjana u trenutku dodjele koncesije. Trebalo bi biti moguće uključiti početna i daljnja ulaganja koja se smatraju nužnima za upravljanje koncesijom, posebno rashode za infrastrukturu, autorska prava, patente, opremu, logistiku, najam, obuku osoblja i početne izdatke. Najdulje trajanje koncesije trebalo bi biti naznačeno u dokumentima o koncesiji osim ako se trajanje ne koristi kao kriterij dodjele ugovora. Javni naručitelji i naručitelji trebali bi uvijek moći dodijeliti koncesiju za razdoblje kraće od onog potrebnog za nadoknadu ulaganja, uz uvjet da s njima povezana naknada ne isključuje operativni rizik.

- (53) Prikladno je iz pune primjene ove Direktive isključiti samo one usluge koje imaju ograničenu prekograničnu dimenziju, kao što su određene socijalne, zdravstvene ili obrazovne usluge. Te usluge pružaju se u određenom kontekstu koji se znatno razlikuje među pojedinim državama članicama zbog različitih tradicija u kulturama. Trebalo bi stoga uspostaviti poseban režim koji se odnosi na koncesije za ove usluge, a koji uzima u obzir činjenicu da su one nedavno regulirane. Obveza objave prethodne informativne obavijesti i obavijesti o dodjeli koncesije za svaku koncesiju čija je vrijednost jednaka ili veća od praga uspostavljenog u ovoj Direktivi predstavlja adekvatan način pružanja informacija potencijalnim ponuditeljima o poslovnim mogućnostima kao i pružanja informacija svim zainteresiranim stranama o broju i vrsti dodijeljenih ugovora. Nadalje, države članice trebale bi uspostaviti prikladne mjere s upućivanjem na dodjelu ugovora o koncesiji za te usluge čiji je cilj osigurati usklađenost s načelima transparentnosti i jednakog postupanja za sve gospodarske subjekte, a istodobno omogućujući javnim naručiteljima i naručiteljima da uzmu u obzir specifičnosti dotičnih usluga. Države članice trebale bi osigurati da javni naručitelji i naručitelji smiju uzeti u obzir potrebu za osiguranjem inovacije i, u skladu s člankom 14. UFEU-a i Protokolom br. 26, visoke razine kvalitete, sigurnosti i cjenovne pristupačnosti, jednakog postupanja i promicanja univerzalnog pristupa i korisničkih prava.
- (54) S obzirom na važnost kulturološkog konteksta te osjetljivost tih usluga, državama članicama trebala bi se omogućiti diskrecija po pitanju organizacije izbora pružatelja usluge na način koji one smatraju najprikladnijim. Ova Direktive ne sprečava države članice u primjeni posebnih kriterija kvalitete pri odabiru pružatelja usluga, poput kriterija određenih u Dobrovoljnom europskom okviru za kvalitetu društvenih usluga Odbora Europske unije za socijalnu zaštitu. Države članice i/ili tijela javne vlasti slobodni su sami pružati te usluge ili organizirati društvene usluge na način koji ne podrazumijeva davanje koncesija, na primjer financiranjem takvih usluga ili izdavanjem dozvola ili dodjelom ovlaštenja svim gospodarskim subjektima koji ispunjavaju uvjete koje je unaprijed odredio javni naručitelj ili naručitelj, bez ograničenja ili kvota, pod uvjetom da takvi sustavi osiguravaju dovoljnu mjeru oglašavanja i da je u skladu s načelima transparentnosti i nediskriminacije.
- (55) U svrhu odgovarajuće integracije okolišnih, socijalnih i radnih zahtjeva u postupke dodjele koncesije, od osobite je važnosti da države članice i javni naručitelji ili naručitelji poduzmu odgovarajuće mjere za osiguravanje poštivanja obveza u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava koje se odnose na mjesto na kojemu se izvode radovi ili pružaju usluge i temelje se na zakonima i drugim propisima nacionalnog prava i prava Unije, kao i na kolektivnim sporazumima, pod uvjetom da su takva pravila, kao i njihova primjena u skladu s pravom Unije. Jednako tako, obveze koje proizlaze iz međunarodnih sporazuma koje su ratificirale sve države članice i koje su navedene u ovoj Direktivi trebale bi se primjenjivati tijekom izvršenja koncesije. Međutim, to ne bi smjelo ni na koji način spriječiti primjenu uvjeta zapošljavanja koji su povoljniji za radnike. Odgovarajuće mjere trebale bi se primjenjivati u skladu s temeljnim načelima prava Unije, osobito s ciljem osiguravanja jednakog postupanja. Takve odgovarajuće mjere trebale bi se primjenjivati u skladu s Direktivom 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ i na način koji osigurava jednako postupanje i ne diskriminira gospodarske subjekte i radnike iz drugih država članica.
- (56) Trebalo bi se smatrati da se usluge pružaju na mjestu na kojem se izvodi značajan rad. Kada se usluge pružaju na daljinu, na primjer usluge pozivnih centara, trebali bi se smatrati da se usluge pružaju na mjestu na kojem se izvode, neovisno o mjestima i državama članica na koje su te usluge usmjerene.
- (57) Relevantne obveze mogle bi se odražavati u klauzulama ugovora. Također bi trebalo biti moguće u koncesije uključiti klauzule kojima se osigurava sukladnost s kolektivnim ugovorima u skladu s pravom Unije. Nepoštivanje relevantnih obveza moglo bi se smatrati teškim prekršajem određenog gospodarskog subjekta kojim je taj gospodarski subjekt podložan isključivanju iz postupka dodjele koncesije.
- (58) Kontrola nad poštivanjem odredbi prava okoliša, socijalnog i radnog prava trebao bi se provoditi u svim relevantnim fazama dodjele koncesije, kod primjene općih načela o izboru sudionika i dodjele ugovora te kod primjene kriterija za isključenje.
- (59) Ništa u ovoj Direktivi ne bi trebalo spriječiti nametanje ili provedbu mjera nužnih za zaštitu javnog poretka, javnog morala, javne sigurnosti, zdravlja, ljudskog života i životinjskog svijeta, očuvanje biljnog svijeta ili drugih okolišnih mjera, posebno kako bi se osigurao održivi razvoj, pod uvjetom da su te mjere u skladu s UFEU-om.

⁽¹⁾ Direktiva 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 1996. o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga (SL L 18, 21.1.1997., str. 1.).

- (60) Kako bi se osigurala povjerljivost tijekom postupka, javni naručitelji i naručitelji, kao i gospodarski subjekti ne bi trebali otkrivati informacije koje su označene kao povjerljive. Neusklađenost s tom obvezom trebala bi potaknuti primjenu odgovarajućih sankcija, ako je i na način na koji je predviđeno u okviru građanskog ili upravnog prava država članica.
- (61) Kako bi se suzbila prijevara, favoriziranje i korupcija te spriječio sukob interesa, države članice trebale bi poduzeti odgovarajuće mjere za osiguravanje transparentnosti postupka dodjele i jednako postupanje prema svim natjecateljima i ponuditeljima. Takve mjere trebale bi prije svega za cilj imati uklanjanje sukoba interesa i drugih ozbiljnih nepravilnosti.
- (62) Kako bi se svim zainteresiranim subjektima omogućilo podnošenje zahtjeva i ponuda, javni naručitelji i naručitelji trebali bi biti dužni poštivati najmanje vremensko razdoblje potrebno za zaprimanje takvih zahtjeva i ponuda.
- (63) Izbor proporcionalnih, nediskriminirajućih i poštenih kriterija odabira te njihova primjena na gospodarske subjekte od ključne je važnosti za učinkovit pristup subjekata gospodarskim mogućnostima povezanim s koncesijama. Posebno odlučujuću ulogu može imati mogućnost za natjecatelja da se osloni na kapacitete drugih subjekata kako bi se omogućilo sudjelovanje malim i srednjim poduzećima. Stoga je potrebno osigurati da se kriteriji odabira odnose isključivo na profesionalne i tehničke mogućnosti te financijsku i gospodarsku sposobnost subjekata, da budu vezani uz predmet ugovora i objavljeni u obavijesti o koncesiji i da ne isključuju bilo kojeg gospodarskog subjekta, osim u iznimnim okolnostima, od oslanjanja na kapacitete drugih subjekata, bez obzira na pravnu prirodu njegovih poveznica s tim subjektima ako dotični subjekt dokaže javnom naručitelju ili naručitelju da će imati na raspolaganju potrebne resurse.
- (64) Nadalje, u svrhu bolje integracije društvenih i okolišnih pitanja u postupke dodjele koncesije, javni naručitelji ili naručitelji trebali bi biti u mogućnosti koristiti kriterije za dodjelu ili uvjete izvršenja koncesije vezane uz radove ili usluge koje će se pružati u sklopu koncesije u bilo kojem aspektu i u bilo kojoj fazi njezinog životnog vijeka, od eksploatacije sirovina za proizvod do faze odlaganja proizvoda, uključujući čimbenike obuhvaćene određenim postupkom proizvodnje, pružanja ili trgovine tih radova ili usluga ili obuhvaćene određenim postupkom tijekom kasnije faze njihovog životnog vijeka, čak ako ti čimbenici nisu dio njihovog materijalnog sadržaja. Kriteriji i uvjeti vezani uz takav postupak proizvodnje ili pružanja, na primjer, su da se usluge koje su predmet koncesije pružaju korištenjem energetski učinkovitih strojeva. U skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije, to također uključuje kriterije za dodjelu ili uvjete izvršenja koncesije vezane uz korištenje proizvoda u okviru pravedne trgovine tijekom izvršavanja koncesije koja će se dodijeliti. Kriteriji i uvjeti koji se odnose na trgovinu i njene uvjete mogu se na primjer odnositi na zahtjev za plaćanje minimalne cijene i premijske cijene podgovarateljima. Uvjeti izvršenja koncesije vezani uz pitanja okoliša mogli bi, na primjer, obuhvaćati smanjenje otpada i učinkovitost resursa.
- (65) Kriteriji dodjele ili uvjeti izvršenja koncesije koji se odnose na društvene aspekte postupka proizvodnje trebali bi se primjenjivati sukladno Direktivi 96/71/EZ u skladu s tumačenjem Suda Europske unije te ne bi trebali biti odabrani ili se ne bi trebali primjenjivati na način kojim se izravno ili neizravno diskriminira gospodarske subjekte iz drugih država članica ili trećih zemalja koje su stranke Sporazuma Svjetske trgovinske organizacije o javnoj nabavi („GPA”) ili sporazuma o slobodnoj trgovini čijih je stranka Unija. Stoga bi zahtjevi vezani uz osnovne radne uvjete utvrđeni u Direktivi 96/71/EZ, poput onih o minimalnim plaćama, trebali ostati u okviru nacionalnog zakonodavstva ili u okviru kolektivnih ugovora koji se primjenjuju sukladno pravu Unije u kontekstu te Direktive. Uvjeti izvršenja koncesije mogli bi također biti namijenjeni poticanju uvođenja mjera za promicanje jednakosti žena i muškaraca na radnom mjestu, povećanom sudjelovanju žena na tržištu rada i usklađivanju rada i privatnog života, zaštiti okoliša ili dobrobiti životinja te u suštini biti u skladu s temeljnim konvencijama Međunarodne organizacije rada (MOR) i poticati angažiranje više osoba u nepovoljnom položaju nego što se zahtijeva na temelju nacionalnog zakonodavstva.
- (66) Mjere usmjerene na zaštitu zdravlja osoblja angažiranog u postupku izvršenja koncesije, davanje prednosti društvenoj integraciji osoba u nepovoljnom položaju ili pripadnika ranjivih skupina među osobama angažiranim za izvršenje koncesije ili osposobljavanje za vještine potrebne u okviru određene koncesije također može biti predmetom kriterija za dodjelu ili uvjeta izvršenja koncesije pod uvjetom da su te mjere vezane uz radove ili usluge koje se pružaju u okviru koncesije. Na primjer, ti bi se kriteriji ili uvjeti mogli odnositi, između ostalog, na zapošljavanje osoba koje duže vrijeme traže posao, na provedbu mjera osposobljavanja nezaposlenih osoba ili mladih osoba tijekom izvršavanja koncesije koja će se dodijeliti. U tehničkim specifikacijama javni naručitelji mogu odrediti takve društvene zahtjeve koji izravno obilježavaju određeni proizvod ili uslugu, poput dostupnosti za osobe s invaliditetom ili izvedbe prilagođene svim korisnicima.

- (67) Tehnički i funkcionalni zahtjevi koje sastavljaju javni naručitelji i naručitelji trebaju omogućiti otvorenost dodjele koncesija za tržišno natjecanje. Ti zahtjevi trebali bi odrediti značajke koje bi radovi i/ili usluge obuhvaćene koncesijom trebali imati i mogli bi se odnositi na posebne postupke proizvodnje ili izvršenje zatraženih radova ili usluga, uz uvjet da su povezani s predmetom koncesije i razmjerni njezinoj vrijednosti i njezinim ciljevima. Određeni postupak proizvodnje mogao bi obuhvaćati zahtjeve vezane za pristupačnost osobama s invaliditetom ili razine utjecaja na okoliš. Ti tehnički i funkcionalni zahtjevi trebali bi biti uključeni u dokumentaciji o koncesiji i trebali bi biti sukladni načelima jednakog postupanja i transparentnosti. Trebali bi biti sastavljeni na način kojim se izbjegava prijetvorno sužavanje nadmetanja, prije svega uvođenjem zahtjeva kojima se prednost daje određenom gospodarskom subjektu na način da ti zahtjevi odražavaju ključne značajke robe, usluga ili radova koje obično nudi taj gospodarski subjekt. U svakom slučaju, javni naručitelji ili naručitelji trebali bi razmotriti ponude koje uključuju radove i/ili usluge, uključujući robu koja je vezana uz te poslove i usluge, koje su na jednak način u skladu s traženim obilježjima.
- (68) Koncesije su obično dugoročni, složeni aranžmani u kojima koncesionar preuzima odgovornosti i rizike koje su tradicionalno imali javni naručitelji i naručitelji i koji su bili u njihovom djelokrugu. Iz tog razloga, podložno sukladnosti s ovom Direktivom i s načelima transparentnosti i jednakog postupanja, javnim naručiteljima i naručiteljima trebala bi se omogućiti znatna fleksibilnost za određivanje i organizaciju postupka koji vodi do izbora koncesionara. Međutim, kako bi se osiguralo jednako postupanje i transparentnost kroz cjelokupni postupak dodjele, potrebno je predvidjeti osnovna jamstva koja se odnose na postupak dodjele, uključujući informacije o prirodi i području primjene koncesije, ograničenju broja natjecatelja, distribuciji informacija natjecateljima i ponuditeljima te dostupnost odgovarajućih podataka. Također je potrebno osigurati da se ne odstupa od početnih uvjeta u obavijesti o koncesiji kako bi se spriječilo nepošteno postupanje prema bilo kojem potencijalnom natjecatelju.
- (69) Koncesije se ne bi trebale dodjeljivati gospodarskim subjektima koji su sudjelovali u aktivnostima zločinačke organizacije ili koji su bili proglašeni krivima za korupciju, prijevaru na štetu financijskih interesa Unije, kaznena djela terorizma, pranje novca i financiranje terorizma te trgovanje ljudima. Države članice trebale bi, međutim, omogućiti odstupanje od tih obvezujućih isključenja u iznimnim situacijama u kojima je zbog bitnih zahtjeva u općem interesu dodjela ugovora nužna. Izbjegavanje plaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje također bi trebalo kazniti obvezujućim isključenjem na razini Unije.
- (70) Nadalje, javnim naručiteljima i naručiteljima trebala bi se pružiti mogućnost isključenja gospodarskih subjekata koji su dokazano nepouzdana jer su, primjerice, ozbiljno ili višekratno prekršili okolišne ili društvene obveze, uključujući pravila o dostupnosti za osobe s invaliditetom, ili su počinili ostale oblike teških poslovnih prekršaja, poput kršenja pravila o tržišnom natjecanju ili prava intelektualnog vlasništva. Trebalo bi razjasniti da teški poslovni prekršaji mogu dovesti u pitanje integritet gospodarskog subjekta i tako ga isključiti iz dodjele ugovora o koncesiji neovisno o tome ima li inače tehničke i gospodarske sposobnosti za izvršenje ugovora. Uzimajući u obzir činjenicu da će javni naručitelj ili naručitelj biti odgovoran za posljedice svojih mogućih pogrešnih odluka, javni naručitelji ili naručitelji također bi trebali biti slobodni razmotriti slučaj postojanja teškog poslovnog prekršaja, u kojem, prije donošenja konačne i obvezujuće odluke o postojanju obvezujućih osnova za isključenje, mogu na bilo koji odgovarajući način dokazati da je neki gospodarski subjekt prekršio svoje obveze, uključujući obveze vezane uz plaćanje poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje, osim ako je drugačije predviđeno nacionalnim pravom. Javni naručitelji i naručitelji također bi trebali biti u mogućnosti isključiti natjecatelje ili ponuditelje čija je izvedba u prethodnim koncesijama s javnim naručiteljima ili naručiteljima imala velike nedostatke vezane uz bitne zahtjeve, primjerice, ako natjecatelji ili ponuditelji nisu izvršili isporuku ili svoje obveze, ako su isporučeni proizvod ili pružena usluga imali znatne nedostatke zbog kojih su bili neiskoristivi za potrebe kojima su namijenjeni ili ako su se ponašali na neprimjeren način koji dovodi u pitanje pouzdanost gospodarskog subjekta. U nacionalnom pravu trebalo bi predvidjeti maksimalno trajanje takvih isključenja.
- (71) Trebalo bi se, međutim, dopustiti da gospodarski subjekti imaju mogućost donošenja mjera sukladnosti usmjerenih na ispravljanje posljedica kaznenih djela ili neprimjerna ponašanja te usmjerenih na učinkovito sprečavanje budućeg neprimjerenog ponašanja. Te mjere mogle bi posebno obuhvaćati mjere vezane uz osoblje ili organizaciju poput raskidanja svih veza s osobama ili organizacijama koje su sudjelovale u neprimjerenom ponašanju, odgovarajućih mjera reorganizacije osoblja, uvođenja sustava izvještavanja i kontrole, stvaranja strukture interne revizije kako bi se pratila sukladnost i donošenja pravila o internoj odgovornosti i naknadama. Ako takve mjere ne nude dovoljna jamstva, određeni gospodarski subjekt ne bi se više trebao isključivati samo na tim osnovama. Gospodarski subjekti trebali bi imati mogućnost zatražiti da se preispitaju mjere sukladnosti poduzete u svrhu mogućeg uključivanja u postupak dodjele

koncesije. Međutim, države članice same bi trebale utvrditi točne postupovne i materijalne uvjete primjenjive u takvim slučajevima. Države članice posebno bi trebale biti slobodne odlučiti žele li izvršavanje relevantnih procjena dopustiti pojedinim javnim naručiteljima ili naručiteljima provjeriti taj zadatak drugim tijelima na središnjoj ili decentraliziranoj razini.

- (72) Važno je da poštivanje primjenjivih obveza od strane podugovaratelja u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava utvrđenih pravom Unije, nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili međunarodnim odredbama prava okoliša, socijalnog i radnog prava navedenima u ovoj Direktivi, pod uvjetom da su takva pravila, i njihova primjena u skladu s pravom Unije, bude osigurana kroz odgovarajuće djelovanje nadležnih nacionalnih tijela u okviru njihovih odgovornosti i nadležnosti, kao što su agencije za inspekciju rada ili agencije za zaštitu okoliša. Također je važno osiguravanje određene transparentnosti u podugovarateljskom lancu, jer to javnim naručiteljima i naručiteljima pruža informacije o tome tko je prisutan na gradilištima na kojima se izvode radovi za njih ili koja poduzeća pružaju usluge unutar zgrada ili na zgradama, infrastrukturama ili područjima kao što su gradske vijećnice, općinske škole, sportski objekti, luke ili autoceste, za koje su javni naručitelji odgovorni ili nad kojima imaju nadzor. Trebalo bi pojašnjati da se obveza dostavljanja traženih podataka u svakom slučaju odnosi na koncesionara, ili na temelju posebnih klauzula koje će svaki javni naručitelj ili naručitelj trebati uključiti u sve postupke dodjele ili na temelju obveza koje bi države članice propisale glavnom koncesionaru kroz opće primjenjive odredbe. Također bi trebalo pojasniti da bi se uvjeti koji se odnose na provedbu poštovanja primjenjivih obveza u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava utvrđenih pravom Unije, nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili međunarodnim odredbama prava okoliša, socijalnog i radnog prava navedenima u ovoj Direktivi, pod uvjetom da su takva pravila i njihova primjena u skladu s pravom Unije, trebali primjenjivati uvijek kad zakon države članice predviđa mehanizam zajedničke odgovornosti između podugovaratelja i koncesionara. Nadalje, trebalo bi izričito navesti da bi države članice trebale moći ići dalje, na primjer proširujući obveze u vezi transparentnosti ili omogućujući javnim naručiteljima ili naručiteljima da provjere da podugovaratelji nisu u nekoj od situacija u kojoj bi isključenje gospodarskog subjekta bilo opravdano ili zahtijevajući tu provjeru od njih. Kada se te mjere primjenjuju na podugovaratelje, trebalo bi osigurati usklađenost s odredbama koje se primjenjuju na koncesionare kako bi postojanje obvezujuće osnove za isključenje rezultiralo zahtjevom da koncesionar zamjeni dotičnog podugovaratelja. Kada takva provjera pokaže da se radi o neobvezujućoj osnovi za isključenje, trebalo bi pojasniti da javni naručitelji ili naručitelji budu u mogućnosti zatražiti zamjenu. Ipak, trebalo bi izričito navesti da javni naručitelji ili naručitelji mogu biti prisiljeni zatražiti zamjenu dotičnog podugovaratelja kada bi isključenje koncesionara u

takvim slučajevima bilo obvezujuće. Trebalo bi također izričito navesti da države članice i dalje mogu propisati stroža pravila o odgovornosti u okviru nacionalnog prava.

- (73) Javni naručitelji ili naručitelji ocjenjuju ponude na temelju jednog ili više kriterija za dodjelu. Kako bi se osigurala transparentnost i jednako postupanje, kriteriji za dodjelu koncesija trebali bi uvijek biti usklađeni s određenim općim standardima. Ti se standardi mogu odnositi na čimbenike koji nisu isključivo gospodarski, ali utječu na vrijednost ponude sa stajališta javnog naručitelja ili naručitelja i omogućuju mu utvrđivanje sveobuhvatne gospodarske prednosti za javnog naručitelja ili naručitelja. Kriteriji bi trebali unaprijed biti dostupni svim potencijalnim natjecateljima ili ponuditeljima, zatim bi trebali biti povezani s predmetom ugovora i ne bi trebali javnim naručiteljima ili naručiteljima davati neograničenu slobodu izbora. Trebali bi dopuštati učinkovito tržišno natjecanje i biti popraćeni zahtjevima koji omogućuju da informacije koje pružaju ponuditelji budu učinkovito provjerene. Trebalo bi biti moguće uključiti u kriterije dodjele, između ostalog, okolišne ili društvene kriterije ili one povezane s inovacijama. Javni naručitelji ili naručitelji trebali bi i navesti kriterije dodjele, počevši od najvažnijeg, kako bi se osiguralo jednako postupanje prema potencijalnim ponuditeljima na način da im se tijekom pripreme ponuda omogućí uvid u sve elemente koji će se uzimati u obzir.

U iznimnim slučajevima u kojima javni naručitelj ili naručitelj primi ponudu koja predlaže inovativno rješenje uz iznimnu razinu funkcionalnog izvođenja koje pažljivi javni naručitelj ili naručitelj nije mogao predvidjeti, javni naručitelj ili naručitelj trebao bi, iznimno, moći izmijeniti redoslijed kriterija dodjele kako bi u obzir uzeo nove mogućnosti koje nudi to inovativno rješenje, uz uvjet da takva izmjena osigurava jednako postupanje prema svim stvarnim ili potencijalnim ponuditeljima, tako što će izdati novi poziv na dostavu ponuda ili, ako je prikladno, objaviti novu obavijest o koncesiji.

- (74) Elektronički oblici informiranja i komunikacije mogu uvelike pojednostaviti objavu koncesija te povećati djelotvornost, brzinu i transparentnost postupaka dodjele koncesije. Ti bi oblici mogli postati standardni oblici komunikacije i razmjene informacija u postupcima dodjele koncesije jer uvelike povećavaju mogućnosti gospodarskih subjekata da sudjeluju u postupcima dodjele koncesije diljem unutarnjeg tržišta.

- (75) Ugovori o koncesijama uglavnom uključuju dugoročne i složene tehničke i financijske aranžmane koji su često podložni promjenjivim okolnostima. Stoga je potrebno je pojasniti uvjete u kojima izmjene koncesije tijekom njezinog izvršavanja zahtijevaju pokretanje novog postupka dodjele koncesije, uzimajući u obzir relevantnu sudsku praksu Suda Europske unije. Pokretanje novog postupka koncesije potrebno je u slučaju materijalnih izmjena prvotne koncesije, pogotovo u slučaju izmjena opsega i sadržaja uzajamnih prava i obveza stranaka, uključujući raspodjelu prava intelektualnog vlasništva. Takve izmjene ukazuju na namjeru stranaka da ponovno pregovaraju o ključnim uvjetima te koncesije. To posebno može biti slučaj ako bi izmijenjeni uvjeti utjecali na rezultate postupka da su bili dio prvotnog postupka. Izmjene koncesije čiji su rezultat neznatne izmjene vrijednosti ugovora do određene razine uvijek bi trebale biti moguće bez potrebe provođenja novog postupka koncesije. S tim ciljem te kako bi se osigurala pravna sigurnost, ova bi Direktiva trebala predvidjeti pragove „de minimis” ispod kojih se ne zahtijeva postupak nabave. Izmjene koncesije iznad tih pragova trebale bi biti moguće bez potrebe provođenja novog postupka dodjele u onoj mjeri u kojoj su te promjene u skladu s određenim uvjetima. To bi, na primjer, mogao biti slučaj izmjena koje su postale potrebne zbog želje da se ispune zahtjevi javnih naručitelja ili naručitelja, uzimajući u obzir sigurnosne zahtjeve i posebnosti takvih djelatnosti, na primjer, rad sportskih i turističkih planinskih objekata, za koje bi se zakonodavstvo moglo proširiti i na pitanja povezanih opasnosti, u onoj mjeri u kojoj su takve izmjene sukladne s relevantnim uvjetima.
- (76) Javni naručitelji i naručitelji mogu biti suočeni s vanjskim okolnostima koje nisu mogli predvidjeti u trenutku dodjele koncesije, posebno ako će za izvršenje koncesije biti potrebno dugo razdoblje. U tim slučajevima potreban je određeni stupanj fleksibilnosti kako bi se koncesija prilagodila okolnostima bez provođenja novog postupka dodjele. Pojam nepredvidivih okolnosti podrazumijeva okolnosti koje nisu mogle biti predviđene usprkos temeljitoj pripremi prvotne dodjele od strane javnog naručitelja ili naručitelja, uzimajući u obzir sva dostupna sredstva, narav i obilježja određenog projekta, dobru praksu u dotičnom području te potrebu osiguranja prikladnog odnosa između sredstava potrošenih na pripremu dodjele i njezine predviđene vrijednosti. Međutim, to se ne može primjenjivati u slučajevima u kojima izmjena uzrokuje promjenu naravi cjelokupne koncesije, primjerice, zamjenom radova koje je potrebno izvršiti ili usluga koje je potrebno omogućiti nečim različitim ili temeljnom promjenom vrste koncesije, jer se u takvim slučajevima može pretpostaviti mogući utjecaj na rezultate. Za koncesije dodijeljene s ciljem provođenja djelatnosti koja nije navedena u Prilogu II., bilo koje povećanje vrijednosti koje ne zahtijeva novi postupak dodjele, ne bi trebalo biti veće od 50 % vrijednosti prvotne koncesije.
- Ako je učinjeno nekoliko uzastopnih izmjena, to bi se ograničenje trebalo primjenjivati na vrijednost svake izmjene. Takve uzastopne izmjene ne bi trebale za cilj imati zaobilaženje ove Direktive.
- (77) U skladu s načelima jednakog postupanja i transparentnosti, uspješan ponuditelj ne bi trebao, primjerice, ako je koncesija raskinuta zbog nedostataka u izvedbi, biti zamijenjen drugim gospodarskim subjektom bez ponovnog nadmetanja. Međutim, uspješan ponuditelj koji izvršava koncesiju trebao bi moći, posebno ako je koncesija dodijeljena skupini gospodarskih subjekata, poduzeti određene strukturne promjene tijekom izvršavanja koncesije, poput isključivo internih reorganizacija, preuzimanja, spajanja i kupnji ili insolventnosti. Takve strukturne promjene ne bi trebale automatski podrazumijevati potrebu za provedbom novih postupaka dodjele za koncesije koje taj ponuditelj izvršava.
- (78) Javni naručitelji i naručitelji trebali bi imati mogućnost izmjena koncesije u obliku revizijskih ili opcijskih klauzula, no takve klauzule ne bi im trebale omogućiti neograničeno diskrecijsko pravo. U ovoj Direktivi trebalo bi stoga odrediti mjeru u kojoj je moguće mijenjati prvotnu koncesiju. Stoga bi trebalo pojasniti da dovoljno jasno sastavljene revizijske ili opcijske klauzule mogu na primjer predvidjeti indeksaciju cijena ili osigurati da, na primjer komunikacijska oprema koja se isporučuje tijekom određenog razdoblja bude prikladna i u slučaju izmjene komunikacijskih protokola ili drugih tehnoloških izmjena. Također bi trebalo biti moguće predvidjeti u okviru dovoljno jasnih klauzula prilagodbe koncesije izazvane tehničkim poteškoćama koje su se pojavile tijekom izvođenja ili održavanja. Trebalo bi također podsjetiti da bi koncesije mogle, na primjer, uključivati i standardno održavanje, kao i predvidjeti djelatnosti izvanrednog održavanja koje bi mogle biti potrebne za osiguravanje kontinuiteta javnih usluga.
- (79) Javni naručitelji i naručitelji mogli bi se naći u situacijama kada su potrebni dodatni radovi ili usluge. U takvim slučajevima, ako su uvjeti navedeni u ovoj Direktivi ispunjeni, izmjena prvotne koncesije bez novog postupka dodjele koncesije trebala bi se smatrati opravdanom.

- (80) Javni naručitelji i naručitelji ponekad su suočeni s okolnostima koje zahtijevaju rani raskid koncesije kako bi bili sukladni obvezama iz prava Unije u području koncesije. Države članice stoga bi trebale osigurati da javni naručitelji ili naručitelji mogu, pod uvjetima koji su određeni nacionalnim pravom, raskinuti koncesiju tijekom njezina trajanja ako je tako propisano pravom Unije.
- (81) Kako bi se osigurala adekvatna sudska zaštita natjecatelja i ponuditelja u postupcima dodjele koncesije te kako bi provedba ove Direktive i načela UFUEU-a bila učinkovita, Direktiva Vijeća 89/665/EEZ⁽¹⁾, i Direktiva Vijeća 92/13/EEZ⁽²⁾ također se trebaju primjenjivati na koncesije o uslugama i koncesije o radovima koje su dodijelili i javni naručitelji i naručitelji. Direktive 89/665/EEZ i 92/13/EEZ trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti.
- (82) Svaka obrada osobnih podataka na temelju ove Direktive trebala bi se vršiti u skladu s Direktivom 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995.⁽³⁾
- (83) Od država članica zahtijeva se da neprekidno i sustavno prate provedbu i funkcioniranje pravila o dodjeli ugovora o koncesiji kako bi se osigurala učinkovita i ujednačena primjena prava Unije.
- (84) Komisija bi trebala procijeniti gospodarske učinke na unutarnje tržište, osobito u vezi s čimbenicima kao što su prekogranična dodjela ugovora, sudjelovanje malih i srednjih poduzeća i transakcijski troškovi, a koji su posljedica primjene pragova koji su utvrđeni u ovoj Direktivi i izuzeća navedenih u članku 12 koja u obzir uzimaju posebne strukture sektora vodnog gospodarstva. Komisija bi o tome trebala izvijestiti Europski parlament i Vijeće do 18. travnja 2019. U skladu s člankom XXIV. stavkom 7. GPA-a, GPA podliježe daljnjim pregovorima tri godine nakon stupanja na snagu te povremeno nakon
- to. U tom kontekstu trebalo bi preispitati prikladnost razine pragova u kontekstu pregovora u okviru GPA-a, imajući na umu utjecaj inflacije i transakcijskih troškova. Komisija bi, ako je to moguće i primjereno, trebala razmotriti predlaganje povećanja pragova koji se primjenjuju prema GPA-u tijekom sljedećeg kruga pregovora. U slučaju bilo kakve promjene tih pragova, izvješće koje sastavlja Komisija trebao bi, prema potrebi, pratiti zakonodavni prijedlog kojim se mijenja prag određen u ovoj Direktivi.
- (85) Kako bi se prilagodilo brzom tehničkom, gospodarskom i regulatornom razvoju, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFUEU-a u vezi s preispitivanjem liste akata navedenih u Prilogu III., preispitivanjem tehničkih postupaka za metode izračuna vezane uz prag te bi također trebala biti ovlaštena za povremeno revidiranje tog praga, izmjene uputa na nomenklaturu CPV-a i prilagodbe liste akata navedene u Prilogu X. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući i ona na razini stručnjaka. Prilikom pripreme i izrade delegiranih akata, Komisija bi trebala osigurati da se relevantni dokumenti Europskom parlamentu i Vijeću šalju istodobno, na vrijeme i na primjeren način.
- (86) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta u pogledu; postupaka sastavljanja i prosljeđivanja obavijesti te slanja i objavljivanja podataka navedenih u priložima V., VII. i VIII. provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo primjenjivati u skladu s Uredbom (EU) 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁴⁾. Savjetodavni postupak trebao bi se koristiti za donošenje provedbenih akata, koji ne utječu ni na financijsku situaciju niti na prirodu i područje primjene obveza koje proizlaze iz ove Direktive. Naprotiv, ti akti imaju isključivo administrativnu svrhu i namijenjeni su olakšavanju primjene ove Direktive.
- (87) Budući da se cilj ove Direktive, odnosno koordinacija zakona i drugih propisa država članica koje se primjenjuju na neke postupke koncesije, ne može u dovoljnoj mjeri postići na razini država članica te se može učinkovitije, zbog svojeg mjerila i učinaka, postići na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti kako je određeno u članku 5. TEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti kako je utvrđeno tim člankom, ova Direktiva ne prelazi zadani okvir koji je potreban za ostvarenje toga cilja.

(1) Direktiva Vijeća 89/665/EEZ od 21. prosinca 1989. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na primjenu postupaka kontrole na sklapanje ugovora o javnoj nabavi robe i javnim radovima (SL L 395, 30.12.1989., str. 33.).

(2) Direktiva Vijeća 92/13/EEZ od 25. veljače 1992. o usklađivanju zakona i drugih propisa o primjeni pravila Zajednice u postupcima nabave subjekata koji djeluju u sektoru vodnoga gospodarstva, energetskom, prometnom i telekomunikacijskom sektoru (SL L 76 23.3.1992., str. 14.).

(3) Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (SL L 281, 23.11.1995., str. 31.).

(4) Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (88) U skladu sa Zajedničkom političkom deklaracijom država članica i Komisije o obrazloženjima od 28. rujna 2011., u opravdanim se slučajevima države članice pridružuju obavješćivanju o svojim mjerama za prijenos pomoću jednog ili više dokumenata kojima se objašnjava odnos između sastavnih dijelova Direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prijenos. Uzimajući u obzir ovu Direktivu zakonodavac drži da je prosjeđivanje takvih dokumenata opravdano,
- DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

GLAVA I.:   PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE, NAČELA I DEFINICIJE

POGLAVLJE I.: Područje primjene, opća načela i definicije

ODJELJAK I.:   PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE, OPĆA NAČELA, DEFINICIJE I PRAG

Članak 1.:   Predmet i područje primjene

Članak 2.:   Načelo slobodnog upravljanja javnih vlasti

Članak 3.:   Načelo jednakog postupanja, nediskriminacije i transparentnosti

Članak 4.:   Sloboda određivanja usluga od općeg gospodarskog interesa

Članak 5.:   Definicije

Članak 6.:   Javni naručitelji

Članak 7.:   Naručitelji

Članak 8.:   Prag i metode izračunavanja procijenjene vrijednosti koncesija

Članak 9.:   Revizija praga

ODJELJAK II.: IZUZEĆA

Članak 10.:   Izuzeća primjenjiva na koncesije koje dodjeljuju javni naručitelji i naručitelji

Članak 11.:   Posebna izuzeća u području elektroničkih komunikacija

Članak 12.:   Posebna izuzeća u području vodnog gospodarstva

Članak 13.:   Koncesije dodijeljene povezanom društvu

Članak 14.:   Koncesije dodijeljene zajedničkom pothvatu ili naručitelju koji je sastavni dio zajedničkog pothvata

Članak 15.:   Priopćavanje informacija od strane naručitelja

Članak 16.:   Isključivanje djelatnosti koje su izravno izložene tržišnom natjecanju

Članak 17.:   Koncesije između subjekata u javnom sektoru

ODJELJAK III.: OPĆE ODREDBE

Članak 18.:   Trajanje koncesije

Članak 19.:   Društvene i druge posebne usluge

Članak 20.:   Mješoviti ugovori

Članak 21.:   Mješoviti ugovori o nabavi koji uključuju obrambene ili sigurnosne aspekte

- Članak 22.: Ugovori koji obuhvaćaju obje djelatnosti navedene u Prilogu II. i druge djelatnosti
- Članak 23.: Koncesije koje obuhvaćaju djelatnosti navedene u Prilogu II. i djelatnosti koje uključuju obrambene ili sigurnosne aspekte
- ODJELJAK IV.: POSEBNE SITUACIJE
- Članak 24.: Rezervirane koncesije
- Članak 25.: Usluge istraživanja i razvoja
- POGLAVLJE II.: Načela
- Članak 26.: Gospodarski subjekti
- Članak 27.: Nomenklature
- Članak 28.: Povjerljivost
- Članak 29.: Pravila koja se primjenjuju na komunikaciju
- GLAVA II.: PRAVILA O DODJELI KONCESIJA: OPĆA NAČELA I POSTUPOVNA JAMSTVA
- POGLAVLJE I.: Opća načela
- Članak 30.: Opća načela
- Članak 31.: Obavijest o koncesiji
- Članak 32.: Obavijest o dodjeli koncesije
- Članak 33.: Oblik i način objavljivanja obavijesti
- Članak 34.: Elektronička dostupnost dokumentacije o koncesiji
- Članak 35.: Suzbijanje korupcije i sprečavanje sukoba interesa
- POGLAVLJE II.: Postupovna jamstva
- Članak 36.: Tehnički i funkcionalni zahtjevi
- Članak 37.: Postupovna jamstva
- Članak 38.: Odabir natjecatelja i kvalitativna ocjena natjecatelja
- Članak 39.: Rokovi za zaprimanje zahtjeva i ponuda za koncesiju
- Članak 40.: Pružanje informacija natjecateljima i ponuditeljima
- Članak 41.: Kriteriji za odabir
- GLAVA III.: PRAVILA O IZVRŠENJU KONCESIJA
- Članak 42.: Podugovaranje
- Članak 43.: Izmjena ugovora tijekom njihova trajanja

- Članak 44.: Raskid koncesije
- Članak 45.: Praćenje i izvještavanje
- GLAVA IV.: IZMJENE DIREKTIVA 89/665/EEZ I 92/13/EEZ
- Članak 46.: Izmjene Direktive 89/665/EEZ
- Članak 47.: Izmjene Direktive 92/13/EEZ
- GLAVA V.: DELEGIRANE OVLAŠTI, PROVEDBENE OVLAŠTI I ZAVRŠNE ODREDBE
- Članak 48.: Delegiranje
- Članak 49.: Žurni postupak
- Članak 50.: Postupak odbora
- Članak 51.: Prenošnje
- Članak 52.: Prijelazne odredbe
- Članak 53.: Praćenje i izvješćivanje
- Članak 54.: Stupanje na snagu
- Članak 55.: Adresati
- PRILOZI:
- PRILOG I.: POPIS DJELATNOSTI NAVEDENIH U ČLANKU 5. TOČKI (7)
- PRILOG II.: DJELATNOSTI KOJE IZVRŠAVAJU NARUČITELJI KAKO JE NAVEDENO U ČLANKU 7.
- PRILOG III.: POPIS PRAVNIH AKATA UNIJE IZ ČLANKA 7. STAVKA 2. TOČKE (B)
- PRILOG IV.: USLUGE IZ ČLANKA 19.
- PRILOG V.: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O KONCESIJAMA IZ ČLANKA 31.
- PRILOG VI.: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI PRETHODNE INFORMATIVNE OBAVIJESTI VEZANE UZ KONCESIJE ZA DRUŠTVENE I DRUGE POSEBNE USLUGE, KAKO JE NAVEDENO U ČLANKU 31. STAVKU 3.
- PRILOG VII.: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O DODJELI KONCESIJA IZ ČLANKA 32.
- PRILOG VIII.: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O DODJELI KONCESIJA O DRUŠTVENIM I DRUGIM POSEBNIM USLUGAMA, KAKO JE NAVEDENO U ČLANKU 32.
- PRILOG IX.: OBILJEŽJA KOJA SE ODNOSU NA OBJAVU
- PRILOG X.: POPIS MEĐUNARODNIH SOCIJALNIH I OKOLIŠNIH KONVENCIJA IZ ČLANKA 30. STAVKA 3.
- PRILOG XI.: PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O IZMJENAMA KONCESIJE TIJEKOM NJEZINOG TRAJANJA U SKLADU S ČLANKOM 43.

GLAVA I.

PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE, NAČELA I DEFINICIJE

POGLAVLJE I.

Područje primjene, opća načela i definicije

Odjeljak I.

Predmet, područje primjene, opća načela, definicije i prag

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Direktivom utvrđuju pravila o postupcima nabave koju provode javni naručitelji i naručitelji putem koncesije, čija procijenjena vrijednost nije manja od praga navedenog u članku 8.

2. Ova se Direktiva primjenjuje na dodjelu koncesija za radove ili usluge gospodarskim subjektima od strane:

(a) javnih naručitelja; ili

(b) naručitelja, pod uvjetom da su radovi ili usluge namijenjeni provedbi jedne od djelatnosti navedenih u Prilogu II.

3. Primjena ove Direktive podložna je članku 346. UFEU-a.

4. Sporazumi, odluke ili drugi pravni instrumenti kojima se uređuje prijenos ovlasti i odgovornosti za izvršavanje javnih zadaća među javnim naručiteljima ili naručiteljima ili udruženjima javnih naručitelja ili naručitelja te kojima nije predviđeno izvršavanje ugovornih obveza uz novčanu naknadu smatraju se pitanjima interne organizacije u dotičnoj državi članici te stoga ova Direktiva ni na koji način ne utječe na njih.

Članak 2.

Načelo slobodnog upravljanja javnih vlasti

1. Ova Direktiva podržava načelo slobodnog upravljanja nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti u skladu s nacionalnim pravom i pravom Unije. Te su vlasti slobodne odlučiti kako najbolje upravljati izvršenjem radova ili pružanjem usluga, posebno kako bi osigurale visok stupanj kvalitete, sigurnosti i cjenovne pristupačnosti, jednako postupanje te promicanje univerzalnog pristupa i korisničkih prava u javnim službama.

Te vlasti mogu odabrati izvršavati svoje zadatke od javnog interesa vlastitim sredstvima ili u suradnji s drugim vlastima, ili ih povjeriti gospodarskim subjektima.

2. Ova Direktiva ne utječe na sustave vlasništva nad imovinom država članica. Posebno ne zahtijeva privatizaciju javnih poduzeća koja javnosti pružaju usluge.

Članak 3.

Načelo jednakog postupanja, nediskriminacije i transparentnosti

1. Javni naručitelji i naručitelji se prema gospodarskim subjektima ponašaju jednako i bez diskriminacije te djeluju na transparentan i razmjern način.

Koncept postupka dodjele koncesije, uključujući procjenu vrijednosti, nije osmišljen s namjerom da ga se isključi iz područja primjene ove Direktive ili da se određenim gospodarskim subjektima ili određenim radovima, robi ili uslugama nepravedno daje prednost ili da ih se stavlja u nepovoljan položaj.

2. Javni naručitelji i naručitelji za cilj imaju osiguravanje transparentnosti postupka dodjele i izvršavanja ugovora, pridržavajući se pritom članka 28.

Članak 4.

Sloboda određivanja usluga od općeg gospodarskog interesa

1. Ova Direktiva ne utječe na slobodu država članica da u skladu s pravom Unije same odrede usluge koje smatraju uslugama od općeg gospodarskog interesa, načine na koje bi se one trebale organizirati i financirati, sukladno propisima o državnoj potpori, te specifične obveze kojima podliježu. Isto tako, ova Direktiva ne utječe na način na koji države članice organiziraju svoje sustave socijalne sigurnosti.

2. Negospodarske usluge od općeg interesa izvan su područja primjene ove Direktive.

Članak 5.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „koncesije” znači koncesije radova ili koncesije usluga, kako je definirano u točkama (a) i (b):

- (a) „koncesija radova” znači ugovor kojim se ostvaruje novčani interes, a sklapa se u pisanom obliku posredstvom kojeg jedan javni naručitelj ili naručitelj ili više njih povjeravaju izvođenje radova jednom gospodarskom subjektu ili više njih čija se naknada sastoji isključivo od prava na iskorištavanje radova koji su predmet ugovora ili od tog prava i plaćanja;
- (b) „koncesija usluga” znači ugovor kojim se ostvaruje novčani interes, a sklapa se u pisanom obliku posredstvom kojeg jedan javni naručitelj ili naručitelj ili više njih povjeravaju pružanje usluga ili upravljanje uslugama koje nisu izvođenje radova iz točke (a) jednom gospodarskom subjektu ili više njih čija se naknada sastoji isključivo od prava na iskorištavanje usluga koje su predmet ugovora ili od tog prava i plaćanja.
- Dodjela koncesije radova ili usluga uključuje prijenos na koncesionara operativnog rizika u iskorištavanju tih radova ili usluga koji obuhvaća rizik potražnje ili rizik ponude ili oboje. Smatra se da koncesionar preuzima operativni rizik kada se, u normalnim uvjetima rada, ne jamči nadoknada ulaganja ili troškova nastalih u izvođenju radova ili pružanju usluga koje su predmet koncesije. Dio rizika prenesen na koncesionara uključuje stvarno izlaganje nepredvidivim promjenama tržišta, tako da bilo kakav potencijalni procijenjeni gubitak koji je pretrpio koncesionar nije tek nominalan i zanemariv.
2. „gospodarski subjekt” znači fizička ili pravna osoba ili javno tijelo ili skupina tih osoba ili tijela, uključujući privremena udruženja poduzeća, koja na tržištu nudi izvođenje radova i/ili posla, nabavu robe ili pružanje usluga;
  3. „natjecatelj” znači gospodarski subjekt koji traži poziv ili je pozvan na sudjelovanje u postupku dodjele koncesije;
  4. „ponuditelj” znači gospodarski subjekt koji je dostavio ponudu;
  5. „koncesionar” znači gospodarski subjekt kojem je dodijeljena koncesija;
  6. „pisan” ili „u pisanom obliku” znači svaki iskaz koji se sastoji od riječi ili brojeva koji se mogu čitati, umnožavati i naknadno slati, uključujući podatke koji se prenose i pohranjuju elektroničkim putem;
  7. „izvršenje radova” znači izvršenje ili oblikovanje i izvršenje radova koji se odnose na jednu od djelatnosti iz Priloga I. ili posla ili realizacije, bez obzira kojim sredstvom, posla koji odgovara zahtjevima koje je naveo javni naručitelj ili naručitelj koji ima odlučujući utjecaj na vrstu ili oblikovanje posla;
  8. „posao” znači rezultat visokogradnje ili niskogradnje uzet u cjelini koji je sam po sebi dovoljan da ispuni gospodarsku ili tehničku funkciju;
  9. „elektronička sredstva” znači elektronička oprema za obradu (uključujući digitalno sažimanje) i pohranu podataka koji se šalju, prenose i primaju žičanom vezom, radiovezom, optičkim ili drugim elektromagnetskim sredstvima;
  10. „isključivo pravo” znači pravo koje dodjeljuje nadležno tijelo države članice pomoću bilo koje odredbe zakona, propisa ili objavljenog upravnog akta koji su u skladu s Ugovorima, čiji je učinak ograničavanje izvršavanja djelatnosti na jednog gospodarskog subjekta i koji ima znatan utjecaj na mogućnost drugih gospodarskih subjekata da obavljaju takvu djelatnost;
  11. „posebno pravo” znači pravo koje dodjeljuje nadležno tijelo države članice pomoću bilo koje odredbe zakona, propisa ili objavljenog upravnog akta koji su u skladu s Ugovorima čiji je učinak ograničavanje izvršavanja djelatnosti na dva gospodarska subjekta ili više njih i koji ima znatan utjecaj na mogućnost drugih gospodarskih subjekata da obavljaju takvu djelatnost;
  12. „dokumentacija o koncesiji” znači bilo koji dokument koji je sastavljen ili na koji javni naručitelj ili naručitelj upućuje, a u kojemu se opisuju ili određuju elementi koncesije ili postupka, uključujući obavijest o koncesiji, tehničke i funkcionalne zahtjeve, predložene uvjete koncesije, formate dokumenata koje podnose natjecatelji ili ponuditelji, informacije o općim primjenjivim obvezama te svu dodatnu dokumentaciju;
  13. „inovacija” znači provedba novog ili značajno poboljšanog proizvoda, usluge ili postupka, uključujući, ali ne ograničavajući se na postupke proizvodnje, građenja ili izgradnje, nova metoda stavljanja na tržište ili nova metoda organizacije u poslovnoj praksi, organizacije radnog mjesta ili vanjskih odnosa između ostalog s ciljem pomaganja rješavanja društvenih izazova ili kao potpora strategiji Europa 2020.

Članak 6.

Javni naručitelji

1. Za potrebe ove Direktive „javni naručitelji” znači tijela državne, regionalne ili lokalne vlasti, javnopravna tijela ili udruženja koja je osnovalo jedno ili više takvih tijela vlasti ili jedno ili više takvih javnopravnih tijela, a koja nisu tijela vlasti, tijela ili udruženja koja obavljaju jednu od djelatnosti iz Priloga II. i dodjeljuju koncesiju s ciljem provođenja jedne od tih djelatnosti.

2. „Regionalna tijela” uključuje sva tijela administrativnih jedinica navedena na popisu koji nije konačan u NUTS-u 1 i 2, kako je navedeno u Uredbi (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾.

3. „Lokalna tijela” uključuju sva tijela administrativnih jedinica obuhvaćenih NUTS-om 3 te manjih administrativnih jedinica, kako je navedeno u Uredbi (EZ) br. 1059/2003.

4. „Javnopravna tijela” znači tijela koja posjeduju sve od sljedećih značajki:

(a) uspostavljena su posebno u svrhu zadovoljavanja potreba u općem interesu, a nisu industrijske ili komercijalne naravi;

(b) imaju pravnu osobnost; i

(c) većim dijelom financiraju ih tijela državne, regionalne ili lokalne vlasti ili druga javnopravna tijela; ili su podložna upravljačkom nadzoru od strane tih tijela ili tijela vlasti; ili imaju upravni, upraviteljski ili nadzorni odbor, a više od polovice članova tih odbora imenovala je država, regionalna ili lokalna tijela ili druga javnopravna tijela.

Članak 7.

Naručitelji

1. Za potrebe ove Direktive „naručitelji” znači subjekti koji obavljaju jednu od djelatnosti iz Priloga II. i dodjeljuju koncesiju za provođenje jedne od tih djelatnosti i koji su jedno od sljedećeg:

(a) tijela državne, regionalne ili lokalne vlasti, javnopravna tijela ili udruženja koja je osnovalo jedno ili nekoliko takvih tijela vlasti ili jedno ili nekoliko takvih javnopravnih tijela;

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003. o uspostavi zajedničkog razvrstavanja prostornih jedinica za statistiku (NUTS) (SL L 154, 21.6.2003., str. 1.).

(b) javna poduzeća kako su definirana u ovom članku, stavku 4;

(c) subjekti koji nisu navedeni u točkama (a) i (b) ovog stavka, ali koji djeluju na temelju posebnih ili isključivih prava, kojima je odobreno izvršavanje jedne od djelatnosti navedenih u Prilogu II.

2. Subjekti kojima su odobrena posebna ili isključiva prava putem postupka na temelju objektivnih kriterija i pri čemu je osigurano odgovarajuće oglašavanje ne čine „naručitelje” u smislu stavka 1. točke (c). Takvi postupci uključuju:

(a) postupke nabave s prethodnim pozivom na nadmetanje u skladu s Direktivom 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ i Direktivom 2014/25/EU, Direktivom 2009/81/EZ ili ovom Direktivom;

(b) postupke koji se temelje na drugim pravnim aktima Unije koji su navedeni u Prilogu III. i osiguravaju adekvatnu prethodnu transparentnost za dodjelu ovlaštenja temeljem objektivnih kriterija.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 48. u pogledu izmjena popisa pravnih akata Unije navedenih u Prilogu III. kada je potrebno zbog stavljanja izvan snage ili izmjene tih akata ili zbog donošenja novih akata.

4. „Javno poduzeće” znači svako poduzeće u kojem javni naručitelji mogu imati, izravno ili neizravno, prevladavajući utjecaj na temelju svojeg vlasništva u njemu, svojeg financijskog sudjelovanja u njemu, ili na temelju pravila kojima je ono uređeno.

Prevladavajući utjecaj javnih naručitelja pretpostavlja se u bilo kojem od sljedećih slučajeva u kojima ta tijela izravno ili neizravno:

(a) drže većinu upisanog kapitala društva;

(b) kontroliraju većinu glasova koji se odnose na dionice koje je društvo izdalo;

(c) mogu imenovati više od polovice članova upravnog, upraviteljskog ili nadzornog tijela poduzeća.

⁽²⁾ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (vidjeti str. 243. ovog Službenog lista).

Članak 8.**Prag i metode izračunavanja procijenjene vrijednosti koncesija**

1. Ova se Direktiva primjenjuje na koncesije čija je vrijednost jednaka ili veća od 5 186 000 EUR.

2. Vrijednost koncesije je ukupni promet koncesionara ostvaren tijekom trajanja ugovora, bez PDV-a, kako ga je procijenio javni naručitelj ili naručitelj, s obzirom na radove i usluge koji su predmet koncesije, kao i robu koja je vezana uz te poslove i usluge.

Ta procjena je valjana u trenutku slanja obavijesti o koncesiji ili, ako obavijest nije predviđena, u trenutku u kojem javni naručitelj ili naručitelj započne s postupkom dodjele koncesije, na primjer, ako je primjenjivo, stupanjem u kontakt s gospodarskim subjektima u vezi s koncesijom.

Za potrebe stavka 1., ako je vrijednost koncesije u vrijeme dodjele više od 20 % veća od njezine procijenjene vrijednosti, valjana procjena bit će vrijednost koncesije u vrijeme dodjele.

3. Procijenjena vrijednost koncesije izračunava se objektivnom metodom utvrđenom u dokumentaciji o koncesiji. Prilikom izračunavanja procjene vrijednosti koncesije, javni naručitelji i naručitelji, ako je moguće, posebno uzimaju u obzir:

- (a) vrijednost bilo kojeg oblika opcije i bilo koje produljenje trajanja koncesije;
- (b) prihod prikupljen kada korisnik radova ili usluga plaća naknade i kazne, a koji nije prihod prikupljen u ime javnog naručitelja ili naručitelja;
- (c) plaćanja od javnog naručitelja ili naručitelja ili bilo kojeg tijela javne vlasti odnosno bilo kakva financijska prednost u bilo kojem obliku koju je jedno od navedenih tijela dodijelilo koncesionaru uključujući naknadu za usklađivanje s obvezom javne usluge i subvencioniranje javnog ulaganja;
- (d) vrijednost dodijeljenih sredstava ili bilo koju drugu financijsku prednost, u bilo kojem obliku, od trećih strana za izvršenje koncesije;
- (e) prihod od prodaje bilo kakve imovine koja je dio koncesije;

(f) vrijednost cjelokupne robe i usluga koje su javni naručitelji ili naručitelji stavili na raspolaganje koncesionaru pod uvjetom da su nužne za izvođenje radova ili pružanje usluga;

(g) nagrade ili plaćanja natjecateljima ili ponuditeljima;

4. Metoda koja se koristi za izračunavanje procijenjene vrijednosti koncesije ne smije biti odabrana s namjerom izuzimanja nabave iz područja primjene ove Direktive. Koncesija ne smije biti razdijeljena na način da ne spada u područje primjene ove Direktive ako za to ne postoje objektivni razlozi.

5. Ako predloženi posao ili usluga mogu rezultirati dodjelom koncesije u obliku zasebnih grupa, u obzir se uzima ukupna procijenjena vrijednost svih tih grupa.

6. Ako je zbrojena vrijednost grupa jednaka ili veća od praga utvrđenog u ovom članku, ova se Direktiva primjenjuje na dodjelu ugovora za svaku grupu.

Članak 9.**Revizija praga**

1. Svake dvije godine, počevši od 30. lipnja 2013., Komisija provjerava odgovara li prag određen u članku 8. stavku 1. pragu utvrđenom u Sporazumu Svjetske trgovinske organizacije o javnoj nabavi („GPA“) za koncesije radova i po potrebi revidira taj prag u skladu s ovim člankom.

U skladu s metodom izračuna utvrđenom u GPA-u o javnoj nabavi Komisija računa vrijednost tog praga na osnovi prosječne dnevne vrijednosti eura u smislu posebnih prava vučenja (PPV) tijekom razdoblja od 24 mjeseca koje završava 31. kolovoza koji prethodi reviziji s učinkom od 1. siječnja. Vrijednost tako revidiranog praga zaokružuje se prema potrebi na najbližu nižu vrijednost u tisućama eura kako bi se osiguralo da se poštuje važeći prag predviđen GPA-om, a koji je iskazan u PPV-ima.

2. Svake dvije godine, počevši od 1. siječnja 2014., Komisija određuje vrijednosti, u nacionalnim valutama država članica čija valuta nije euro, praga navedenog u članku 8. stavku 1., revidiranih u skladu s ovim člankom stavkom 1.

U skladu s metodom izračuna utvrđenoj u GPA-u utvrđivanje tih vrijednosti temelji se na prosječnoj dnevnoj vrijednosti ovih valuta s obzirom na prag koji se primjenjuje izražen u eurima tijekom razdoblja od 24 mjeseca koje završava 31. kolovoza koji prethodi reviziji s učinkom od 1. siječnja.

3. Komisija objavljuje revidirani prag naveden u stavku 1. i njegova odgovarajuća vrijednost u nacionalnim valutama navedenima u stavku 2. prvom podstavku te vrijednost utvrđenu u skladu sa stavkom 2. drugim podstavkom u *Službenom listu Europske unije* početkom mjeseca studenog koji slijedi nakon revizije.

4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 48. da metodologiju utvrđenu u stavku 1. drugom podstavku prilagodi svim izmjenama metodologije iz GPA-a za reviziju pragova iz članka 8. stavka 1. te za određivanje odgovarajućih vrijednosti u nacionalnim valutama država članica čija valuta nije euro, kako je navedeno u stavku 2. ovog članka.

Komisiji se također dodjeljuje ovlast za usvajanje delegiranih akata u skladu s člankom 48. da revidira prag iz članka 8. stavka 1. u skladu sa stavkom 1. ovog članka.

5. Ako je potrebno revidirati taj prag a vremenska ograničenja onemogućuju korištenje postupka određenog u članku 48. te tako nalažu razlozi hitnosti, na delegirane akte donesene na temelju stavka 4. drugog podstavka ovog članka primjenjuje se postupak iz članka 49.

Odjeljak II.

Izuzeca

Članak 10.

Izuzeca primjenjiva na koncesije koje dodjeljuju javni naručitelji i naručitelji

1. Ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije za usluge koje su dodijeljene javnom naručitelju ili naručitelju kako je navedeno u članku 7. stavku 1. točki a. ili njihovom udruženju na temelju isključivog prava.

Direktiva se ne primjenjuje na koncesije usluga dodijeljene gospodarskom subjektu na temelju isključivog prava koje mu je dodijeljeno u skladu s UFEU-om i pravnim aktima Unije kojima se utvrđuju zajednička pravila o pristupu tržištu primjenjivim na djelatnosti navedene u Prilogu II.

2. Odstupajući od ovog članka prvog stavka drugog podstavka, kada sektorsko zakonodavstvo Unije iz tog podstavka ne predviđa obveze transparentnosti specifične za određeni sektor, primjenjuje se članak 32.

Ako država članica gospodarskom subjektu daje isključivo pravo za izvršavanje jedne ili više djelatnosti navedenih u Prilogu II., o tome obavještava Komisiju u roku od jednog mjeseca nakon dodjele tog isključivog prava.

3. Ova Direktiva ne primjenjuje se na koncesije usluga zračnog prometa koje se temelje na dodjeli dozvole za upravljanje u smislu Uredbe (EZ) 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ ili za usluge javnog prijevoza putnika u smislu Uredbe (EZ) br. 1370/2007.

4. Ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije koje javni naručitelj ili naručitelj mora dodijeliti ili organizirati u skladu s postupcima koji se razlikuju od onih utvrđenih u ovoj Direktivi, a koje je utvrdio jedan od sljedećih:

(a) pravni instrument koji stvara međunarodne pravne obaveze, poput međunarodnog sporazuma sklopljenog u skladu s UFEU-om između države članice i jedne ili više trećih zemalja ili njihovih dijelova, a koji obuhvaća radove, robu ili usluge namijenjene zajedničkoj provedbi ili korištenju projekta od strane država potpisnica;

(b) međunarodna organizacija.

Ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije koje javni naručitelj ili naručitelj dodjeljuje u skladu s pravilima o nabavi koje određuju međunarodna organizacija ili međunarodna financijska institucija, ako ta organizacija ili institucija u cijelosti financira dotične koncesije. U slučaju koncesija koje većim dijelom sufinancira međunarodna organizacija ili međunarodna financijska institucija, strane se usuglašavaju o primjenjivim postupcima nabave.

Države članice priopćavaju sve pravne instrumente iz ovog stavka prvog podstavka točke (a) Komisiji, koja može tražiti savjet od Savjetodavnog odbora za javnu nabavu iz članka 48.

Ovaj stavak ne primjenjuje se na koncesije u područjima obrane i sigurnosti kako su navedena u Direktivi 2009/81/EC.

5. Ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije u područjima obrane i sigurnosti kako su navedena u Direktivi 2009/81/EC, i koje su uređene:

(a) posebnim postupovnim pravilima na temelju međunarodnog sporazuma ili dogovora sklopljenog između jedne ili više država članica i jedne ili više trećih zemalja;

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. rujna 2008. o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici (SL L 293, 31.10.2008., str. 3.).

(b) posebnim postupovnim pravilima na temelju sklopljenog međunarodnog sporazuma ili dogovora koji se odnosi na razmjestaj postrojbi i tiče se pothvata države članice ili treće zemlje;

(c) posebnim postupovnim pravilima međunarodne organizacije koja nabavlja za svoje potrebe ili na koncesije koje država članica mora sklopiti u skladu s tim pravilima.

6. Ova se Direktiva primjenjuje na dodjelu koncesija na područjima obrane i sigurnosti kako su navedena u Direktivi 2009/81/EZ, uz sljedeće iznimke:

(a) koncesije za koje bi primjena ove Direktive države članice obvezala na dostavljanje informacija čije se odavanje smatra protivnom osnovnim interesima za njenu sigurnost, ili kod kojih su nabava i izvršenje koncesije proglašene tajnom ili moraju biti popraćeni posebnim sigurnosnim mjerama u skladu sa zakonima ili drugim propisima na snazi u državi članici, pod uvjetom da je država članica utvrdila da bitne interese nije moguće zajamčiti manje drastičnim mjerama, poput onih iz stavka 7.;

(b) koncesije dodijeljene u okviru programa suradnje iz članka 13. točke (c) Direktive 2009/81/EZ;

(c) koncesije koje jedna vlada dodjeljuje drugoj vladi, a odnose se na radove i usluge izravno povezane s vojnom opremom ili osjetljivom opremom, ili na radove i usluge isključivo za vojne svrhe, ili osjetljive radove i osjetljive usluge;

(d) koncesije koje se dodjeljuju u trećoj zemlji i koje se provode kada su snage razmještene izvan teritorija Unije, ako operative potrebe zahtijevaju da te koncesije budu sklopljene s gospodarskim subjektima smještenima u području operacija;

(e) koncesije koje su na drugi način izuzete u smislu ove Direktive.

7. Ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije koje nisu na drugi način izuzete sukladno stavku 6. u mjeri u kojoj se zaštita osnovnih sigurnosnih interesa države članice ne može jamčiti s manje drastičnim mjerama, na primjer, nametanjem zahtjeva s ciljem zaštite povjerljive naravi podataka koje javni naručitelj ili

naručitelj stavlja na raspolaganje, u okviru postupka dodjele koncesije kako je predviđeno ovom Direktivom.

8. Ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije usluga za:

(a) stjecanje ili najam, bilo kakvim financijskim sredstvima, zemljišta, postojećih građevinskih objekata ili druge nepokretne imovine ili prava koja se njih tiču;

(b) stjecanje, razvoj, produkciju ili koprodukciju programskog materijala namijenjenog za audiovizualne usluge ili radijske usluge, koje su dodijelili pružatelji audiovizualnih ili radijskih usluga, ili na koncesije za pružanje usluga radiotelevizijskog ili programskog emitiranja koji su dodijeljeni pružateljima audiovizualnih ili radijskih usluga. Za potrebe ovog članka, „audiovizualna medijska usluga” i „pružatelj medijske usluge” imaju isto značenje kao u članku 1. stavku 1. točkama (a) i (d) Direktive 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾. „Program” ima značenje kao u članku 1. stavku 1. točki (b) te Direktive, ali uključuje i radijske programe te materijale za radijske programe. Nadalje, za potrebe ove odredbe, „programski materijal” ima isto značenje kao i „program”.

(c) usluge arbitraže i mirenja;

(d) za bilo koju od sljedećih pravnih usluga:

i. pravno zastupanje stranke od strane odvjetnika u smislu članka 1. Direktive Vijeća 77/249/EEZ ⁽²⁾ u:

— arbitraži ili mirenju u državi članici, trećoj zemlji ili pred instancom međunarodne arbitraže ili instancom za mirenje; ili

— sudskom postupku pred sudovima ili tijelima javne vlasti u državi članici ili trećoj zemlji ili pred međunarodnim sudovima ili institucijama;

ii. pravno savjetovanje koje odvjetnik pruža tijekom pripreme bilo kojeg od postupaka iz podtočke i ove točke ili ako postoji konkretna naznaka i velika vjerojatnost da će predmet na koji se savjet odnosi postati tema takvih postupaka, pod uvjetom da je savjet pružio odvjetnik u smislu članka 1. Direktive 77/249/EEZ;

⁽¹⁾ Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.).

⁽²⁾ Direktiva Vijeća 77/249/EEZ od 22. ožujka 1977. o olakšavanju učinkovitog ostvarivanja slobode pružanja odvjetničkih usluga (SL L 78, 26.3.1977., str. 17.).

- iii. usluge ovjeravanja i certificiranja dokumenata koje moraju pružiti javni bilježnici;
- iv. pravne usluge koje pružaju skrbnici ili zakonski zastupnici maloljetnika ili druge pravne usluge čije je pružatelj imenovao sud dotične države članice ili su imenovani za izvođenje određenih zadataka pod nadzorom tih sudova;
- v. druge pravne usluge koje su u državi članici povezane, čak i povremeno, s izvršavanjem službenih ovlasti;
- (e) financijske usluge u vezi s izdavanjem, prodajom, kupnjom ili prijenosom vrijednosnih papira ili drugih financijskih instrumenata u smislu Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, usluge središnje banke i operacije koje se provode u okviru Europskog fonda za financijsku stabilnost i Europskog mehanizma za stabilnost;
- (f) zajmove, bez obzira na to jesu li povezani s izdavanjem, prodajom, kupnjom ili prijenosom vrijednosnih papira ili drugih financijskih instrumenata;
- (g) civilna obrana, civilna zaštita i usluge sprečavanja opasnosti koje pružaju neprofitne organizacije ili udruženja, i koje su obuhvaćene sljedećim CPV oznakama: 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 i 85143000-3 osim usluga kola hitne pomoći za prijevoz pacijenata;
- (h) usluge političkih kampanji, obuhvaćene CPV oznakama 79341400-0, 92111230-3 i 92111240-6, ako ih je dodijelila politička stranka u okviru izborne kampanje;

9. Ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije za usluge lutrije koje su obuhvaćene CPV oznakom 92351100-7 i koje je država članica dodijelila gospodarskom subjektu na temelju isključivog prava. Za potrebe ovog stavka, pojam isključivog prava ne odnosi se na isključiva prava iz članka 7. stavka 2. ove Direktive.

Dodjela takvog isključivog prava podložna je objavi u *Službenom listu Europske unije*.

⁽¹⁾ Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata te o izmjeni direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ i Direktive 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 93/22/EEZ (SL L 145, 30.4.2004., str. 1.).

10. Ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije koje dodjeljuju naručitelji za obavljanje njihovih djelatnosti u trećoj zemlji, u uvjetima koji ne uključuju fizičku uporabu mreže ili zemljopisnog područja unutar Unije.

Članak 11.

Posebna izuzeća u području elektroničkih komunikacija

Ova Direktiva ne primjenjuje se na koncesije kojima je glavna namjena da se javnim naručiteljima omogući pružanje ili iskorištavanje javnih telekomunikacijskih mreža ili da se javnosti pruži jedna ili više usluga elektroničke komunikacije, kako je definirano u članku 2. točki (c) te Direktive.

Za potrebe ovog članka „javna komunikacijska mreža” i „elektronička komunikacijska usluga” imaju isto značenje kao i u Direktivi 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾.

Članak 12.

Posebna izuzeća u području vodnog gospodarstva

1. Ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije dodijeljene za:

(a) pružanje fiksnih mreža ili upravljanje fiksnim mrežama s namjerom pružanja usluge javnosti u vezi s proizvodnjom, prijenosom ili distribucijom pitke vode;

(b) isporuku pitke vode takvim mrežama.

2. Ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije s jednim, ili oboje, od sljedećih predmeta ako su povezane s djelatnostima iz stavka 1:

(a) projekti hidrauličkog inženjerstva, s navodnjavanjem ili isušivanjem zemljišta, pod uvjetom da količina vode koja će se koristiti za isporuku pitke vode predstavlja više od 20 % ukupne količine vode koja se dobiva takvim projektima odnosno instalacijama za navodnjavanje ili isušivanje; ili

(b) odlaganje ili obrada otpadnih voda.

⁽²⁾ Direktiva 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (Okvirna direktiva) (SL L 108, 24.4.2002., str. 33.).

Članak 13.**Koncesije dodijeljene povezanom društvu**

1. Za potrebe ovog članka, „povezano društvo” znači svako društvo čiji se godišnji izvještaji konsolidiraju s izvještajima naručitelja u skladu sa zahtjevima Direktive 2013/34/EU.

2. U slučaju subjekata koji nisu podložni Direktivi 2013/34/EU, „povezano poduzeće” znači bilo koje poduzeće koje:

- (a) može, izravno ili neizravno, biti podložno prevladavajućem utjecaju naručitelja;
- (b) može imati prevladavajući utjecaj na naručitelja; ili
- (c) zajedno s naručiteljem, podliježe prevladavajućem utjecaju drugog društva na temelju vlasništva, financijskog udjela ili pravila prema kojima djeluje.

Za potrebe ovog stavka, pojam „prevladavajući utjecaj” ima isto značenje kao u članku 7. stavku 4. drugom podstavku ove Direktive.

3. Neovisno o članku 17. i pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz stavka 4. ovog članka, ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije dodijeljene:

- (a) povezanom poduzeću od strane naručitelja; ili
- (b) društvu koje je povezano s jednim od naručitelja od strane zajedničkog pothvata koji se isključivo sastoji od više naručitelja u svrhu obavljanja djelatnosti iz Priloga II.

4. Stavak 3. primjenjuje se na:

- (a) koncesije za usluge pod uvjetom da najmanje 80 % prosječnog ukupnog prometa povezanog poduzeća u prethodne tri godine, uzimajući u obzir sve usluge koje je to poduzeće pružilo, potječe od pružanja usluga naručitelju ili drugim poduzećima s kojima je povezano;
- (b) koncesije za radove pod uvjetom da najmanje 80 % prosječnog ukupnog prometa povezanog poduzeća u pret-

hodne tri godine, uzimajući u obzir sve radove koje je to poduzeće izvršilo, potječe od izvršavanja radova naručitelju ili drugim poduzećima s kojima je povezano.

5. Ako, zbog datuma kada je povezano društvo osnovano ili počelo obavljati djelatnosti, ne postoje podaci o prometu za prethodne tri godine, bit će dovoljno da to društvo učini vjerojatnim postizanje prometa iz stavka 4. točaka (a) ili (b), posebno pomoću poslovnih projekcija.

6. Ako više od jednog poduzeća povezanog s naručiteljem s kojim čini gospodarsku skupinu pruža iste ili slične usluge ili radove, postoci iz stavka 4. izračunavaju se uzimajući u obzir ukupni promet koji potječe od pružanja usluga ili izvođenja radova tih povezanih društava.

Članak 14.**Koncesije dodijeljene zajedničkom pothvatu ili naručitelju koji je sastavni dio zajedničkog pothvata**

Neovisno o članku 17. i pod uvjetom da je zajednički pothvat u pitanju osnovan s ciljem obavljanja predmetne djelatnosti tijekom razdoblja od najmanje tri godine i da akt kojim je zajednički pothvat osnovan uvjetuje da naručitelji od kojih se on sastoji budu u njegovu sastavu najmanje isto toliko vremena, ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije koje je dodijelio:

- (a) zajednički pothvat, osnovan isključivo od više naručitelja u svrhu obavljanja djelatnosti iz Priloga II., jednom od tih naručitelja; ili
- (b) naručitelj takvom zajedničkom pothvatu čiji je on sastavni dio.

Članak 15.**Priopćavanje informacija od strane naručitelja**

Naručitelji Komisiji, na njezin zahtjev, dostavljaju sljedeće informacije u vezi s primjenom članka 12. stavaka 2. i 3. i članka 14.:

- (a) nazivi dotičnih društava ili zajedničkih pothvata;
- (b) vrsta i vrijednost dotičnih koncesija;

- (c) dokaz koji Komisija smatra nužnim da je odnos između društva ili zajedničkog pothvata kojima se dodjeljuju koncesije i naručitelja u skladu sa zahtjevima iz članka 13. ili članka 14.

Članak 16.

Isključivanje djelatnosti koje su izravno izložene tržišnom natjecanju

Ova se Direktiva ne primjenjuje na koncesije koje dodjeljuju naručitelji kada je, za državu članicu u kojoj će se takva koncesija izvršavati, utvrđeno temeljem članka 35. Direktive 2014/25/EU da je djelatnost izravno izložena tržišnom natjecanju u skladu s člankom 34. te Direktive.

Članak 17.

Koncesije između subjekata u javnom sektoru

1. Koncesija koju javni naručitelj ili naručitelj dodijeli kako je navedeno u članku 7. stavku 1. točki (a) drugoj pravnoj osobi na temelju privatnog ili javnog prava ne spada u područje primjene ove Direktive ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- (a) nad tom pravnom osobom javni naručitelj ili naručitelj izvršava kontrolu sličnu onoj koju provodi nad svojim poslovnim jedinicama;
- (b) kontrolirana pravna osoba ulaže više od 80 % svojih djelatnosti u izvršavanje zadataka koje joj je povjerio javni naručitelj ili naručitelj koji nad njom provodi kontrolu ili koje su joj povjerile druge pravne osobe nad kojima taj javni naručitelj ili naručitelj provodi kontrolu; i
- (c) nema izravnog učešća privatnog kapitala u pravnoj osobi pod kontrolom osim sudjelovanja privatnog kapitala koji nema značajke kontroliranja i blokiranja, a koji se zahtijeva nacionalnim zakonodavnim odredbama, u skladu u Ugovorima, i koji ne vrši odlučujući utjecaj na pravnu osobu pod kontrolom.

Smatra se da javni naručitelj ili naručitelj kako je navedeno u članku 7. stavku 1. točki (a) nad pravnom osobom provodi kontrolu sličnu onoj koju provodi nad svojim poslovnim jedinicama u smislu ovog stavka prvog podstavka točke (a), ako ima presudan utjecaj i na strateške ciljeve i na važne odluke pravne osobe nad kojom se provodi kontrola. Tu kontrolu također može provoditi i druga pravna osoba nad kojom javni naručitelj ili naručitelj na isti način provodi kontrolu.

2. Stavak 1. također se primjenjuje ako pravna osoba pod kontrolom koja je javni naručitelj ili naručitelj iz članka 7. stavka 1. točke (a) dodijeli koncesiju svom javnom naručitelju ili naručitelju koji nad njim provodi kontrolu ili drugoj pravnoj osobi nad kojom isti javni naručitelj ili naručitelj provodi kontrolu, pod uvjetom da u pravnoj osobi kojoj se dodjeljuje koncesija nema izravnog učešća privatnog kapitala osim sudjelovanja privatnog kapitala koji nema značajke kontroliranja i blokiranja, a koji se zahtijeva primjenjivim nacionalnim zakonodavnim odredbama, u skladu u Ugovorima, i koji ne vrši odlučujući utjecaj na pravnu osobu pod kontrolom.

3. Javni naručitelj ili naručitelj iz članka 7. stavka 1. točke (a) koji ne provodi kontrolu nad pravnom osobom na temelju privatnog ili javnog prava u smislu stavka 1. ovog članka ipak može dodijeliti koncesiju toj pravnoj osobi bez primjene ove Direktive, ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- (a) javni naručitelj ili naručitelj kako je navedeno u članku 7. stavku 1. točki (a) zajednički s drugim javnim naručiteljima ili naručiteljima provode kontrolu nad pravnom osobom koja je slična onoj koju provode nad svojim poslovnim jedinicama;
- (b) ta pravna osoba ulaže više od 80 % svojih djelatnosti u izvršavanje zadataka koje su joj povjerili javni naručitelji ili naručitelji koji nad njom provode kontrolu ili koje su joj povjerile druge pravne osobe nad kojima ti javni naručitelji ili naručitelji provode kontrolu; i
- (c) nema izravnog učešća privatnog kapitala u pravnoj osobi pod kontrolom osim sudjelovanja privatnog kapitala koji nema značajke kontroliranja i blokiranja, a koji se zahtijeva nacionalnim zakonodavnim odredbama, u skladu u Ugovorima, i koji ne vrši odlučujući utjecaj na pravnu osobu pod kontrolom.

Za potrebe ovog stavka prvog podstavka točke (a), smatra se da javni naručitelji ili naručitelji kako je navedeno u članku 7. stavku 1. točki (a) provode zajedničku kontrolu nad pravnim osobama ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- i. tijela pravne osobe pod kontrolom nadležna za odlučivanje sastavljena su od predstavnika svih sudjelujućih javnih naručitelja ili naručitelja. Pojedinačni predstavnici mogu predstavljati nekoliko sudjelujućih javnih naručitelja ili naručitelja ili sve njih;

ii. ti javni naručitelji ili naručitelji mogu zajedno imati presudan utjecaj nad strateškim ciljevima i važnim odlukama pravne osobe pod kontrolom; i

iii. pravna osoba pod kontrolom nema interese različite od interesa javnih naručitelja ili naručitelja koji nad njom provode kontrolu.

4. Ugovor koji je sklopljen isključivo između dvaju ili više javnih naručitelja ili naručitelja kako je navedeno u članku 7. stavku 1. točki (a) ne spada u područje primjene ove Direktive ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

(a) ugovor utvrđuje ili uspostavlja suradnju između uključenih javnih naručitelja ili naručitelja s ciljem osiguravanja da se tražene javne usluge pružaju s ciljem ostvarivanja njihovih zajedničkih ciljeva;

(b) ta je suradnja uspostavljena isključivo na temelju potreba vezanih uz javne interese; i

(c) sudjelujući javni naručitelji ili naručitelji na otvorenom tržištu izvršavaju manje od 20 % djelatnosti na koje se odnosi suradnja.

5. Za utvrđivanje postotnog udjela djelatnosti iz stavka 1. prvog podstavka točke (b), stavka 3. prvog podstavka točke (b) i stavka 4. točke (c) uzima se u obzir prosjek sveukupnog prometa ili drugo mjerilo koje se temelji na odgovarajućoj djelatnosti poput troškova koje su pravna osoba, javni naručitelj ili naručitelj iz članka 7. stavka 1. točke (a) imali za usluge, robu i radove za razdoblje od tri godine prije dodjele koncesije.

Ako, zbog datuma na koji su dotična pravna osoba, javni naručitelj ili naručitelj osnovani ili kada su počeli obavljati djelatnosti ili zbog reorganizacije njezinih djelatnosti, za promet ili drugo mjerilo koje se temelji na djelatnosti, poput troškova, nisu dostupni podaci za prethodne tri godine ili više nisu važeći, dovoljno je da ta pravna osoba poslovnim projekcijama pokaže da je mjerilo djelatnosti vjerodostojno.

Odjeljak III.

Opće odredbe

Članak 18.

Trajanje koncesije

1. Trajanje koncesije je ograničeno. Javni naručitelj ili naručitelj procjenjuje trajanje na temelju traženih radova ili usluga.

2. Za koncesije koje traju više od pet godina, najdulje trajanje koncesije neće prelaziti vrijeme u kojem se očekuje da bi koncesionar mogao nadoknaditi uložena sredstva za izvršenje radova ili pružanje usluga te ostvariti povrat uloženi kapitala uzimajući u obzir ulaganja potrebna za ostvarivanje posebnih ciljeva ugovora.

Ulaganja uzeta u obzir za potrebe izračuna uključuju i početna ulaganja i ulaganja tijekom trajanja koncesije.

Članak 19.

Društvene i druge posebne usluge

Koncesije za društvene i druge posebne usluge navedene u Prilogu IV. koje spadaju u područje primjene ove Direktive podliježu samo obvezama iz članka 31. stavka 3. i članka 32., 46. i 47.

Članak 20.

Mješoviti ugovori

1. Koncesije čiji su predmet i radovi i usluge dodjeljuju se u skladu s odredbama primjenjivim na vrstu koncesije usluge koja karakterizira glavni predmet dotičnog ugovora.

U slučaju mješovitih koncesija koje se dijelom sastoje od socijalnih i drugih posebnih usluga nabrojanih u Prilogu IV. a dijelom od drugih usluga, glavni predmet odredit će se sukladno tome koja je od procijenjenih vrijednosti tih usluga viša.

2. Kada su razni dijelovi određenog ugovora objektivno odvojivi, primjenjuju se stavci 3. i 4.; kada razni dijelovi određenog ugovora objektivno nisu odvojivi, primjenjuje se stavak 5.

Kada je dio određenog ugovora obuhvaćen člankom 346. UFEU-a ili Direktivom 2009/81/EZ, primjenjuje se članak 21. ove Direktive.

U slučaju ugovora čija je namjera obuhvatiti nekoliko djelatnosti, jedna od kojih podliježe ili Prilogu II. ovoj Direktivi ili Direktivi 2014/25/EU, primjenjive odredbe utvrđuju se u skladu s člankom 22. ove Direktive, odnosno člankom 6 Direktive 2014/25/EU.

3. U slučaju ugovora čiji su predmet elementi obuhvaćeni ovom Direktivom kao i drugi elementi, javni naručitelji i naručitelji mogu odlučiti dodijeliti zasebne ugovore za zasebne dijelove. Ako javni naručitelji ili naručitelji odluče dodijeliti zasebne ugovore za zasebne dijelove, odluka o tome koji pravni režim se odnosi na svaki od zasebnih ugovora donosi se na temelju značajki određenog zasebnog dijela.

Ako javni naručitelji ili naručitelji odluče dodijeliti jedinstveni ugovor, ova se Direktiva primjenjuje, osim ako je drugačije propisano stavkom 4. ovog članka ili člankom 21., na mješoviti ugovor koji je u tu svrhu sklopljen, neovisno o vrijednosti dijelova koji bi inače spadali pod različite pravne režime i neovisno o tome kojem pravnom režimu bi ti dijelovi inače podliježali.

4. U slučaju mješovitih ugovora koji obuhvaćaju elemente koncesija, kao i elemente javnih ugovora obuhvaćenih Direktivom 2014/24/EU, ili ugovora obuhvaćenih Direktivom 2014/25/EU, mješoviti ugovor dodjeljuje se u skladu s Direktivom 2014/24/EU, odnosno Direktivom 2014/25/EU.

5. Kada se razni dijelovi određenog ugovora objektivno ne mogu razdvojiti, određuje se primjenjivi pravni režim na temelju glavnog predmeta tog ugovora.

U slučaju da takvi ugovori uključuju i elemente koncesija usluga i ugovora o javnoj nabavi robe, glavni predmet određuje se sukladno tome koja je od procijenjenih vrijednosti tih usluga ili nabave viša.

Članak 21.

Mješoviti ugovori o nabavi koji uključuju obrambene ili sigurnosne aspekte

1. U slučaju mješovitih ugovora čiji su predmet elementi koncesije obuhvaćeni ovom Direktivom i nabava ostalih elemenata obuhvaćena člankom 346. UFEU-a ili Direktivom 2009/81/EZ, primjenjuje se ovaj članak.

U slučaju ugovora čija je namjera obuhvatiti nekoliko djelatnosti, jedna od kojih podliježe ili Prilogu II. ovoj Direktivi ili Direktivi 2014/25/EU i druga koja je obuhvaćena člankom 346. UFEU-a ili Direktivom 2009/81/EZ, primjenjive odredbe utvrđuju se u skladu s člankom 23. ove Direktive, odnosno člankom 26. Direktive 2014/25/EU.

2. Kada je objektivno moguće razdijeliti razne dijelove određenog ugovora, javni naručitelji ili naručitelji mogu odlučiti dodijeliti zasebne ugovore za zasebne dijelove ili dodijeliti jedinstveni ugovor.

Ako javni naručitelji ili naručitelji odluče dodijeliti zasebne ugovore za zasebne dijelove, odluka o tome koji je pravni režim primjenjiv na svaki od zasebnih ugovora donosi se na temelju značajki određenog zasebnog dijela.

Ako javni naručitelji ili naručitelji odluče dodijeliti jedinstveni ugovor, primjenjuju se sljedeći kriteriji za određivanje primjenjivog pravnog režima:

(a) kada je dio dotičnog ugovora obuhvaćen člankom 346. UFEU-a ili su razni dijelovi obuhvaćeni člankom 346. UFEU-a, odnosno Direktivom 2009/81/EZ, ugovor se može dodijeliti bez primjene ove Direktive, pod uvjetom da je dodjela jedinstvenog ugovora opravdana objektivnim razlozima;

(b) u slučaju kada je dio određenog ugovora obuhvaćen Direktivom 2009/81/EZ, ugovor može biti dodijeljen u skladu s ovom Direktivom ili u skladu s Direktivom 2009/81/EZ, pod uvjetom da je dodjela jedinstvenog ugovora opravdana objektivnim razlozima.

Odluka o dodjeli jedinstvenog ugovora ne smije se, međutim, donijeti radi izuzimanja ugovorâ od primjene ove Direktive ili Direktive 2009/81/EZ.

3. U slučaju kada se razni dijelovi određenog ugovora ne mogu objektivno razdijeliti, ugovor je moguće dodijeliti bez primjene ove Direktive ako ona uključuje elemente na koje se primjenjuje članak 346. UFEU-a. U suprotnom, javni naručitelj ili naručitelj može odlučiti dodijeliti ugovor u skladu s ovom Direktivom ili u skladu s Direktivom 2009/81/EZ.

Članak 22.

Ugovori koji obuhvaćaju obje djelatnosti navedene u Prilogu II. i druge djelatnosti

1. Odstupajući od odredaba članka 20., u slučaju ugovora predviđenih da obuhvaćaju nekoliko djelatnosti, naručitelji mogu dodijeliti zasebne ugovore za potrebe svake pojedine djelatnosti ili mogu dodijeliti jedinstveni ugovor. Ako naručitelji dodijele zasebni ugovor, odluka o tome koja se pravila primjenjuju na bilo koji od tih zasebnih ugovora donosi se na temelju obilježja pojedine djelatnosti na koju se to odnosi.

Neovisno o članku 20., ako naručitelji dodijele jedinstveni ugovor, primjenjuju se stavci 2. i 3. ovog stavka. Međutim, ako je jedna od dotičnih djelatnosti obuhvaćena člankom 346. UFEU-a ili Direktivom 2009/81/EZ, primjenjuje se članak 23. ove Direktive.

Izbor između dodjele jedinstvenog ugovora ili dodjele više zasebnih ugovora ne smije biti vođen ciljem izuzimanja ugovora ili ugovorâ iz područja primjene ove Direktive ili, ako je primjenjivo, Direktiva 2014/24/EU ili 2014/25/EU.

2. Na ugovor kojim se namjerava obuhvatiti nekoliko djelatnosti primjenjuju se pravila koja se primjenjuju na djelatnost za koju je on prvenstveno namijenjen.

3. U slučaju ugovora za koje je objektivno nemoguće utvrditi za koju je djelatnost ugovor prvenstveno namijenjen, primjenjiva pravila utvrđuju u skladu sa sljedećim:

(a) koncesija se dodjeljuje u skladu s odredbama ove Direktive koje se primjenjuju na koncesije koje dodjeljuju javni naručitelji, ako jedna od djelatnosti za koju je koncesija namijenjena podliježe odredbama ove Direktive koje se primjenjuju na koncesije koje dodjeljuju javni naručitelji, a druga podliježe odredbama ove Direktive koje se primjenjuju na koncesije koje dodjeljuju naručitelji;

(b) ugovor se dodjeljuje u skladu s Direktivom 2014/24/EU ako jedna od djelatnosti kojoj je ugovor namijenjen podliježe ovoj Direktivi te ako druga djelatnost podliježe Direktivi 2014/24/EU;

(c) ugovor se dodjeljuje u skladu s ovom Direktivom ako jedna od djelatnosti kojoj je ugovor namijenjen podliježe ovoj Direktivi te ako druga djelatnost ne podliježe ni ovoj Direktivi, ni Direktivi 2014/24/EU niti Direktivi 2014/25/EU.

Članak 23.

Koncesije koje obuhvaćaju djelatnosti navedene u Prilogu II. i djelatnosti koje uključuju obrambene ili sigurnosne aspekte

1. U slučaju ugovora čija je namjena obuhvatiti nekoliko djelatnosti, naručitelji mogu dodijeliti zasebne ugovore za potrebe svake pojedine djelatnosti ili mogu dodijeliti jedinstveni ugovor. Ako naručitelji dodijele zasebne ugovore, odluka o tome koji se pravni režim primjenjuje na bilo koji od tih zasebnih ugovora donosi se na temelju obilježja pojedine djelatnosti na koju se to odnosi.

Neovisno o članku 21., ako naručitelji dodijele jedinstveni ugovor, primjenjuju se stavak 2. ovog članka.

Izbor između dodjele jedinstvenog ugovora ili dodjele više zasebnih ugovora ne smije, međutim, biti vođen ciljem izuzimanja ugovora ili ugovorâ iz područja primjene bilo ove Direktive ili Direktive 2009/81/EZ.

2. U slučaju ugovora čija je namjena obuhvatiti jednu djelatnost koja podliježe ovoj Direktivi i drugu djelatnosti koja je:

(a) obuhvaćena člankom 346. UFEU-a; ili

(b) podložna Direktivi 2009/81/EZ,

naručitelj može:

i. dodijeliti ugovor bez primjene ove Direktive u slučajevima navedenima u točki (a); ili

ii. dodijeliti ugovor bilo u skladu ovom Direktivom, bilo u skladu s Direktivom 2009/81/EZ, u slučajevima navedenima u točki (b). Prvi podstavak ovog stavka ne dovodi u pitanje pragove i izuzeća predviđene Direktivom 2009/81/EZ.

Ugovori navedeni u točki (b) koji također sadrže elemente nabave ili druge elemente obuhvaćene člankom 346. UFEU-a mogu se dodijeliti bez primjene ove Direktive.

Međutim, uvjet za primjenu ovog stavka jest da je dodjela jedinstvenog ugovora opravdana objektivnim razlozima te da odluka o dodjeli jedinstvenog ugovora nije donesena radi izuzimanja ugovorâ od primjene ove Direktive.

Odjeljak IV.

Posebne situacije

Članak 24.

Rezervirane koncesije

Države članice mogu rezervirati pravo sudjelovanja u postupcima dodjele koncesije zaštićenim radionicama i gospodarskim subjektima čiji je osnovni cilj društvena i profesionalna integracija osoba s invaliditetom ili osoba u nepovoljnom položaju ili mogu za takve koncesije omogućiti izvršenje u kontekstu programa zaštićenih zaposlenja, ako najmanje 30 % zaposlenih osoba u tim radionicama, gospodarskim subjektima ili programima predstavljaju radnici s invaliditetom ili radnici u nepovoljnom položaju. Obavijesti o koncesiji ili u slučaju koncesija za usluge kako je određeno člankom 19., prethodna informativna obavijest mora sadržavati uputu na ovu odredbu.

Članak 25.**Usluge istraživanja i razvoja**

Ova se Direktiva primjenjuje samo na koncesije usluga istraživanja i razvoja koje su obuhvaćene CPV oznakama od 73000000-2 do 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 i 73430000-5, pod uvjetom da su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

(a) korist ima isključivo javni naručitelj ili naručitelj za svoju upotrebu u obavljanju svojih vlastitih poslova; i

(b) javni naručitelj ili naručitelj u potpunosti je platio pruženu uslugu.

POGLAVLJE II.**Načela****Članak 26.****Gospodarski subjekti**

1. Gospodarski subjekti koji, sukladno pravu države članice u kojoj imaju poslovni nastan, imaju pravo pružati odgovarajuće usluge, ne smiju se odbijati samo iz razloga što bi, sukladno zakonu države članice u kojoj se ugovor dodjeljuje, morali biti ili fizičke ili pravne osobe.

Od pravnih se osoba može tražiti da u ponudi ili u zahtjevu navedu imena i relevantne stručne kvalifikacije osoblja odgovornog za izvršenje predmetnog ugovora.

2. Skupine gospodarskih subjekata, uključujući privremena udruženja, mogu sudjelovati u postupcima dodjele koncesije. Javni naručitelji ili naručitelji ne mogu od njih tražiti da za podnošenje ponude ili zahtjeva za sudjelovanje imaju određeni pravni oblik.

Kada je to potrebno, javni naručitelji ili naručitelji mogu u dokumentaciji o koncesiji pojasniti način na koji skupine gospodarskih subjekata moraju ispuniti zahtjeve vezane uz gospodarski i financijski položaj ili tehničku i stručnu sposobnost navedenu u članku 38. ako je to opravdano objektivnim razlozima i ako je razmjerno. Države članice mogu uspostaviti standardne uvjete za to kako skupine gospodarskih subjekata trebaju ispuniti te zahtjeve. Svaki uvjet za provedbu koncesije od strane takvih skupina gospodarskih subjekata koji je različit

od onih propisanih za pojedinačne sudionike također mora biti opravdan objektivnim razlozima i mora biti razmjeran.

3. Neovisno o stavcima 1. i 2, javni naručitelj ili naručitelj može od skupina gospodarskih subjekata zahtijevati da uzmu određeni pravni oblik kada im se dodijeli ugovor, u mjeri u kojoj je ta promjena nužna za zadovoljavajuće izvršenje ugovora.

Članak 27.**Nomenklature**

1. Pri svakom upućivanju na nomenklature u kontekstu dodjele koncesija koristi se „Jedinstveni rječnik javne nabave (CPV)” kako je doneseno Uredbom (EZ) br. 2195/2002 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 48. za prilagodbu CPV oznaka navedenih u ovoj Direktivi ako se izmjene u nomenklaturi CPV-a moraju odraziti u ovoj Direktivi pod uvjetom da one ne podrazumijevaju promjenu područja primjene ove Direktive.

Članak 28.**Povjerljivost**

1. Osim ako je ovom Direktivom ili nacionalnim pravom drukčije određeno, a kojem javni naručitelj podliježe, naročito zakonodavstvu koje se odnosi na pristup informacijama, i ne dovodeći u pitanje obveze koje se odnose na oglašavanje dodijeljene ugovore o koncesiji i na informacije za natjecatelje i ponuditelje navedene u člancima 32. i 40., javni naručitelj ili naručitelj ne otkriva informacije prosljeđene putem gospodarskih subjekata koje su označili kao povjerljive, uključujući tehničke ili trgovinske tajne i povjerljive aspekte ponuda, ali ne ograničavajući se na njih.

Ovim se člankom ne sprečava javno objavljivanje dijelova zaključenih ugovora koji nisu povjerljivi, uključujući sve naknadne izmjene.

2. Javni naručitelj ili naručitelj može nametnuti gospodarskim subjektima zahtjeve s ciljem zaštite povjerljive naravi podataka koje javni naručitelj ili naručitelj stavlja na raspolaganje tijekom cijelog postupka dodjele koncesije.

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 2195/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. studenoga 2002. o Jedinstvenom rječniku javne nabave (CPV) (SL L 340, 16.12.2002., str. 1.).

Članak 29.

Pravila koja se primjenjuju na komunikaciju

1. Osim ako je korištenje elektroničkih sredstava obvezno sukladno članku 33. stavku 2. i članku 34., države članice ili javni naručitelji i naručitelji mogu odabrati jednu ili više sljedećih sredstava komunikacije za sve oblike komunikacije i razmjene informacija:

- (a) elektronička sredstva;
- (b) pošta ili telefaks;
- (c) usmena komunikacija, uključujući telefon, u pogledu komunikacija koje nisu osnovni elementi postupka dodjele koncesije i pod uvjetom da se sadržaj usmene komunikacije u dovoljnoj mjeri dokumentira na trajnom mediju;
- (d) osobna dostava ovjerena potvrdom o primitku.

Države članice mogu propisati korištenje elektroničkih sredstava komunikacije za koncesije, što nadilazi obveze utvrđene u članku 32. stavku 2. i članku 34..

2. Odabrana sredstva komunikacije moraju biti opće dostupna i nediskriminirajuća i ne smiju ograničavati pristup gospodarskih subjekta postupku dodjele koncesije. Sredstva i uređaji koji će se koristiti za komunikaciju elektroničkim sredstvima, kao i njihova tehnička obilježja, moraju biti interoperabilni s proizvodima informacijske i komunikacijske tehnologije u općoj uporabi.

Javni naručitelji i naručitelji dužni su pri svakoj komunikaciji, razmjeni i pohranjivanju informacija osigurati očuvanje cjelovitosti podataka te povjerljivost zahtjeva za sudjelovanje i ponuda. Oni su dužni razmotriti sadržaj zahtjeva za sudjelovanje i ponuda tek nakon isteka vremenskog roka određenog za njihovo podnošenje.

GLAVA II.

PRAVILA O DODJELI KONCESIJA:**OPĆA NAČELA I POSTUPOVNA JAMSTVA**

POGLAVLJE I.

Opća načela

Članak 30.

Opća načela

1. Javni naručitelj ili naručitelj imaju slobodu u organiziranju postupka koji prethodi izboru koncesionara, podložno sukladnosti s ovom Direktivom.

2. Oblik postupka dodjele koncesije mora poštivati načela utvrđena u članku 3. Posebno tijekom postupka dodjele koncesije, javni naručitelj ili naručitelj ne smije davati informacije na diskriminirajući način kojim bi se moglo pogodovati pojedinim natjecateljima ili ponuditeljima u odnosu na druge.

3. Države članice dužne su poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurale da gospodarski subjekti u izvršavanju ugovora o koncesiji poštuju važeće obveze u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava utvrđenih pravom Unije, nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili odredbama međunarodnog prava okoliša, socijalnog i radnog prava navedenima u Prilogu X.

4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 48. za izmjenu popisa iz Priloga X., kako bi, prema potrebi, dodala nove međunarodne sporazume koje su ratificirale sve države članice ili ako navedeni postojeći međunarodni sporazumi nisu više ratificirani od strane svih država članica ili su izmijenjeni na neki drugi način, primjerice s obzirom na njihovo područje primjene, sadržaj ili naziv.

Članak 31.

Obavijest o koncesiji

1. Javni naručitelji i naručitelji koji žele dodijeliti koncesiju moraju obznaniti svoju namjeru putem obavijesti o koncesiji.

2. Obavijesti o koncesiji sadržavaju informacije iz Priloga V. i, ako je potrebno, sve druge informacije koje javni naručitelj ili naručitelj smatra korisnima, u skladu s oblikom standardnih obrazaca.

3. Javni naručitelji i naručitelji koji žele dodijeliti koncesiju za društvene ili druge posebne usluge navedene u Prilogu IV. obvezni su obznaniti svoju namjeru o planiranoj dodjeli koncesije objavljivanjem prethodne informacijske obavijesti. Te obavijesti sadrže podatke navedene u Prilogu VI.

4. Iznimno od odredaba stavka 1., od javnih naručitelja ili naručitelja ne zahtijeva se objava obavijesti o koncesiji ako radove i usluge može isporučiti samo određeni gospodarski subjekt zbog bilo kojeg od navedenih razloga:

- (a) cilj koncesije jest stvaranje ili stjecanje jedinstvenog umjetničkog djela ili umjetničke izvedbe;
- (b) nepostojanje tržišnog natjecanja zbog tehničkih razloga;
- (c) postojanje isključivog prava;
- (d) zaštita prava intelektualnog vlasništva i isključivih prava osim onih definiranih u članku 2. točki 12.a.

Izuzeća navedena u točkama (b), (c) i (d) prvog podstavka primjenjuju se samo ako ne postoji prihvatljiva alternativa ili zamjena, a nepostojanje tržišnog natjecanja nije rezultat umjetnog sužavanja parametara dodjele koncesije.

5. Iznimno od odredaba stavka 1., od javnog naručitelja ili naručitelja ne zahtijeva se objava nove obavijesti o koncesiji ako nije podnesen nijedan zahtjev ili nijedna ponuda ili nijedna odgovarajuća ponuda ili nijedan odgovarajući zahtjev kao odgovor na prethodni postupak koncesije, pod uvjetom da početni uvjeti ugovora o koncesiji nisu bitno izmijenjeni i da je Komisiji, ako to ona zatraži, poslano izvješće.

Za potrebe prvog podstavka, smatra se da ponuda nije odgovarajuća ako nije relevantna za koncesiju i ako bez većih izmjena očito ne može odgovoriti na potrebe i zahtjeve javnog naručitelja ili naručitelja, kako je navedeno u dokumentaciji o koncesiji.

Za potrebe prvog podstavka, zahtjev za sudjelovanje smatra se neodgovarajućim:

- (a) ako dotični podnositelj zahtjeva jest ili može biti isključen sukladno članku 38. stavcima od 5. do 9. ili ako ne zado-

voljava kriterije odabira koje je odredio javni naručitelj ili naručitelj sukladno članku 38. stavku 1.;

- (b) ako zahtjevi za sudjelovanje uključuju neodgovarajuće ponude u smislu drugog podstavka.

Članak 32.

Obavijest o dodjeli koncesije

1. Najkasnije 48 dana nakon dodjele koncesije, javni naručitelji i naručitelji u skladu s postupcima utvrđenima u članku 33. šalju obavijest o dodjeli koncesije i o rezultatima postupka dodjele koncesije. Međutim, za društvene i druge posebne usluge navedene u Prilogu IV. takve se obavijesti mogu rasporediti po tromjesečju. U tom slučaju, u roku 48 dana od završetka svakog tromjesečja šalju skupne obavijesti.

2. Obavijesti o dodjeli koncesije sadržavaju informacije određene u Prilogu VII. ili, u vezi s koncesijama navedenima u Prilogu IV. koje se odnose na koncesije za društvene i druge posebne usluge, podatke navedene u Prilogu VIII. i objavljuju se u skladu s člankom 33.

Članak 33.

Oblik i način objavljivanja obavijesti

1. Obavijesti o koncesiji, obavijesti o dodjeli koncesije i obavijest iz članka 43. stavka 1. drugog podstavka obuhvaćaju informacije utvrđene u prilogima V., VII. i VIII. u obliku standardnih obrazaca, uključujući standardne obrasce za ispravke.

Komisija utvrđuje te standardne obrasce putem provedbenih akata. Ti se provedbeni akti donose sukladno savjetodavnom postupku iz članka 50.

2. Obavijesti iz stavka 1. izrađuju se i prenose Ured za publikacije Europske unije elektroničkim sredstvima te objavljuju u skladu s Prilogom IX. Ured za publikacije Europske unije javnom naručitelju ili naručitelju daje potvrdu o zaprimanju obavijesti i o objavi poslanih podataka, navodeći datum objave što predstavlja dokaz o objavi. Obavijesti se objavljuju najkasnije pet dana nakon što su poslana. Troškove Ureda za publikacije Europske unije za objavljivanje takvih obavijesti snosi Unija.

3. Obavijesti o koncesiji objavljuju se u cijelosti na jednom ili više službenih jezika institucija Unije koje odabere javni naručitelj ili naručitelj. Ta jezična verzija ili te jezične verzije predstavljaju jedini vjerodostojan tekst ili tekstove. Sažetak važnih elemenata svake obavijesti objavljuje se na ostalim službenim jezicima institucija Unije.

4. Obavijesti o koncesiji i obavijesti o dodjeli koncesije ne objavljuju se na nacionalnoj razini prije objave Ureda za publikacije Europske unije, osim ako se objava na razini Unije ne dogodi 48 sati nakon što Ured za publikacije Europske unije potvrdi primitak potvrde o obavijesti od strane javnog naručitelja ili naručitelja kako je navedeno u stavku 2. Obavijesti o koncesiji i obavijesti o dodjeli koncesije objavljene na nacionalnoj razini ne smiju sadržavati druge informacije osim onih sadržanih u obavijestima koje su poslone Uredu za publikacije Europske unije, ali moraju navesti datum slanja obavijesti Uredu za publikacije Europske unije.

Članak 34.

Elektronička dostupnost dokumentacije o koncesiji

1. Javni naručitelji i naručitelji putem elektroničkih sredstava omogućavaju neograničen, potpuno neposredan i besplatan pristup dokumentaciji o koncesiji od dana objave obavijesti o koncesiji ili, kada obavijest o koncesiji ne uključuje poziv na podnošenje ponuda, od dana kada je poslan poziv za podnošenje ponuda. U tekstu obavijesti o koncesiji ili tih poziva navodi se internetska adresa na kojoj je dokumentacija o koncesiji dostupna.

2. U slučaju da se, u opravdanim okolnostima, a zbog izuzetnih sigurnosnih ili tehničkih razloga ili zbog osobito osjetljive naravi poslovne informacije koja zahtijeva vrlo visoku razinu zaštite, ne može omogućiti neograničen, potpuno neposredan i besplatan pristup određenim dokumentima o koncesiji elektroničkim sredstvima, javni naručitelji ili naručitelji obvezni su u obavijesti ili u pozivu na podnošenje ponuda navesti da će se dotični dokumenti o koncesiji poslati drugim sredstvima osim elektroničkim sredstvima i da se rok za zaprimanje ponuda produkuje.

3. Pod uvjetom da je to pravodobno zatraženo, javni naručitelji i naručitelji ili nadležne službe svim podnositeljima zahtijeva za sudjelovanje ili ponuditeljima koji sudjeluju u postupku dodjele koncesije stavljaju na raspolaganje dodatne informacije u vezi s dokumentacijom o koncesiji najkasnije šest dana prije roka određenog za zaprimanje ponuda.

Članak 35.

Suzbijanje korupcije i sprečavanje sukoba interesa

Države članice zahtijevaju od javnih naručitelja i naručitelja poduzimanje odgovarajućih mjera za suzbijanje prijevare, favoriziranja i korupcije i učinkovito sprečavanje, utvrđivanje i uklanjanje sukoba interesa koji proizlaze iz provedbe postupaka dodjele koncesije, kako bi se izbjeglo bilo kakvo narušavanje tržišnog natjecanja i osigurala transparentnost postupka dodjele i jednako postupanje prema svim natjecateljima i ponuditeljima.

Koncept sukoba interesa obuhvaća barem one situacije kada članovi osoblja javnog naručitelja ili naručitelja koji su uključeni u provedbu postupka dodjele koncesije ili mogu utjecati na ishod tog postupka imaju, izravno ili neizravno, financijski, gospodarski ili bilo koji drugi osobni interes koji bi se mogao smatrati štetnim za njihovu nepristranost i neovisnost u kontekstu postupka dodjele koncesije.

U pogledu sukoba interesa, usvojene mjere moraju se ograničiti na ono što je strogo neophodno za sprečavanje eventualnog sukoba interesa ili otklanjanje utvrđenog sukoba interesa.

POGLAVLJE II.

Postupovna jamstva

Članak 36.

Tehnički i funkcionalni zahtjevi

1. Tehničkim i funkcionalnim zahtjevima definiraju se značajke potrebne za radove ili usluge koje su predmet koncesije. One se navode u dokumentaciji o koncesiji.

Te se značajke također mogu odnositi na određeni proces proizvodnje ili izvedbe zatraženih radova ili usluga pod uvjetom da su povezane s predmetom ugovora i razmjerno njegovoj vrijednosti i ciljevima. Značajke mogu primjerice uključivati razine kvalitete, razine utjecaja na okoliš i klimu, rješenja za sve zahtjeve (uključujući pristup za osobe s invaliditetom) i ocjenu sukladnosti, izvedbu, sigurnost ili razmjere, nazivlje, simbole, ispitivanje i metode ispitivanja, obilježavanje i označavanje ili upute za korisnike.

2. Osim ako je to opravdano predmetom ugovora, tehnički i funkcionalni zahtjevi ne smiju upućivati na određenu marku ili izvor ili određeni proces koji karakterizira proizvode ili usluge koje pruža određeni gospodarski subjekt ili na zaštitne znakove, patente, vrste ili određenu proizvodnju ako bi to imalo učinak pogodovanja ili isključivanja određenih poduzeća ili određenih

proizvoda. Takva je uputa dopuštena, u iznimnim slučajevima, kada nije moguć dovoljno precizan i razumljiv opis predmeta ugovora. Uz takvu uputu treba navesti riječi „ili jednakovrijedan”.

3. Javni naručitelj ili naručitelj ne smije odbiti ponudu na temelju toga što radovi i usluge za koje se prikupljaju ponude nisu usklađeni s tehničkim i funkcionalnim zahtjevima na koje je uputio, kad ponuditelj u svojoj ponudi bilo kojim prikladnim sredstvom dokaže da su rješenja koja je predložio na jednakovrijedan način udovoljila tehničkim i funkcionalnim zahtjevima.

Članak 37.

Postupovna jamstva

1. Koncesije se dodjeljuju na osnovi kriterija dodjele koje utvrđuje javni naručitelj ili naručitelj u skladu s člankom 41., pod uvjetom da su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- (a) ponuda ispunjava minimalne zahtjeve koje, prema potrebi, propiše javni naručitelj ili naručitelj;
- (b) ponuditelj ispunjava uvjete za sudjelovanje prema članku 38. stavku 1.; i
- (c) ponuditelj se ne isključuje iz sudjelovanja u postupku dodjele u skladu s člankom 38. stavicama od 4. do 7. i prema članku 38. stavku 9.

Takvi minimalni zahtjevi sadržavaju uvjete i značajke (osobito tehničke, fizičke, funkcionalne i pravne) koje svaka ponuda treba ispunjavati i posjedovati.

2. Javni naručitelj ili naručitelj dužan je pružiti:

- (a) u obavijesti o koncesiji, opis koncesije i uvjeta sudjelovanja;
- (b) u obavijesti o koncesiji, poziv na podnošenje ponude ili u drugim dokumentima o koncesiji, opis kriterija dodjele i, prema potrebi, minimalne zahtjeve koje je potrebno ispuniti.

3. Javni naručitelj ili naručitelj može ograničiti broj natjecatelja ili ponuditelja na odgovarajuću razinu, pod uvjetom da se

to učini na transparentan način i na osnovi objektivnih kriterija. Broj pozvanih natjecatelja ili ponuditelja mora biti dovoljan da osigura istinsko nadmetanje.

4. Javni naručitelj ili naručitelj dužan je svim sudionicima dostaviti opis predviđene organizacije postupka i indikativni rok završetka. Svi sudionici obavještavaju se o svakoj izmjeni te se, u mjeri u kojoj se ona tiče elemenata objavljenih u obavijesti o koncesiji, o njoj informiraju svi gospodarski subjekti.

5. Javni naručitelj ili naručitelj dužan je omogućiti odgovarajuće bilježenje faza postupka koristeći sredstva koja smatra prikladnima, podložno sukladnosti s člankom 28. stavkom 1.

6. Javni naručitelj ili naručitelj može s natjecateljima i ponuditeljima voditi pregovore. Predmet koncesije, kriteriji dodjele i minimalni zahtjevi ne smiju se mijenjati za vrijeme trajanja pregovora.

Članak 38.

Odabir natjecatelja i kvalitativna ocjena natjecatelja

1. Javni naručitelji i naručitelji dužni su potvrditi uvjete sudjelovanja koji se odnose na stručnu i tehničku sposobnost te na financijski i gospodarski položaj natjecatelja ili ponuditelja na osnovi osobnih izjava, preporuke ili preporuka koje se trebaju dostaviti kao dokaz u skladu sa zahtjevima navedenima u obavijesti o koncesiji, a koji su nediskriminirajući i razmjerni predmetu koncesije. Uvjeti za sudjelovanje moraju biti povezani i razmjerni potrebi za osiguranjem sposobnosti koncesionara da izvrši koncesiju, uzimajući u obzir predmet koncesije i svrhu osiguravanja istinskog nadmetanja.

2. S ciljem ispunjavanja uvjeta sudjelovanja utvrđenih u stavku 1., gospodarski se subjekt može, prema potrebi i za određenu koncesiju, osloniti na kapacitete drugih subjekata, bez obzira na pravnu prirodu svojih veza s njima. Ako se gospodarski subjekt želi osloniti na sposobnosti drugih subjekata, mora javnom naručitelju ili naručitelju dokazati da će tijekom razdoblja koncesije na raspolaganju imati potrebne resurse, na primjer, dostavljanjem obveze tih subjekata u tu svrhu. S obzirom na financijski položaj, javni naručitelj ili naručitelj može zahtijevati da gospodarski subjekt i ti subjekti snose zajedničku odgovornost za izvršenje ugovora.

3. Pod istim uvjetima, skupina gospodarskih subjekata iz članka 26. može se osloniti na sposobnost članova skupine ili drugih subjekata.

4. Javni naručitelji i naručitelji iz članka 7. stavka 1. točke (a) dužni su isključiti gospodarski subjekt iz sudjelovanja u postupku dodjele koncesije ako uvide da je gospodarski subjekt bio osuđen pravomoćnom presudom zbog nekog od sljedećih razloga:

(a) sudjelovanja u zločinačkoj organizaciji, kako je određeno člankom 2. Okvirne odluke Vijeća 2008/841/PUP⁽¹⁾;

(b) korupcije, kako je određeno člankom 3. Konvencije o borbi protiv korupcije koja uključuje dužnosnike Europskih zajednica ili dužnosnike država članica Europske unije⁽²⁾ i člankom 2. stavkom 1. Okvirne odluke Vijeća 2003/568/PUP⁽³⁾, kao i korupcije kako je određeno u nacionalnom pravu javnog naručitelja ili naručitelja ili gospodarskog subjekta;

(c) prijevare u smislu članka 1. Konvencije o zaštiti financijskih interesa⁽⁴⁾ Europskih zajednica;

(d) kaznenih djela terorizma ili kaznenih djela povezanih s terorističkim aktivnostima, kako je utvrđeno člancima 1. i 3. Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP⁽⁵⁾ ili poticanja, pomaganja, potpore ili pokušaja počinjenja kaznenog djela, kako je navedeno u članku 4. te Okvirne odluke;

(e) pranja novca ili financiranja terorizma, kako je definirano u članku 1. Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Okvirna odluka Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala (SL L 300, 11.11.2008., str. 42.).

⁽²⁾ SL C 195, 25.6.1997., str. 1.

⁽³⁾ Okvirna odluka Vijeća 2003/568/PUP od 22. srpnja 2003. o borbi protiv korupcije u privatnom sektoru (SL L 192, 31.7.2003., str. 54.).

⁽⁴⁾ SL C 316, 27.11.1995., str. 48.

⁽⁵⁾ Okvirna odluka Vijeća 2002/475/PUP od 13. lipnja 2002. o suzbijanju terorizma (SL L 164, 22.6.2002., str. 3.).

⁽⁶⁾ Direktiva 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2005. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma (SL L 309, 25.11.2005., str. 15.).

(f) dječjeg rada i drugih oblika trgovanja ljudima kako je određeno člankom 2. Direktive 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁷⁾ od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava

Obveza isključenja gospodarskog subjekta također se primjenjuje ako je osoba osuđena pravomoćnom presudom član upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela tog gospodarskog subjekta ili ima ovlasti reprezentacije, donošenja odluka ili kontrole u njemu.

Javni naručitelji osim onih navedenih u članku 4. stavku 1. točki a. mogu isključiti gospodarski subjekt iz sudjelovanja u postupku dodjele koncesije ako uvide da je gospodarski subjekt bio osuđen pravomoćnom presudom zbog bilo kojeg od razloga navedenih u prvom podstavku ovog stavka.

5. Javni naručitelji ili naručitelji, kako je navedeno u članku 7. stavku 1. točki a., isključuju gospodarski subjekt iz sudjelovanja u postupku dodjele koncesije ako uvide da gospodarski subjekt krši svoje obveze koje se odnose na plaćanje poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje i ako je to utvrđeno obvezujućom sudskom ili upravnom odlukom, u skladu s pravnim odredbama države u kojoj ima sjedište ili s onim državama članicama javnog naručitelja ili naručitelja.

Nadalje, javni naručitelji ili naručitelji mogu, kako je navedeno u članku 7. stavku 1. točki a., isključiti ili države članice od njih mogu zatražiti isključenje gospodarskog subjekta iz sudjelovanja u postupku dodjele koncesije, ako javni naručitelj ili naručitelj dokaže bilo kojim prihvatljivim sredstvima da gospodarski subjekt krši svoje obveze koje se odnose na plaćanje poreza ili doprinosa socijalnog osiguranja.

Ovaj se stavak više ne primjenjuje nakon što gospodarski subjekt ispuni svoje obveze plaćanja ili nakon što sklopi sporazumnu obvezu plaćanja poreza koji duguje ili doprinosa socijalnog osiguranja, uključujući, prema potrebi, sve nastale kamate ili kazne.

6. Države članice mogu predvidjeti odstupanje od obvezujućeg isključenja navedenog u stavcima 4. i 5., u iznimnim slučajevima, zbog bitnih razloga koji se odnose na javni interes, kao što je javno zdravlje ili zaštita okoliša.

⁽⁷⁾ Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njezinih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP (SL L 101, 15.4.2011., str. 1.).

Države članice mogu također predvidjeti odstupanje od obvezujućeg isključenja iz stavka 5. ako bi isključenje bilo jasno nerazmjerno, osobito ako nisu plaćeni samo manji iznosi poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje ili ako je gospodarski subjekt bio obaviješten o točnom iznosu kojeg duguje nakon kršenja svojih obveza koje se odnose na plaćanje poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje u vrijeme u kojem nije mogao poduzeti mjere predviđene stavkom 5. trećim podstavkom prije isteka roka za podnošenje svog zahtjeva.

7. Javni naručitelji ili naručitelji mogu isključiti ili država članica od njih može zatražiti da isključe iz sudjelovanja u postupku dodjele koncesije bilo koji gospodarski subjekt ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

- (a) ako mogu bilo kojim prihvatljivim sredstvima dokazati svako kršenje primjenjivih obveza iz članka 30. stavka 3.
- (b) ako je gospodarski subjekt u stečaju ili je insolventan ili u postupku likvidacije, ako njegovom imovinom upravlja stečajni upravitelj ili sud, ako je u nagodbi s vjerovnicima, ako je obustavio svoje poslovne aktivnosti ili je u bilo kakvoj sličnoj situaciji koja proizlazi iz sličnog postupka prema nacionalnim zakonima i propisima; javni naručitelj ili naručitelj, međutim, može odlučiti da ne isključi ili od njega država članica može zatražiti da ne isključi gospodarski subjekt koji se nalazi u jednoj od gore navedenih situacija ako se utvrdi da će dotični gospodarski subjekt biti sposoban izvršiti ugovor, uzimajući u obzir primjenjiva nacionalna pravila i mjere za nastavak poslovanja u slučaju tih situacija;
- (c) ako javni naručitelj može dokazati bilo kojim prihvatljivim sredstvima da je gospodarski subjekt kriv zbog grubog nehaja u profesionalnoj djelatnosti koji dovodi u pitanje njegov integritet;
- (d) ako se sukob interesa u smislu članka 35. drugog stavka ne može učinkovito ukloniti bilo kojim drugim, manje drastičnim mjerama;
- (e) ako javni naručitelj posjeduje dovoljno vjerodostojne pokazatelje da zaključi da je gospodarski subjekt sklopio sporazume s drugim gospodarskim subjektima kojima je cilj narušavanje tržišnog natjecanja;
- (f) ako gospodarski subjekt pokaže značajne ili postojeće nedostatke tijekom provedbe ključnog zahtjeva iz prethodne

koncesije ili prethodnog ugovora s javnim naručiteljem ili s naručiteljem, kako je utvrđeno u ovoj Direktivi ili u Direktivi 2014/25/EU čija je posljedica bila prijevremeni raskid tog prethodnog ugovora, naknada štete ili slične sankcije;

- (g) ako je gospodarski subjekt kriv za ozbiljno lažno prikazivanje činjenica pri dostavljanju podataka potrebnih za provjeru odsutnosti razloga za isključenje ili za ispunjenje kriterija za odabir, ako je prikrilo takve podatke ili nije u stanju priložiti potrebne dokumente koji potkrepljuju takve podatke;
- (h) ako je gospodarski subjekt pokušao na nedoličan način utjecati na postupak odlučivanja javnog naručitelja ili naručitelja, doći do povjerljivih informacija koje bi mu mogle omogućiti nepoštenu prednost u postupku dodjele koncesije ili pružiti krivu informaciju koja može imati materijalni utjecaj na odluke koje se tiču isključenja, odabira ili dodjele;
- (i) u slučaju koncesija u području obrane i sigurnosti, kako je navedeno u Direktivi 2009/81/EZ, ako je za gospodarski subjekt utvrđeno, na osnovi svih dokaznih sredstava, uključujući zaštićene izvore podataka, da ne posjeduje odgovornost koja je nužna za isključivanje rizika sigurnosti države članice.

8. Javni naručitelji ili naručitelji, kako je navedeno u članku 7. stavku 1. točki a., u bilo kojem trenutku tijekom postupka isključuju gospodarski subjekt ako se pokaže da se dotični gospodarski subjekt, s obzirom na djela počinjena ili propuštena bilo prije ili tijekom postupka, nalazi u jednoj od situacija iz stavka 4. ovog članka i prvog podstavka stavka 5. ovog članka.

U bilo kojem trenutku tijekom postupka, javni naručitelji i naručitelji mogu isključiti ili država članica od njih može zatražiti da isključi gospodarski subjekt ako se pokaže da se dotični gospodarski subjekt, s obzirom na djela počinjena ili propuštena bilo prije ili tijekom postupka, nalazi u jednoj od situacija iz drugog podstavka stavka 5. i stavka 7.

9. Svaki gospodarski subjekt koji se nalazi u nekoj od situacija iz stavaka od 4. do 7. može pružiti dokaze kako bi dokazao da su mjere koje je poduzeo dovoljne da pokažu njegovu pouzdanost bez obzira na postojanje nekog bitnog razloga za isključenje. Ako se takav dokaz smatra dovoljnim, dotični gospodarski subjekt ne isključuje se iz postupka.

U tu svrhu, gospodarski subjekt dokazuje da je platio ili preuzeo obvezu plaćanja naknade bilo kakve štete prouzročene kažnjivim djelom ili propustom, da je u potpunosti razjasnio činjenice i okolnosti uz aktivnu suradnju s istražnim tijelima i da je poduzeo konkretne mjere tehničke i organizacijske prirode te mjere za osoblje primjerene za sprječavanje daljnjih kriminalnih djela ili propusta. Mjere koje poduzimaju gospodarski subjekti ocjenjuju se uzimajući u obzir težinu i posebne okolnosti kriminalnog djela ili propusta. Ako se smatra da su mjere nedostatne, dotični gospodarski subjekt prima obrazloženje takve odluke.

Gospodarski subjekt koji je pravomoćnom sudskom presudom isključen iz sudjelovanja u postupku nabave ili dodjele koncesije, nema pravo korištenja mogućnosti iz ovog stavka tijekom razdoblja isključenja koje je proizašlo iz takve presude u državi članici u kojoj je navedena presuda na snazi.

10. Države članice, zakonom ili drugim propisom i uzimajući u obzir pravo Unije, navode provedbene uvjete za ovaj članak. One posebno utvrđuju maksimalno razdoblje isključenja ako gospodarski subjekt nije poduzeo nikakve mjere predviđene stavkom 9. kako bi dokazao svoju pouzdanost. Ako razdoblje isključenja nije utvrđeno pravomoćnom presudom, to razdoblje ne može trajati dulje od pet godina od datuma izricanja pravomoćne osuđujuće presude u slučajevima iz stavka 4. i tri godine od datuma dotičnog događaja u slučajevima iz stavka 7.

Članak 39.

Rokovi za zaprimanje zahtjeva i ponuda za koncesiju

1. Prilikom određivanja rokova za zaprimanje zahtjeva ili ponuda, javni naručitelji ili naručitelji moraju posebno uzeti u obzir složenost koncesije i vrijeme potrebno za izradu ponuda ili zahtjeva, ne dovodeći u pitanje minimalne rokove utvrđene ovim člankom.

2. U slučaju da se zahtjevi ili ponude mogu izraditi samo nakon posjete lokaciji ili nakon pregleda na licu mjesta dokumenata koji potkrepljuju dokumente za dodjelu koncesije, rokovi za zaprimanje zahtjeva za koncesiju ili za zaprimanje ponuda određuju se tako da svi gospodarski subjekti na koje se to odnosi mogu biti upoznati sa svim informacijama potrebnima za izradu zahtjeva ili ponuda i, u svakom slučaju, duži su od minimalnih rokova navedenih u stavcima 3. i 4.

3. Minimalni rok za zaprimanje zahtjeva za koncesiju, bez obzira uključuju li se ponude ili ne, je 30 dana od datuma slanja obavijesti o koncesiji.

4. U slučaju da se postupak odvija u fazama, minimalni rok za zaprimanje inicijalnih ponuda je 22 dana od dana slanja poziva za podnošenje ponuda.

5. Minimalni rok za zaprimanje ponuda može se smanjiti za pet dana ako javni naručitelj ili naručitelj prihvati da se ponude mogu podnositi u elektroničkom obliku u skladu s člankom 29.

Članak 40.

Pružanje informacija natjecateljima i ponuditeljima

1. Javni naručitelj i naručitelj dužan je, čim je to moguće, obavijestiti svakog natjecatelja i ponuditelja o donesenim odlukama u vezi s dodjelom koncesije, uključujući i naziv izabranog ponuditelja, kao i o razlozima svake odluke o odbijanju zahtjeva ili ponude i o razlozima svake odluke o nedodjeljivanju ugovora za koji je postojala objava obavijesti o koncesiji ili o ponovnom pokretanju postupka.

Nadalje, na zahtjev zainteresirane strane, javni naručitelj ili naručitelj dužan je, što je prije moguće, a u svakom slučaju unutar 15 dana od dana primitka pisanog zahtjeva obavijestiti sve ponuditelje koji su podnijeli prihvatljivu ponudu o značajkama i relativnim prednostima izabrane ponude.

2. Javni naručitelj ili naručitelj može odlučiti uskratiti određene informacije navedene u stavku 1., a koje se tiču ugovora, ako bi objava takvih informacija ometala provedbu zakona na neki drugi način bila u suprotnosti s javnim interesom, štetila legitimnim tržišnim interesima gospodarskih subjekata, javnih ili privatnih, ili bi mogla dovesti u pitanje pošteno tržišno natjecanje među takvim subjektima.

Članak 41.

Kriteriji za odabir

1. Koncesije se dodjeljuju na temelju objektivnih kriterija koji su sukladni načelima određenima u članku 3. i koji jamče da su ponude ocijenjene u uvjetima učinkovitog tržišnog natjecanja kako bi se utvrdila sveobuhvatna gospodarska prednost za javnog naručitelja ili naručitelja.

2. Kriteriji dodjele koncesije povezani su s predmetom koncesije i ne smiju javnom naručitelju ili naručitelju dati neograničenu slobodu izbora. Oni mogu uključivati, između ostalog, okolišne, društvene kriterije ili one povezane s inovacijama.

Ti su kriteriji popraćeni zahtjevima koji omogućuju da informacije koje pružaju ponuditelji budu učinkovito provjerene.

Javni naručitelj ili naručitelj dužan je potvrditi ispunjavaju li ponude na adekvatan način kriterije dodjele.

3. Javni naručitelj ili naručitelj navodi kriterije prema redosljedu važnosti.

Ne uzimajući u obzir prvi podstavak, kada javni naručitelj ili naručitelj zaprimi ponudu koja predlaže inovativno rješenje uz iznimnu razinu funkcionalne učinkovitosti koju pažljivi javni naručitelj ili naručitelj nije mogao predvidjeti, javni naručitelj ili naručitelj može, iznimno, izmijeniti redosljed kriterija dodjele kako bi u obzir uzeo to inovativno rješenje. U tom slučaju, javni naručitelj ili naručitelj dužan je obavijestiti sve ponuditelje o navedenoj izmjeni redosljeda važnosti i dužan je izdati novi poziv za podnošenje ponuda, u vezi s minimalnim rokovima navedenima u članku 39. stavku 4. Kada su kriteriji dodjele objavljeni u trenutku objave obavijesti o koncesiji, javni naručitelj ili naručitelj dužan je objaviti novu obavijest o koncesiji, u vezi s minimalnim rokovima navedenima u članku 39. stavku 3.

Izmjena redosljeda ne dovodi do diskriminacije.

GLAVA III.

PRAVILA O IZVRŠENJU KONCESIJA

Članak 42.

Podugovaranje

1. Poštivanje obveza iz članka 30. stavka 3. od strane podugovaratelja osigurava se odgovarajućom mjerom nadležnih nacionalnih tijela koja djeluju u okviru svoje odgovornosti i nadležnosti.

2. U dokumentaciji o nabavi javni naručitelj ili naručitelj može tražiti ili država članica može od njega zahtijevati da od ponuditelja ili podnositelja zahtjeva traži da u svojoj ponudi navede svaki dio koncesije koji namjerava dati u podugovor trećim stranama i sve predložene podugovaratelje. Ovaj stavak ne utječe na pitanje odgovornosti glavnoga koncesionara.

3. U slučaju koncesija za radove i s obzirom na usluge koje se trebaju pružiti u prostoru pod nadzorom javnog naručitelja ili naručitelja, nakon dodjele koncesije i najkasnije nakon što započne izvršenje koncesije, javni naručitelj ili naručitelj traži od koncesionara da javnom naručitelju ili naručitelju naznači ime, podatke za kontakt i zakonske predstavnike podugovaratelja uključenih u te radove ili usluge, u mjeri u kojoj je to poznato u tom trenutku. Javni naručitelj ili naručitelj od konce-

sionara traži da ga obavijesti o svim promjenama u tim podacima za vrijeme trajanja koncesije, kao i o podacima koji se traže za sve nove podugovaratelje koje on naknadno uključi u takve radove ili usluge.

Neovisno o prvom podstavku, države članice mogu propisati obvezu dostavljanja traženih podataka izravno koncesionaru.

Prvi i drugi podstavak ne primjenjuje na dobavljače.

Javni naručitelji i naručitelji mogu proširiti ili od njih države članice mogu zahtijevati da prošire obveze navedene u prvom podstavku, na primjerice:

(a) koncesije za usluge osim onih koji se odnose na usluge koje se trebaju pružiti u objektima pod izravnim nadzorom javnog naručitelja ili naručitelja ili na dobavljače uključene u koncesije za radove ili usluge;

(b) podugovaratelje podugovaratelja koncesionara ili na subjekte koji se nalaze niže u podugovarateljskom lancu.

4. S ciljem izbjegavanja kršenja obveza iz članka 30. stavka 3., moguće je poduzeti odgovarajuće mjere, kao što su:

(a) Ako nacionalno pravo države članice predviđa mehanizam zajedničke odgovornosti između podugovaratelja i koncesionara, dotična država članica osigurava primjenu mjerodavnih pravila u skladu s uvjetima iz članka 30. stavka 3.

(b) Javni naručitelji i naručitelji mogu provjeriti ili država članica od njih može zatražiti da provjere postoje li razlozi za isključenje podugovaratelja sukladno članku 38. stavcima od 4. do 10. U takvim slučajevima, javni naručitelj ili naručitelj zahtijeva da gospodarski subjekt zamijeni podugovaratelja za kojega je provjera pokazala da postoji obvezujuća osnova za isključenje. Javni naručitelj ili naručitelj može zatražiti ili država članica od njega može zatražiti da gospodarski subjekt zamijeni podugovaratelja za kojega je provjera pokazala da postoji neobvezujuća osnova za isključenje.

5. Države članice mogu predvidjeti stroža pravila o odgovornosti u okviru nacionalnog prava.

6. Države članice koje odluče propisati mjere u skladu sa stavcima 1. i 3. određuju, zakonom ili drugim propisom te uzimajući u obzir pravo Unije, provedbene uvjete za te mjere. Pritom, države članice mogu ograničiti njihovu primjenjivost, na primjer u odnosu na određene vrste ugovora, određene kategorije javnih naručitelja, naručitelja ili gospodarskih subjekata ili na određene iznose.

Članak 43.

Izmjena ugovora tijekom njihova trajanja

1. Koncesije je moguće mijenjati bez novog postupka dodjele koncesije u skladu s ovom Direktivom u svim sljedećim slučajevima:

(a) ako su izmjene, bez obzira na njihovu novčanu vrijednost, predviđene u prvotnoj dokumentaciji o koncesiji putem jasnih, preciznih i nedvosmislenih revizijskih klauzula, koje mogu uključivati klauzule o izmjeni cijene, ili putem opcija. Takve klauzule moraju navesti opseg i prirodu mogućih izmjena ili opcija, kao i uvjete u kojima se mogu upotrijebiti. Njima se ne smiju predviđati izmjene ili opcije koje bi izmijenile ukupnu prirodu koncesije;

(b) za dodatne radove ili usluge prvog koncesionara koji su se pokazali potrebnima i koji nisu bili uključeni u prvotnu koncesiju, ako promjena koncesionara:

i. nije moguća zbog gospodarskih ili tehničkih razloga, kao što su zahtjevi za zamjenjivošću i interoperabilnošću s postojećom opremom, uslugama ili postrojenjima koji se nabavljaju u okviru prvotne koncesije; i

ii. prouzročila bi značajne poteškoće ili znatno udvostručavanje troškova za javnog naručitelja ili naručitelja.

Međutim, u slučaju koncesija koje je dodijelio javni naručitelj s ciljem provođenja djelatnosti koja nije navedena u Prilogu II., bilo koje povećanje vrijednosti ne smije premašivati 50 % vrijednosti prvotne koncesije. Ako je učinjeno nekoliko uzastopnih izmjena, to se ograničenje primjenjuje na vrijednost svake izmjene. Takve uzastopne izmjene ne smiju imati za cilj zaobilaženje Direktive;

(c) ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

i. do potrebe za izmjenom došlo je zbog okolnosti koje pažljivi javni naručitelj ili naručitelj nije mogao predvidjeti;

ii. izmjenom se ne mijenja ukupna priroda koncesije;

iii. u slučaju koncesija koje je dodijelio javni naručitelj s ciljem provođenja djelatnosti koja nije navedena u Prilogu II., bilo koje povećanje vrijednosti ne smije biti veće od 50 % vrijednosti prvotne koncesije. Ako je učinjeno nekoliko uzastopnih izmjena, to se ograničenje primjenjuje na vrijednost svake izmjene. Takve uzastopne izmjene ne smiju imati za cilj zaobilaženje ove Direktive;

(d) ako novi koncesionar zamjenjuje onoga kojemu je javni naručitelj ili naručitelj prvotno dodijelio koncesiju uslijed:

i. nedvosmislene revizijske klauzule ili opcije u skladu s točkom (a);

ii. općeg ili djelomičnog nasljeđivanja prvotnog koncesionara, nakon restrukturiranja poduzeća, uključujući preuzimanje, spajanje, kupnju ili insolventnost, od strane drugog gospodarskog subjekta koji ispunjava prvotno utvrđene kriterije za kvalitativni odabir, pod uvjetom da to ne podrazumijeva druge značajne izmjene ugovora te da nema za cilj zaobilaženje primjene ove Direktive; ili

iii. u slučaju da sam javni naručitelj ili naručitelj preuzme obveze glavnog koncesionara prema svojim podugovarateljima, ako je takva mogućnost predviđena u nacionalnom zakonodavstvu;

(e) ako izmjene, bez obzira na njihovu vrijednost, nisu značajne u smislu stavka 4.

Javni naručitelji ili naručitelji koji su izmijenili koncesiju u slučajevima određenima u točkama (b) i (c) ovog stavka objavljuju obavijest o tome u *Službenom listu Europske unije*. Takva obavijest sadrži informacije navedene u Prilogu XI. i objavljuje se u skladu s člankom 33.

2. Nadalje, bez bilo kakve potrebe za provjerom jesu li ispunjeni uvjeti iz stavka 4. točaka od (a) do (d), koncesije je jednako moguće izmijeniti bez potrebe za novim postupkom dodjele koncesije u skladu s ovom Direktivom, ako je vrijednost izmjene manja od obje navedene vrijednosti:

i. praga određenog u članku 8.; i

ii. 10 % vrijednosti prvotne koncesije.

Međutim, izmjenom se ne može mijenjati ukupna priroda koncesije. Ako je učinjeno nekoliko uzastopnih izmjena, vrijednost se procjenjuje na temelju neto kumulativne vrijednosti uzastopnih izmjena.

3. U svrhu izračuna vrijednosti navedene u stavku 2. i stavku 1. točkama (b) i (c), ažurirana je vrijednost referentna vrijednost kada ugovor uključuje klauzulu o indeksaciji. Ako koncesija ne uključuje klauzulu o indeksaciji, ažurirana vrijednost izračunava se uzimajući u obzir prosječnu inflaciju u državi članici javnog naručitelja ili naručitelja.

4. Izmjena koncesije tijekom njezina trajanja smatra se značajnom u smislu stavka 1. točke (e) ako njome koncesija postaje bitno različita po svojoj naravi od one prvotno zaključene. U svakom slučaju, ne dovodeći u pitanje stavke 1. i 2, izmjena se smatra značajnom ako je ispunjen jedan ili više sljedećih uvjeta:

- (a) izmjenom se unose uvjeti koji bi, da su bili dio prvotnog postupka dodjele koncesije, dopustili prihvaćanje podnositelja zahtjeva osim onih koji su prvotno odabrani ili prihvaćanje ponude različite od ponude koja je izvorno prihvaćena ili bi privukli dodatne sudionike u postupak dodjele koncesije;
- (b) izmjenom se mijenja gospodarska ravnoteža koncesije u prilog koncesionara na način koji nije bio predviđen u prvotnoj koncesiji;
- (c) izmjenom se značajno proširuje opseg koncesije;
- (d) ako novi koncesionar zamijeni onoga kojemu je prvotno javni naručitelj ili naručitelj dodijelio koncesiju, osim u slučajevima navedenima u stavku 1. točki (d).

5. Novi postupak dodjele koncesije zahtijeva se u skladu s ovom Direktivom za druge izmjene odredaba koncesije za vrijeme njezina trajanja, osim onih navedenih u staccima 1. i 2.

Članak 44.

Raskid koncesije

Države članice dužne su osigurati da javni naručitelji i naručitelji mogu, pod uvjetima koji su određeni primjenjivim nacionalnim

pravom, raskinuti koncesiju tijekom njezina trajanja ako je ispunjen jedan ili više sljedećih uvjeta:

- (a) dogodila se izmjena koncesije koja bi zahtijevala novi postupak dodjele koncesije, na temelju članka 43.;
- (b) u vrijeme dodjele koncesije, ugovaratelj je bio u jednoj od situacija iz članka 38. stavka 4. te je stoga trebao biti isključen iz postupka dodjele koncesije;
- (c) Sud Europske unije utvrdi, u postupku sukladno članku 258. UFEU-a, da država članica nije ispunila svoje obveze u skladu s Ugovorima time što je javni naručitelj ili naručitelj koji pripada toj državi članici dodijelio predmetnu koncesiju bez ispunjavanja svojih obveza u skladu s Ugovorima i ovom Direktivom.

Članak 45.

Praćenje i izvještavanje

1. Kako bi se osigurala točna i učinkovita provedba, države članice moraju osigurati da barem zadatke koji su navedeni u ovom članku obavljaju jedno ili više tijela ili struktura. One će obavijestiti Komisiju o svim tijelima ili strukturama koje su nadležne za ove zadatke.

2. Države članice dužne su osigurati praćenje nad primjenom pravila o dodjeli ugovora o koncesiji. Ako tijela ili strukture za praćenje uoče određena kršenja, kao što su prijevarena, korupcija, sukob interesa ili druge ozbiljne nepravilnosti ili sistemske probleme, oni su ovlašteni o tim nepravilnostima ili problemima obavijestiti nacionalna revizorska tijela, sudove ili druga odgovarajuća tijela ili strukture, kao što su javni pravobranitelj, nacionalni parlamenti ili odbori.

3. Rezultati aktivnosti praćenja u skladu sa stavkom 2. dostupni su javnosti putem odgovarajućih sredstava obavješćivanja.

Komisija može, najviše svake tri godine, tražiti od država članica da joj dostave izvješće o praćenju koje obuhvaća pregled najčešćih uzroka nepravilne primjene pravila za dodjelu ugovora o koncesijama, uključujući eventualne strukturne ili opetovane probleme u primjeni pravila, uključujući i eventualne slučajeve prijave i drugih oblika nezakonitog ponašanja.

4. Države članice dužne su osigurati da su informacije i smjernice za tumačenje i primjenu prava Unije za dodjelu ugovora o koncesijama dostupne bez naknade kako bi pomogle javnim naručiteljima i naručiteljima te gospodarskim subjektima u pravilnoj primjeni prava Unije.

GLAVA IV.

IZMJENE DIREKTIVA 89/665/EEZ I 92/13/EEZ

Članak 46.

Izmjene Direktive 89/665/EEZ

Direktiva 89/665/EEZ mijenja se kako slijedi:

1. U članku 1., stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Ova se Direktiva primjenjuje na ugovore iz Direktive 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća (*), osim ako su takvi ugovori isključeni u skladu s člancima 7., 8., 9., 10., 12., 15., 16., 17. i 37. te Direktive.

Ova se Direktiva također primjenjuje na koncesije koje su dodijelili javni naručitelji, navedeni u Direktivi 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća (**), osim ako su takve koncesije isključene u skladu s člancima 10., 11., 12., 17. i 25. te Direktive.

Ugovori u smislu ove Direktive uključuju javne ugovore, okvirne sporazume, koncesije radova i usluga, i dinamičke sustave nabave.

Države članice poduzimaju mjere neophodne kako bi osigurale da se, u pogledu ugovora obuhvaćenih područjem primjene Direktive 2014/24/EU ili Direktive 2014/23/EU, odluke javnih naručitelja mogu učinkovito razmatrati i, osobito, u najkraćem roku u skladu s uvjetima utvrđenima u člancima od 2. do 2.f ove Direktive, iz razloga što su takve odluke dovele do povrede prava Zajednice u području javne nabave ili povrede nacionalnih pravila koja prenose to pravo.

(*) Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.).

(**) Direktiva 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o dodjeli ugovora o koncesiji (SL L 94, 28.3.2014., str. 1.).”

2. U članku 2.a stavak 2. mijenja se kako slijedi:

(a) prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Ugovor se nakon donošenja odluke o dodjeli ugovora iz područja primjene Direktive 2014/24/EU ili Direktive 2014/23/EU ne može sklopiti prije isteka roka od najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije datuma kad je odluka o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima i natjecateljima, ako se koristi telefaks ili elektronička sredstva priopćavanja, ili ako se koriste druga sredstva komunikacije, prije isteka roka od najmanje 15 kalendarskih dana računajući od dana poslije datuma kada je odluka o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima i natjecateljima, ili najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije datuma primitka odluke o dodjeli ugovora.”;

(b) u četvrtom podstavku, prva alineja zamjenjuje se sljedećim:

„— sažetak bitnih razloga kako je utvrđeno u članku 55. stavku 2. Direktive 2014/24/EU, podložno članku 55. stavku 3. te Direktive, ili u članku 40. stavku 1. drugom podstavku Direktive 2014/23/EU, podložno odredbama članka 40. stavka 2. te Direktive i”.

3. Članak 2.b mijenja se kako slijedi:

(a) prvom stavku:

i. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) ako Direktiva 2014/24/EU ili, gdje je relevantno, Direktiva 2014/23/EU ne zahtijeva prethodnu objavu obavijesti o ugovoru u *Službenom listu Europske unije*;”;

ii. točka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) u slučaju ugovora na temelju okvirnog sporazuma kako je predviđeno u članku 33. Direktive 2014/24/EU i u slučaju posebnog ugovora na temelju dinamičkog sustava nabave, kako je predviđeno u članku 34. te Direktive.”;

(b) u drugom stavku, prva i druga alineja zamjenjuju se sljedećim:

„— je došlo do kršenja članka 33. stavka 4. točke (c) ili članka 34. stavka 6. Direktive 2014/24/EU, i

— je procijenjena vrijednost jednaka ili prelazi pragove navedene u članku 4. Direktive 2014/23/EU.”

4. U članku 2.c, riječi „Direktive 2004/18/EZ” zamjenjuju se riječima „Direktive 2014/24/EU ili Direktive 2014/23/EU”;

5. Članak 2.d mijenja se kako slijedi:

(a) u stavku 1.:

i. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) ako je javni naručitelj dodijelio ugovor bez prethodne objave obavijesti o ugovoru u *Službenom listu Europske unije*, kad to nije dopušteno u skladu s Direktivom 2014/24/EU ili Direktivom 2014/23/EU”;

ii. u točki (b) „Direktive 2004/18/EZ” zamjenjuju se riječima „Direktive 2014/24/EU ili Direktive 2014/23/EU”;

(b) u stavku 4., prva alineja zamjenjuje se sljedećim:

„— javni naručitelj smatra da je dodjela ugovora bez prethodne objave obavijesti o ugovoru u *Službenom listu Europske unije* dopuštena u skladu s Direktivom 2014/24/EU ili Direktivom 2014/23/EU”;

(c) u stavku 5., prva alineja zamjenjuje se sljedećim:

„— javni naručitelj smatra da je sklapanje ugovora u skladu s člankom 33. stavkom 4. točkom (c) ili s člankom 34. stavkom 6. Direktive 2014/24/EU,”

6. U članku 2.f stavku 1. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) prije isteka najmanje 30 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je:

— javni naručitelj objavio obavijest o dodjeli ugovora u skladu s člancima 50. i 51. Direktive 2014/24/EU ili

u skladu s člancima 31. i 32. Direktive 2014/23/EU, uz uvjet da ta obavijest uključuje opravdanje odluke javnog naručitelja da dodjeli ugovor bez prethodne objave obavijesti o ugovoru u *Službenom listu Europske unije* ili;

— javni naručitelj obavijestio ponuditelje ili natjecatelje na koje se to odnosi o sklapanju ugovora, uz uvjet da ta informacija sadržava sažetak bitnih razloga kako je utvrđeno u članku 55. stavku 2. Direktive 2014/24/EU, prema odredbama članka 55. stavka 3. te Direktive ili u članku 37.a stavku 1. Direktive 2014/23/EU, prema odredbama članka 40. stavka 2. te Direktive. Ova se mogućnost također primjenjuje na slučajeve iz članka 2.b prvog stavka točke (c) ove Direktive”;

7. U članku 3., stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Komisija se može pozvati na postupak predviđen u stavicama od 2. do 5., ako je prije sklapanja ugovora procijenila da je došlo do ozbiljne povrede prava Unije u području javne nabave tijekom postupka dodjele ugovora koji je u području primjene Direktive 2014/24/EU ili Direktive 2014/23/EU.”

Članak 47.

Izmjene Direktive 92/13/EEZ

Direktiva 92/13/EEZ mijenja se kako slijedi:

1. U članku 1. stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Ova se Direktiva primjenjuje na ugovore iz Direktive 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća (*), osim ako su takvi ugovori isključeni u skladu s člancima od 18. do 24., od 27. do 30., 34. ili 59. te Direktive.

Ugovori u smislu značenja ove Direktive jesu ugovori o javnoj nabavi robe, ugovori o javnim radovima i uslugama, koncesije radova i usluga, okvirni sporazumi i dinamički sustavi nabave.

Ova se Direktiva također primjenjuje na koncesije koje su dodijelili naručitelji, navedeni u Direktivi 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća (**), osim ako su takve koncesije isključene u skladu s člancima 10., 12., 13., 14., 16., 17., i 21. te Direktive.

Države članice poduzimaju mjere neophodne kako bi osigurale da se, u pogledu ugovora obuhvaćenih područjem primjene Direktive 2014/25/EU ili Direktive 2014/23/EU, odluke javnih naručitelja mogu učinkovito razmatrati i, osobito, u najkraćem roku u skladu s uvjetima utvrđenima u člancima od 2. do 2.f ove Direktive, iz razloga što su takve odluke dovele do povrede prava Unije u području nabave ili povrede nacionalnih pravila koja prenose to pravo.

(*) Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetske i prometne sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZSL L 94, 28.3.2014., str. 243.).

(**) Direktiva 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o dodjeli ugovora o koncesiji (SL L 94, 28.3.2014., str. 1.).

2. Članak 2.a stavak 2. mijenja se kako slijedi:

(a) prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Ugovor se nakon donošenja odluke o dodjeli ugovora iz područja primjene Direktive 2014/25/EU ili Direktive 2014/23/EU ne može sklopiti prije isteka roka od najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije datuma kad je odluka o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima i natjecateljima, ako se koristi telefaks ili elektronička sredstva priopćavanja, ili ako se koriste druga sredstva komunikacije, prije isteka roka od najmanje 15 kalendarskih dana računajući od dana poslije datuma kada je odluka o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima i natjecateljima, ili najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije datuma primitka odluke o dodjeli ugovora.”;

(b) u četvrtom podstavku, prva alineja zamjenjuje se sljedećim:

„– sažetak odgovarajućih razloga kako je utvrđeno u članku 75. stavku 2. Direktive 2014/25/EU, podložno odredbama članka 75. stavka 3. te Direktive ili u članku 40. stavku 1. Direktive 2014/23/EU, podložno odredbama članka 40. stavka 2. te Direktive i”

3. Članak 2.b. mijenja se kako slijedi:

(a) u prvom stavku:

i. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) ako Direktiva 2014/25/EU ili, gdje je relevantno, Direktiva 2014/23/EU ne zahtijeva prethodnu objavu obavijesti u *Službenom listu Europske unije*;

ii. točka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) u slučaju posebnih ugovora na temelju dinamičkog sustava nabave, kako je predviđeno u članku 52. Direktive 2014/25/EU.”

(b) u drugom stavku, prva i druga alineja zamjenjuju se sljedećim:

„– je došlo do kršenja članka 52. stavka 6. Direktive 2014/25/EU, i

— je vrijednost ugovora jednaka ili prelazi pragove navedene u članku 15. Direktive 2014/25/EU.”

4. U članku 2.c riječi „Direktive 2004/17/EZ” zamjenjuju se riječima „Direktive 2014/25/EU ili Direktive 2014/23/EU”:

5. Članak 2.d mijenja se kako slijedi:

(a) u stavku 1.

i. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) ako je naručitelj dodijelio ugovor bez prethodne objave obavijesti u *Službenom listu Europske unije*, kad to nije dopušteno u skladu s Direktivom 2014/25/EU ili Direktivom 2014/23/EU”;

ii. u točki (b) riječi „Direktive 2004/17/EZ” zamjenjuju se riječima „Direktive 2014/25/EU ili Direktive 2014/23/EU”

(b) u stavku 4., prva alineja zamjenjuje se sljedećim:

„– naručitelj smatra da je dodjela ugovora bez prethodne objave obavijesti u *Službenom listu Europske unije* dopuštena u skladu s 2014/25/EU ili Direktivom 2014/23/EU,”;

(c) u stavku 5., prva alineja zamjenjuje se sljedećim:

„– javni naručitelj smatra da je sklapanje ugovora u skladu s člankom 52. stavkom 6. Direktive 2014/25/EU.”

6. U članku 2.f stavku 1., točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) prije isteka najmanje 30 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je:

— naručitelj objavio obavijest o dodjeli ugovora u skladu s člancima 70. i 71. Direktive 2014/25/EU ili u skladu s člancima 31. i 32. Direktive 2014/23/EU, uz uvjet da ta obavijest uključuje opravdanje odluke javnog naručitelja da dodjeli ugovor bez prethodne objave obavijesti u *Službenom listu Europske unije*, ili

— naručitelj je obavijestio ponuditelje ili natjecatelje na koje se to odnosi o sklapanju ugovora, uz uvjet da ta informacija sadržava sažetak bitnih razloga kako je utvrđeno u članku 75. stavku 2. Direktive 2014/25/EU, podložno odredbama članka 75. stavka 3. te Direktive ili u članku 40. stavku 1. Direktive 2014/23/EU, podložno članku 40. stavku 2. te Direktive. Ova se mogućnost također primjenjuje na slučajeve iz članka 2.b prvog stavka točke (c) ove Direktive;”

7. U članku 8., stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Komisija može primijeniti postupak predviđen u stavcima od 2. do 5., ako je prije sklapanja ugovora procijenila da je došlo do ozbiljne povrede prava Unije u području nabave tijekom postupka dodjele ugovora koji je u području primjene Direktive 2014/25/EU ili Direktive 2014/23/EU ili u odnosu na članak 26. stavak 1. Direktive 2014/25/EU u slučaju naručitelja na koje se ta odredba primjenjuje”.

GLAVA V.

DELEGIRANE OVLAŠTI, PROVEDBENE OVLAŠTI I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 48.

Delegiranje ovlasti

1. Ovlašti za donošenje delegiranih akata dodjeljuju se Komisiji prema uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Delegiranje ovlasti iz članka 7. stavka 3., članka 9. stavka 4., članka 27. stavka 2. i članka 30. stavka 4. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno razdoblje od 17. travnja 2014.

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 7. stavka 3., članka 9. stavka 4., članka 27. stavka 2. i članka 30. stavka 4. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv proizvodi učinke dan nakon objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Čim Komisija donese delegirani akt, ona ga istodobno dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću.

5. Delegirani akt donesen u skladu s člankom 7. stavkom 3., člankom 9. stavkom 4., člankom 27. stavkom 2. i člankom 30. stavkom 4. stupa na snagu samo ako se tome ne usprotive ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od obavijesti Europskom parlamentu i Vijeću o tom aktu ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće izvijestili Komisiju da se ne protive. To se razdoblje produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 49.

Žurni postupak

1. Delegirani akti doneseni u skladu s ovim člankom stupaju na snagu bez odlaganja te se primjenjuju dok god nema protivljenja u skladu sa stavkom 2. U obavijesti o delegiranom aktu koja se dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću navode se razlozi za primjenu hitnog postupka.

2. Europski parlament ili Vijeće mogu uložiti prigovor na delegirani akt u skladu s postupkom iz članka 48. stavka 5. U navedenom slučaju, Komisija nakon obavijesti o protivljenju odluci Europskog parlamenta ili Vijeća bez odgađanja stavlja akt izvan snage.

Članak 50.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže Savjetodavni odbor za javnu nabavu osnovan Odlukom Vijeća 71/306/EEZ⁽¹⁾. Taj odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) 182/2011.

⁽¹⁾ Odluka Vijeća 71/306/EEZ od 26. srpnja 1971. o osnivanju Savjetodavnog odbora za ugovore o javnim radovima. (SL L 185, 16.8.1971., str. 15.).

2. Kod upućivanja na ovaj članak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 51.

Prenošenje

1. Države članice donose zakone, propise i upravne odredbe potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 18. travnja 2016. One Komisiji bez odlaganja dostavljaju tekst navedenih odredaba.

Kada države članice donose ove mjere, prilikom njihove službene objave, te mjere sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst mjera odredaba nacionalnog prava koje donose u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 52.

Prijelazne odredbe

Upućivanja na članak 1. stavak 3. točke (a) i (b) Direktive 2004/17/EZ i na članak 1. stavke 3. i 4. i glavu III. Direktive 2004/18/EZ smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu.

Članak 53.

Praćenje i izvješćivanje

Komisija procjenjuje gospodarske učinke na unutarnje tržište, osobito u vezi s čimbenicima kao što su prekogranična dodjela ugovora i transakcijski troškovi, a koji su posljedica primjene pragova koji su utvrđeni člankom 8. i o njima izvješćuje Europski parlament i Vijeće do 18. travnja 2019. Preispitat će se prikladnost razine pragova u kontekstu pregovora u okviru GPA-a, uzimajući u račun utjecaj inflacije i transakcijskih troškova. Komisija, ako je to moguće i primjereno, razmatra predlaganje povećanja iznosa pragova koji se primjenjuju prema GPA-u tijekom sljedećeg kruga pregovora.

U slučaju bilo kakve promjene iznosa pragova koji se primjenjuju prema GPA-u, izvješće prema potrebi prati zakonodavni prijedlog kojim se mijenjaju pragovi određeni u ovoj Direktivi.

Komisija također procjenjuje gospodarske učinke isključenja utvrđenih u članku 12. na unutarnje tržište, uzimajući u obzir određene strukture vodnog sektora, i o njima izvješćuje Europski parlament i Vijeće do 18. travnja 2019.

Komisija preispituje funkcioniranje ove Direktive i o tome obavještava Europski parlament i Vijeće do 18. travnja 2021., a nakon toga svakih pet godina na osnovi informacija koje države članice dostavljaju u skladu s člankom 45. stavkom 3.

Komisija objavljuje rezultate navedenog preispitivanja koje se provodi u skladu s četvrtim stavkom.

Članak 54.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova se Direktiva ne primjenjuje na dodjelu koncesija za koje se prikupljaju ponude ili su dodijeljene prije 17. travnja 2014.

Članak 55.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu 26. veljače 2014.

Za Europski parlament
Predsjednik
M. SCHULZ

Za Vijeće
Predsjednik
D. KOURKOULAS

PRILOG I.

POPIS DJELATNOSTI NAVEDENIH U ČLANKU 5. TOČKI (7) ⁽¹⁾

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV oznaka
ODJELJAK F			GRADNJA		
Odjeljak	Skupina	Razred	Predmet	Napomene	
45			Gradnja	Ovaj odjeljak uključuje: — gradnju novih zgrada i pogona, obnovu i uobičajene popravke	45000000
	45.1		Priprema gradilišta		45100000
		45.11	Rušenje i razbijanje zgrada; zemljani radovi	Ovaj razred obuhvaća: — rušenje zgrada i drugih konstrukcija, — čišćenje gradilišta, — zemljane radove: iskope, odlaganje, poravnavanje i izravnavanje gradilišta, kopanje jarka, uklanjanje stijena, miniranje itd. — pripremu terena za kopanje rude — uklanjanje viška materijala i ostalo uređenje te pripremu zemljišta i terena bogatih mineralima. Ovaj razred također obuhvaća: — drenažu gradilišta, — drenažu poljoprivrednog ili šumskog zemljišta.	45110000
		45.12	Pokusno bušenje i sondiranje	Ovaj razred obuhvaća: — pokusno bušenje, sondiranje i uzimanje uzorka izvađenog geološkim bušenjem za građevinske, geofizičke, geološke ili slične svrhe. Ovaj razred ne uključuje: — bušenje proizvodnih bušotina nafte ili plina, vidjeti 11.20, — bušenje izvora vode, vidjeti 45.25, — izgradnju okana, vidjeti 45.25, — istraživanje naftnih i plinskih polja, geofizička, geološka i seizmička mjerenja, vidjeti 74.20.	45120000
	45.2		Izgradnja kompletnih građevinskih objekata ili njihovih dijelova; nisko- gradnja		45200000

⁽¹⁾ Ako postoji bilo kakva razlika u tumačenju između CPV-a i NACE-a, vrijedi nomenklatura CPV-a.

NACE Rev. 1 (1)					CPV oznaka
ODJELJAK F			GRADNJA		
Odjeljak	Skupina	Razred	Predmet	Napomene	
		45.21	Opća visokogradnja i niskogradnja	<p>Ovaj razred obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> — gradnju svih vrsta građevina niskogradnje, — mostove, uključujući i one za autoceste na stupovima, vijadukata, tunela i podzemnih željeznica, — cjevovode na velike udaljenosti, komunikacijske i energetske vodove, — gradske cjevovode, gradske komunikacijske i energetske vodove — prateću urbanu infrastrukturu, — sklapanje i postavljanje montažnih konstrukcija na licu mjesta. <p>Ovaj razred ne uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> — uslužne aktivnosti povezane sa crpljenjem nafte i plina, vidjeti 11.20, — postavljanje gotovih montažnih konstrukcije iz nebetonskih dijelova koje je izradio izvođač, vidjeti odjeljke 20., 26. i 28., — građevinske radove, osim na izgradnji zgrada, na stadionima, bazenima, sportskim dvoranama, teniskim igralištima, igralištima za golf i drugim sportskim objektima, vidjeti 45.23, — instalaterske radove na građevinama, vidjeti 45.3, — završne građevinske radove, vidjeti 45.4, — djelatnosti arhitekture i inženjeringa, vidjeti 74.20, — upravljanje građevinskim projektima, vidjeti 74.20. 	<p>45210000</p> <p>Osim:</p> <p>– 45213316</p> <p>45220000</p> <p>45231000</p> <p>45232000</p>
		45.22	Krovovezački i krovopokrivački radovi	<p>Ovaj razred obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> — krovovezačke radove, — krovopokrivačke radove, — hidroizolaciju. 	45261000
		45.23	Izgradnja autocesta, cesta, uzletišta i sportskih objekata	<p>Ovaj razred obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> — izgradnju autocesta, ulica, cesta, ostalih kolnih i pješačkih putova, — izgradnju pruga, — izgradnju uzletno-sletnih staza, — građevinske radove, osim na izgradnji zgrada, na stadionima, bazenima, sportskim dvoranama, teniskim igralištima, igralištima za golf i drugim sportskim objektima, 	<p>45212212 i DA03</p> <p>45230000</p> <p>osim:</p> <p>– 45231000</p> <p>– 45232000</p> <p>– 45234115</p>

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV oznaka
ODJELJAK F			GRADNJA		
Odjeljak	Skupina	Razred	Predmet	Napomene	
				<ul style="list-style-type: none"> — ličenje oznaka na cestovnim površinama i parkiralištima. Ovaj razred ne uključuje: <ul style="list-style-type: none"> — pripremne zemljane radove, vidjeti 45.11 	
		45.24	Izgradnja hidrograđevnih objekata	Ovaj razred obuhvaća: <ul style="list-style-type: none"> — izgradnju: — vodnih putova, pristaništa i riječnih građevina, turističkih pristaništa (marina), prevodnica itd., — brana i nasipa, — jaružarenje, — podvodne radove. 	45240000
		45.25	Ostali građevinski radovi koji obuhvaćaju posebne zanate	Ovaj razred obuhvaća: <ul style="list-style-type: none"> — građevinske djelatnosti specijalizirane za jednu značajku zajedničku za različite vrste konstrukcija koje zahtijevaju specijalizirane vještine ili opremu, — izgradnju temelja, uključujući zabijanje pilona, — bušenje i izgradnju izvora vode, kopanje okana, — postavljanje čeličnih elemenata koje ne izrađuje sam izvođač, — savijanje čelika — zidanje opekom i kamenom, — podizanje i rastavljanje skela i radnih platformi, uključujući najam skela i radnih platformi, — gradnju dimnjaka i industrijskih peći. Ovaj razred ne uključuje: <ul style="list-style-type: none"> — najam skela bez postavljanja i rastavljanja, vidjeti 71.32 	45250000 45262000
	45.3		Građevinske instalacije		45300000
		45.31	Električno ožičenje i elektromontažni radovi	Ovaj razred obuhvaća ugradnju u zgrade i druge projekte izgradnje: <ul style="list-style-type: none"> — električnog ožičenja i elektromontažne radove, — sustava telekomunikacija, — sustava električnoga grijanja, — radijskih i televizijskih kućnih antena, 	45213316 45310000 Osim: – 45316000

NACE Rev. 1 (1)					CPV oznaka
ODJELJAK F			GRADNJA		
Odjeljak	Skupina	Razred	Predmet	Napomene	
				<ul style="list-style-type: none"> — požarnih alarma, — protuprovalnih alarmnih sustava, — dizala i pokretnih stepenica, — gromobrana itd. 	
		45.32	Izolacijski radovi	<p>Ovaj razred obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ugradnju u zgrade i druge projekte izgradnje toplinske izolacije, zvučne izolacije i izolacije protiv vibracija. <p>Ovaj razred ne uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hidroizolaciju, vidjeti 45.22. 	45320000
		45.33	Vodoinstalacijski radovi	<p>Ovaj razred obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ugradnju u zgrade i druge projekte izgradnje: — vodoinstalacije i sanitarne opreme — plinske opreme, — opreme i vodova za grijanje, ventilaciju, hlađenje ili klimatizaciju — sustava raspršivača. <p>Ovaj razred ne uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ugradnju sustava električnoga grijanja, vidjeti 45.31. 	45330000
		45.34	Ostale građevinske instalacije	<p>Ovaj razred obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ugradnju rasvjetnih i signalizacijskih sustava za ceste, pruge, uzletišta i luke, — ugradnju naprava i opreme koja nije drugdje opisana u zgrade ili druge projekte izgradnje 	45234115 45316000 45340000
	45.4		Završni građevinski radovi		45400000
		45.41	Žbukanje	<p>Ovaj razred obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> — nanošenje u zgradama ili drugim projektima izgradnje unutarnje i vanjske žbuke ili zidarskoga gipsa, uključujući srodne podloge za žbuku. 	45410000
		45.42	Ugradnja stolarije	<p>Ovaj razred obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ugradnju vrata, prozora, okvira za vrata i prozore, ugradnih kuhinja, stuba, opreme za trgovine i slično, koje nije izradio sam izvoditelj, od drva ili drugih materijala, 	45420000

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV oznaka
ODJELJAK F			GRADNJA		
Odjeljak	Skupina	Razred	Predmet	Napomene	
				<ul style="list-style-type: none"> — unutarnje završne radove kao što su stropovi, drvene zidne obloge, pomične pregrade itd. Ovaj razred ne uključuje: <ul style="list-style-type: none"> — postavljanje parketa i drugih drvenih podnih obloga, vidjeti 45.43. 	
		45.43	Oblaganje podova i zidova	Ovaj razred obuhvaća: <ul style="list-style-type: none"> — polaganje, postavljanje, vješanje ili ugradnju u zgrade ili druge projekte izgradnje: — zidnih ili podnih pločica od keramike, betona ili rezanog kamena, — parketa i drugih podnih obloga, tepiha i linoleuma, — uključujući gumene ili plastične, — podne ili zidne teraco, mramorne, granitne obloge ili obloge od škrljevca, — zidnih tapeta. 	45430000
		45.44	Ličenje i ostakljivanje	Ovaj razred obuhvaća: <ul style="list-style-type: none"> — unutarnje i vanjsko ličenje zgrada, — ličenje objekata niskogradnje, — ugradnju stakla, ogledala itd. Ovaj razred ne uključuje: <ul style="list-style-type: none"> — ugradnju prozora, vidjeti 45.42. 	45440000
		45.45	Ostali završni građevinski radovi	Ovaj razred obuhvaća: <ul style="list-style-type: none"> — postavljanje privatnih bazena, — čišćenje parom, pjeskarenje i slične djelatnosti na vanjskim dijelovima zgrada, — ostale završne građevinske radove koji nisu drugdje opisani. Ovaj razred ne uključuje: <ul style="list-style-type: none"> — čišćenje unutarnjeg dijela zgrade i drugih konstrukcija, vidjeti 74.70. 	45212212 i DA04 45450000
	45.5		Najam građevinske opreme ili opreme za rušenje s rukovateljem		45500000

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV oznaka
ODJELJAK F			GRADNJA		
Odjeljak	Skupina	Razred	Predmet	Napomene	
		45.50	Najam građevinske opreme ili opreme za rušenje s rukovateljem	Ovaj razred ne uključuje: — najam građevinskih strojeva i opreme, te strojeva i opreme za rušenje bez rukovatelja, vidjeti 71.32.	45500000

⁽¹⁾ Uredba Vijeća (EEZ) br. 3037/90 od 9. listopada 1990. o statističkoj klasifikaciji gospodarskih djelatnosti u Europskoj zajednici (SL L 293, 24.10.1990., str. 1.).

PRILOG II.

DJELATNOSTI KOJE IZVRŠAVAJU NARUČITELJI KAKO JE NAVEDENO U ČLANKU 7.

Odredbе ove Direktive kojima se uređuju koncesije koje dodjeljuju naručitelji primjenjuju se na sljedeće djelatnosti:

1. Za plin i toplinsku energiju:

(a) pružanje fiksnih mreža ili upravljanje fiksnim mrežama s namjerom pružanja usluge javnosti u vezi s proizvodnjom, prijenosom ili distribucijom plina ili toplinske energije;

(b) isporuka plina ili toplinske energije takvim mrežama.

Isporuka plina ili toplinske energije od strane naručitelja navedenog u članku 7. stavku 1. točkama (b) i (c) fiksnim mrežama koje pružaju uslugu javnosti ne smatra se relevantnom djelatnošću u smislu stavka 1. ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- i. proizvodnja plina ili toplinske energije od strane tog naručitelja neizbježna je posljedica obavljanja djelatnosti koja nije djelatnost iz ovog stavka niti iz stavaka od 2. i 3. ovog Priloga;
- ii. jedini cilj isporuke javnoj mreži je ekonomsko iskorištavanje takve proizvodnje i ne iznosi više od 20 % prometa tog naručitelja uzimajući u obzir prosjek prethodne tri godine, uključujući tekuću godinu.

Za potrebe ove Direktive, „isporuka” uključuje proizvodnju, veleprodaju i maloprodaju plina. Međutim, proizvodnja plina u obliku vađenja obuhvaćena je područjem primjene stavka 4. ovog Priloga.

2. Za električnu energiju:

(a) pružanje fiksnih mreža ili upravljanje fiksnim mrežama s namjerom pružanja usluge javnosti u vezi s proizvodnjom, prijenosom ili distribucijom električne energije;

(b) isporuka električne energije takvim fiksnim mrežama.

Za potrebe ove Direktive isporuka električne energije uključuje proizvodnju, veleprodaju i maloprodaju električne energije.

Isporuka električne energije od strane naručitelja navedenog u članku 7. stavku 1. točkama (b) i (c) fiksnim mrežama koje pružaju uslugu javnosti ne smatra se relevantnom djelatnošću u smislu stavka 1. ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- (a) proizvodnja električne energije od strane tog naručitelja obavlja se zbog toga što je njezina potrošnja potrebna za obavljanje djelatnosti koja nije djelatnost ovog iz stavka 1. niti iz stavaka 1. i 3. ovog Priloga;
- (b) isporuka javnoj mreži ovisi samo o vlastitoj potrošnji tog naručitelja i ne iznosi više od 30 % ukupne proizvodnje energije tog naručitelja uzimajući u obzir prosjek prethodne tri godine, uključujući tekuću godinu.

3. Djelatnosti koje se odnose na pružanje mreža ili upravljanje mrežama koje pružaju uslugu javnosti u području prijevoza željeznicom, automatiziranim sustavima, tramvajem, trolejbusom, autobusom ili žičarom.

Što se tiče prijevoznih usluga, smatra se da mreža postoji ako se usluga pruža pod poslovnim uvjetima koje je utvrdilo nadležno tijelo države članice, kao što su uvjeti o održavanju linija, kapacitetu koji se treba staviti na raspolaganje ili učestalosti usluge.

4. Djelatnosti povezane s iskorištavanjem zemljopisnog područja za potrebe opskrbe zračnih luka te morskih ili riječnih pristaništa, ili druge terminalne opreme prijevoznicima zračnom, pomorskom ili riječnom prometu.

5. Djelatnosti u vezi s opskrbom:

- (a) poštanskih usluga;
- (b) drugih usluga osim poštanskih usluga, pod uvjetom da takve usluge pruža subjekt koji, također pruža poštanske usluge u smislu ovog stavka drugog podstavka točke ii. i pod uvjetom da uvjeti navedeni u članku 34. stavku 1. Direktive 2014/25/EU nisu ispunjeni u odnosu na usluge iz drugog podstavka točke ii.

Za potrebe ove Direktive i ne dovodeći u pitanje Direktivu 97/67/EZ:

- i. „poštanska pošiljka” znači pošiljka adresirana u konačnom obliku u kojem se treba uručiti, bez obzira na težinu. Osim pismovnih pošiljaka, takve pošiljke uključuju i, primjerice, knjige, kataloge, novine, časopise i poštanske pakete koji sadrže robu s komercijalnom vrijednošću ili bez nje, bez obzira na težinu;
  - ii. „poštanske usluge” znači usluge koje uključuju prijam, razvrstavanje, usmjeravanje i isporuku poštanskih pošiljaka. To obuhvaća usluge koje spadaju u područje primjene univerzalne usluge, ali i one koje su izvan tog područja primjene kako je utvrđeno u skladu s Direktivom 97/67/EZ;
  - iii. „druge usluge osim poštanskih usluga” znači usluge koje se pružaju u sljedećim područjima:
    - usluge upravljanja poštanskom službom (usluge prije i poslije otpreme, kao što su „usluge upravljanja urudžbenim uredom”),
    - usluge koje se odnose na poštanske pošiljke koje nisu uključene u točku (a), poput neadresirane izravne pošte,
6. Djelatnosti koje se odnose na iskorištavanje zemljopisnog područja u svrhu:
- (a) vađenja nafte ili plina;
  - (b) traženja ili vađenja ugljena ili drugih krutih goriva.
-

PRILOG III.

POPIS PRAVNIH AKATA UNIJE IZ ČLANKA 7. STAVKA 2. TOČKE (B)

Prava koja su dodijeljena postupkom u kojem je osigurano prikladno oglašavanje i ako se dodjela tih prava temelji na objektivnim kriterijima ne čine „posebna ili isključiva prava” u smislu ove Direktive. Niže se navode postupci, kojima se osigurava odgovarajuća prethodna transparentnost, za izdavanje odobrenja na temelju drugih zakonodavnih akata unije koji ne predstavljaju „posebna ili isključiva prava” u smislu ove Direktive:

- (a) Izdavanje odobrenja za rad na postrojenjima za prirodni plin u skladu s postupcima utvrđenima u članku 4. Direktive 2009/73/EZ.
  - (b) Odobrenje ili poziv na podnošenje ponuda za izgradnju novih postrojenja za proizvodnju električne energije u skladu s Direktivom 2009/72/EZ.
  - (c) Izdavanje odobrenja o poštanskoj usluzi koja nije ili ne smije biti rezervirana, u skladu s postupcima utvrđenima u članku 9. Direktive 97/67/EZ.
  - (d) Postupak za izdavanje odobrenja za nastavak aktivnosti na iskorištavanju ugljikovodika u skladu s Direktivom 94/22/EZ.
  - (e) Ugovori o javnim uslugama u smislu Uredbe (EZ) br. 1370/2007 za pružanje usluga javnog prijevoza putnika autobusom, tramvajem, željeznicom ili podzemnom željeznicom koji su dodijeljeni na temelju postupka konkurentnog nadmetanja u skladu s njenim člankom 5. stavkom 3., ako je njegovo trajanje sukladno članku 4. stavku 3. ili stavku 4. te Uredbe.
-

PRILOG IV.

USLUGE IZ ČLANKA 19.

Opis	CPV kod
<p>79611000-0; 75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79622000-0 [usluge pribavljanja osoblja za pomoć u kućanstvu]; 79624000-4 [usluge pribavljanja osoblja za medicinsku njegu] i 79625000-1 [usluge pribavljanja medicinskog osoblja] od 85000000-9 do 85323000-9; 85143000-3</p> <p>98133100-5, 98133000-4 i 98200000-5 i 98500000-8 [privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem] i 98513000-2 do 98514000-9 [usluge posredovanja za radnu snagu za kućanstva, usluge agencijskog osoblja za kućanstva, usluge uredskog osoblja za kućanstva, osoblje za rad na određeno vrijeme za kućanstva, usluge pomoći u kući i kućanske usluge],</p>	Zdravstvene, društvene i povezane usluge
<p>85321000-5 i 85322000-2, 75000000-6 [usluge uprave, obrane i socijalnog osiguranja], 75121000-0, 75122000-7, 75124000-1; od 79995000-5 do 79995200-7; od 80000000-4 usluge obrazovanja i stručnog osposobljavanja do 80660000-8; od 92000000-1 do 92342200-2; od 92360000-2 do 92700000-8;</p> <p>79950000-8 [usluge organiziranja izložbi, sajmovi i kongresa], 79951000-5 [usluge organiziranja seminara], 79952000-2 [usluge organiziranja raznih događanja], 79952100-3 [usluge organiziranja kulturnih događanja], 79953000-9 [usluge organiziranja festivala], 79954000-6 [usluge organiziranja proslava], 79955000-3 [usluge organiziranja modnih revija], 79956000-0 [usluge organiziranja sajmovi i izložbi]</p>	Administrativne, društvene, obrazovne, zdravstvene usluge i usluge vezane uz kulturu
75300000-9	Usluge obaveznog socijalnog osiguranja ⁽¹⁾
<p>75310000-2, 75311000-9, 75312000-6,</p> <p>75313000-3, 75313100-4, 75314000-0,</p> <p>75320000-5, 75330000-8, 75340000-1</p>	Usluge vezane uz naknade
98000000-3; 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 i 98130000-3	Druge usluge zajednice, društvene i osobne usluge, uključujući usluge sindikata, političkih organizacija, udruženja mladih i drugih organizacija s članstvom.
98131000-0	Vjerske usluge
<p>55100000-1 do 55410000-7; 55521000-8 do 55521200-0</p> <p>[55521000-8 usluge dostavljanja pripremljene hrane u privatna kućanstva, 55521100-9 usluge redovnog dovoženja hrane, 55521200-0 usluge dostave hrane].</p> <p>55520000-1 usluge dostavljanja pripremljene hrane, 55522000-5 usluge dostavljanja pripremljene hrane za prijevozna poduzeća, 55523000-2 usluge dostavljanja pripremljene hrane za ostala poduzeća ili ustanove, 55524000-9 usluge dostavljanja pripremljene hrane u škole</p> <p>55510000-8 usluge menze, 55511000-5 usluge menze i druge usluge restorana sa samoposluživanjem zatvorenog tipa, 55512000-2 usluge vođenja menze, 55523100-3 usluge školskih obroka</p>	Hotelijerske i ugostiteljske usluge
79100000-5 do 79140000-7; 75231100-5;	Pravne usluge, u mjeri u kojoj one nisu isključene u skladu s člankom 10. stavkom 8. točkom (d.)

Opis	CPV kod
75100000- 7 do 75120000- 3; 75123000-4; 75125000- 8 do75231230- 3;	Druge administrativne usluge i državne usluge
75200000-8 do 75231000-4	Pružanje usluga za zajednicu
75231210-9 do75231230-5; 75240000- 0 do75231230- 7; 794300000-7; 98113100-9	Zatvorske usluge, usluge javne sigurnosti i spasilačke usluge u mjeri u kojoj one nisu isključene u skladu s člankom 10. stavkom 8. točkom g.
79700000-1 do 79721000-4 [istražiteljske usluge i usluge u području sigurnosti, usluge u području sigurnosti, usluge nadzora alarmnih uređaja, čuvarske službe, usluge nadzora, usluge sustava praćenja, usluge potrage za bjeguncima, usluge patrolnih službi, usluge izdavanja identifikacijskih znački, istražiteljske usluge i usluge detektivskih agencija] 79722000-1[grafološke usluge], 79723000-8 [usluge analize otpada]	Istražiteljske usluge i usluge u području sigurnosti
64000000-6 [poštanske i telekomunikacijske usluge], 64100000-7 [poštanske i kurirske usluge], 64110000-0 [poštanske usluge], 64111000-7 [poštanske usluge vezane uz dnevni tisak i časopise], 64112000-4 [poštanske usluge vezane uz pisma], 64113000-1 [poštanske usluge vezane uz pakete], 64114000-8 [poštanske šalterske usluge], 64115000-5 [iznajmljivanje poštanskog sandučića], 64116000-2 [usluge podizanja na pošti], 64122000-7 [unutarnje uredske poštanske i dostavljačke usluge]	Poštanske usluge
50116510-9 [usluge protektiranja guma], 71550000-8 [kovačke usluge]	Razne usluge
98900000-2 [usluge koje pružaju ekstrateritorijalne organizacije i tijela] i 98910000-5 [usluge koje su svojstvene međunarodnim organizacijama i tijelima]	Međunarodne usluge

(¹) Te usluge nisu obuhvaćene ovom Direktivom ako se radi o negospodarskim uslugama od općeg interesa. Države članice slobodne su organizirati pružanje obveznih društvenih usluga ili drugih usluga kao usluge od općeg interesa ili kao negospodarske usluge od općeg interesa.

PRILOG V.

PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O KONCESIJAMA IZ ČLANKA 31.

1. Ime, identifikacijski broj (ako je predviđen u nacionalnom zakonodavstvu), adresa, uključujući NUTS kod, telefonski broj, broj telefaksa, adresa e-pošte i internetska adresa javnog naručitelja ili naručitelja te, ako se podaci razlikuju, službe u kojoj se mogu dobiti dodatne informacije.
  2. Vrsta javnog naručitelja ili naručitelja i glavna djelatnost.
  3. Ako zahtjevi trebaju sadržavati ponude, adresa e-pošte ili internetska adresa na kojoj će biti dostupna dokumentacija o koncesiji, uz neograničen, izravan i besplatan pristup. Ako neograničen, izravan i besplatan pristup nije moguć iz razloga navedenih u članku 34. stavku 2., navesti na koji način je moguće pristupiti dokumentaciji o nabavi.
  4. Opis koncesije: priroda i raspon radova, priroda i raspon usluga, opseg ili naznaka vrijednosti i, ako je moguće, trajanje ugovora. Ako je koncesija razdijeljena u grupe, ti podaci moraju se navesti zasebno za svaku grupu. Prema potrebi, opis svih mogućnosti.
  5. CPV oznaka. Ako je koncesija razdijeljena u grupe, ti podaci moraju se navesti zasebno za svaku grupu.
  6. NUTS kod za glavno mjesto izvođenja radova u slučaju koncesija za radove ili NUTS kod za glavno mjesto isporuke koncesija za usluge; ako je koncesija razdijeljena u grupe, ti podaci moraju se navesti zasebno za svaku grupu.
  7. Uvjeti za sudjelovanje, uključujući:
    - (a) prema potrebi, podatak o tome je li koncesija ograničena na zaštićene radionice ili je njezino izvršenje ograničeno na okvir programa zaštićenih radnih mjesta,
    - (b) prema potrebi, podatak o tome je li pružanje usluge zakonom ili drugim propisom rezervirano za određenu struku; upućivanje na relevantni zakon ili propis,
    - (c) prema potrebi, popis i kratki opis kriterija za odabir; minimalna razina ili minimalne razine standardâ koje se mogu zahtijevati; naznaka o traženim podacima (osobne izjave, dokumentacija).
  8. Rok za podnošenje zahtjeva ili zaprimanje ponuda.
  9. Kriteriji koji će se primjenjivati u dodjeli koncesije ako nisu navedeni u ostaloj dokumentaciji o koncesiji.
  10. Datum slanja obavijesti.
  11. Naziv i adresa tijela nadležnog za žalbe te, prema potrebi, za postupke mirenja. Točni podaci o rokovima za predaju žalbi i ako je potrebno naziv, adresa, telefonski broj, broj telefaksa i adresa elektroničke pošte službe od koje se ti podaci mogu dobiti.
  12. Ako je potrebno, posebni uvjeti za izvršenje koncesije.
  13. Adresa na koju treba poslati zahtjeve ili ponude.
  14. Ako je potrebno, naznaku zahtjeva i uvjeta u vezi korištenja elektroničkih sredstava komunikacije.
  15. Podatak o tome je li koncesija povezana s projektom i/ili programom koji se financira iz fondova Unije.
  16. Za koncesije radova, podatak o tome je li koncesija obuhvaćena GPA-om.
-

PRILOG VI.

PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI PRETHODNE INFORMATIVNE OBAVIJESTI VEZANE UZ KONCESIJE ZA DRUŠTVENE I DRUGE POSEBNE USLUGE, KAKO JE NAVEDENO U ČLANKU 31. STAVKU 3.

1. Ime, identifikacijski broj (ako je predviđen u nacionalnom zakonodavstvu), adresa, uključujući NUTS kod, telefonski broj, broj telefaksa, adresa e-pošte i internetska adresa javnog naručitelja te, ako su podaci različiti, službe u kojoj se mogu dobiti dodatne informacije.
  2. Prema potrebi adresa e-pošte ili internetska adresa na kojoj su dostupne specifikacije i svi ostali popratni dokumenti.
  3. Vrsta javnog naručitelja ili naručitelja i glavna djelatnost.
  4. CPV oznake; ako je ugovor razdijeljen u grupe, ti podaci moraju se navesti zasebno za svaku grupu.
  5. NUTS kod za glavno mjesto isporuke ili obavljanja koncesija za usluge.
  6. Opis usluga, indikativni opseg ili vrijednost.
  7. Uvjeti za sudjelovanje.
  8. Prema potrebi, rok ili rokovi za stupanje u kontakt s javnim naručiteljem u svrhu sudjelovanja.
  9. Prema potrebi, kratki opis glavnih značajki postupka dodjele ugovora koji će se primjenjivati.
  10. Svi drugi relevantni podaci.
-

PRILOG VII.

PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O DODJELI KONCESIJA IZ ČLANKA 32.

1. Ime, identifikacijski broj (ako je predviđen u nacionalnom zakonodavstvu), adresa, uključujući NUTS kod, i prema potrebi, telefonski broj, broj telefaksa, adresa e-pošte i internetska adresa javnog naručitelja ili naručitelja te, ako se podaci razlikuju, službe u kojoj se mogu dobiti dodatne informacije.
  2. Vrsta javnog naručitelja ili naručitelja i glavna djelatnost.
  3. CPV oznake.
  4. NUTS kod za glavno mjesto izvođenja radova u slučaju koncesija za radove ili NUTS kod za glavno mjesto isporuke koncesija za usluge;
  5. Opis koncesije: priroda i raspon radova, priroda i raspon usluga, trajanje ugovora. Ako je koncesija razdijeljena u grupe, ti podaci moraju se navesti zasebno za svaku grupu. Prema potrebi, opis svih mogućnosti.
  6. Opis primijenjenog postupka dodjele, u slučaju dodjele bez prethodne objave, opravdanje.
  7. Kriteriji iz članka 41. koji su se primjenjivali za dodjelu jedne ili više koncesija.
  8. Datum odluke ili odluka o dodjeli koncesije.
  9. Broj zaprimljenih ponuda u odnosu na svaku dodjelu, uključujući:
    - (a) broj zaprimljenih ponuda gospodarskih subjekata koji su mala i srednja poduzeća;
    - (b) broja ponuda iz inozemstva;
    - (c) broj ponuda zaprimljenih elektroničkim putem.
  10. Za svaki dodijeljeni ugovor, adresa, uključujući NUTS kod, i prema potrebi, telefonski broj, broj telefaksa, adresa e-pošte i internetska adresa uspješnog ili uspješnih ponuditelja, uključujući:
    - (a) podatak o tome je li uspješni ponuditelj malo ili srednje poduzeće;
    - (b) podatak o tome je li koncesija dodijeljena konzorciju.
  11. Vrijednost i glavni financijski uvjeti dodijeljene koncesije, uključujući:
    - (a) cijene naknada i kazni, ako postoje;
    - (b) nagrade i plaćanje, ako postoje;
    - (c) svi drugi podaci koji su značajni za vrijednost koncesije kako je utvrđeno u članku 8. stavku 3.
  12. Podatak o tome je li koncesija povezana s projektom i/ili programom koji se financira iz fondova Unije.
  13. Naziv i adresa tijela nadležnog za postupke revizije i, prema potrebi, mirenja. Detaljni podaci o rokovima za postupke pravne zaštite i, prema potrebi, naziv, adresa, telefonski broj, broj telefaksa i adresa e-pošte službe u kojoj se ti podaci mogu dobiti.
  14. Datum ili datumi te upućivanje ili upućivanja na prethodne objave u *Službenom listu Europske unije* od važnosti za koncesiju ili koncesije na koje se odnosi ova obavijest.
  15. Datum slanja obavijesti.
  16. Metoda koja se koristi za izračun procijenjene vrijednosti koncesije, ako nije navedena u drugoj dokumentaciji o koncesiji u skladu s člankom 5.
  17. Svi drugi relevantni podaci.
-

PRILOG VIII.

PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O DODJELI KONCESIJA O DRUŠTVENIM I DRUGIM POSEBNIM USLUGAMA KAKO JE NAVEDENO U ČLANKU 32.

1. Ime, identifikacijski broj (ako je predviđen u nacionalnom zakonodavstvu), adresa, uključujući NUTS kod, prema potrebi, telefonski broj, broj telefaksa, adresa e-pošte i internetska adresa javnog naručitelja ili naručitelja te, ako se podaci razlikuju, službe u kojoj se mogu dobiti dodatne informacije.
  2. Vrsta javnog naručitelja ili naručitelja i glavna djelatnost.
  3. CPV oznake; ako je ugovor razdijeljen u grupe, ti podaci moraju se navesti zasebno za svaku grupu.
  4. Kratki navod o predmetu koncesije.
  5. Broj zaprimljenih ponuda.
  6. Vrijednost uspješne ponude, uključujući naknade i cijene.
  7. Naziv, adresa, uključujući NUTS kod, telefonski broj, broj telefaksa, adresa e-pošte i internetska adresa uspješnog ili uspješnih ponuditelja.
  8. Svi drugi relevantni podaci.
-

PRILOG IX.

OBILJEŽJA KOJA SE ODNOSI NA OBJAVU

1. Objava obavijesti

Obavijesti navedene u člancima 31. i 32. javni naručitelji ili naručitelji šalju Uredu za publikacije Europske unije i one se moraju objaviti u skladu sa sljedećim pravilima:

Obavijesti iz članka 31. i 32. objavljuje Ured za publikacije Europske unije

Ured za publikacije Europske unije javnom naručitelju ili naručitelju dostavlja potvrdu iz članka 33. stavka 2.

2. Format i postupci za elektroničko slanje obavijesti

Format i postupci za elektroničko slanje obavijesti koje je odredila Komisija dostupni su na internetskoj adresi <http://simap.europa.eu>

PRILOG X.

POPIS MEĐUNARODNIH SOCIJALNIH I OKOLIŠNIH KONVENCIJA IZ ČLANKA 30. STAVKA 3.

Konvencija MOR-a br. 87 o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje;

Konvencija MOR-a br. 98 o pravu na organiziranje i kolektivno pregovaranje;

Konvencija MOR-a br. 29 o prisilnom radu;

Konvencija MOR-a br. 105 o ukidanju prisilnog rada;

Konvencija MOR-a br. 138 o minimalnoj dobi;

Konvencija MOR-a br. 111 o diskriminaciji (zapošljavanje i posao);

Konvencija MOR-a br. 100 o jednakim naknadama za rad;

Konvencija MOR-a br. 182 o najgorim oblicima dječjeg rada;

Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača i Montrealski protokol o tvarima koje oštećuju ozonski omotač;

Baselska konvencija o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada i njegova odlaganja (Baselska konvencija);

Stockholmska konvencija o postojećim organskim onečišćujućim tvarima (Stockholmska POPs konvencija);

Konvencija o postupku prethodnog pristanka na određene opasne kemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini (UNEP/FAO) (PIC konvencija), i njezina tri regionalna protokola.

PRILOG XI.

PODACI KOJE TREBAJU SADRŽAVATI OBAVIJESTI O IZMJENAMA KONCESIJE TIJEKOM NJEZINOG TRAJANJA U SKLADU S ČLANKOM 43.

1. Ime, identifikacijski broj (ako je predviđen u nacionalnom zakonodavstvu), adresa, uključujući NUTS kod, telefonski broj, broj telefaksa, adresa e-pošte i internetska adresa javnog naručitelja ili naručitelja te, ako se podaci razlikuju, službe u kojoj se mogu dobiti dodatne informacije.
  2. CPV oznake.
  3. NUTS kod za glavno mjesto izvođenja radova u slučaju koncesija za radove ili NUTS kod za glavno mjesto izvršenja koncesija za usluge.
  4. Opis koncesije prije i poslije izmjene: priroda i raspon radova, priroda i raspon usluga.
  5. Prema potrebi, izmjena vrijednosti koncesije, uključujući povećanje cijena ili naknada prouzrokovano izmjenom.
  6. Opis okolnosti uslijed kojih je bilo potrebno uvesti izmjenu.
  7. Datum odluke o dodjeli koncesije.
  8. Prema potrebi, adresa, uključujući NUTS kod, telefonski broj, broj telefaksa, adresa e-pošte i internetska adresa novog gospodarskog subjekta ili novih gospodarskih subjekata.
  9. Podatak o tome je li koncesija povezana s projektom i/ili programom koji se financira iz fondova Unije.
  10. Naziv i adresa tijela nadležnog za postupke revizije i, prema potrebi, mirenja. Detaljni podaci o rokovima za postupke pravne zaštite ili, prema potrebi, naziv, adresa, telefonski broj, broj telefaksa i adresa e-pošte službe u kojoj se ti podaci mogu dobiti.
  11. Datum ili datumi te upućivanje ili upućivanja na prethodne objave u *Službenom listu Europske unije* od važnosti za ugovor ili ugovore na koje se odnosi ova obavijest.
  12. Datum slanja obavijesti.
  13. Svi drugi relevantni podaci.
-